

RIMSKI GRADOVI - URBANISTIČKI USTROJ

romanizirani gradovi

- _ etruščanski gradovi
- _ latinske kolonije

novoutemeljeni gradovi

- _ planirani gradovi
 - gradovi razvijeni iz kastruma
Aosta, Torino, Beč, Strasbourg
 - gradovi tipa kastruma
Bologna, Pariz, Firenca, Timgad
 - gradovi tipa *urbs quadrata*
Trier, Arles, Barcelona, London
- _ gradovi bez prepoznatljivih urbanističkih predložaka
 - gradovi različitih urbanističkih sustava
 - gradovi bez urbanističkog sustava i reda

KASTRAMETACIJA

planimetrijski i prostorni ustroj *castruma* (vojnoga tabora, logora)

castrum u

republikansko doba

- _ u obliku kvadrata

 - (a = 600-700 m)

- _ okružen grabištem,
učvršćen palisadama

- _ glavni ulaz na istoku

castrum u

carsko doba (od 27.g.pr.K.)

- _ pravokutnoga oblika

- _ uža stranica =

 - $\frac{2}{3}$ dulje stranice

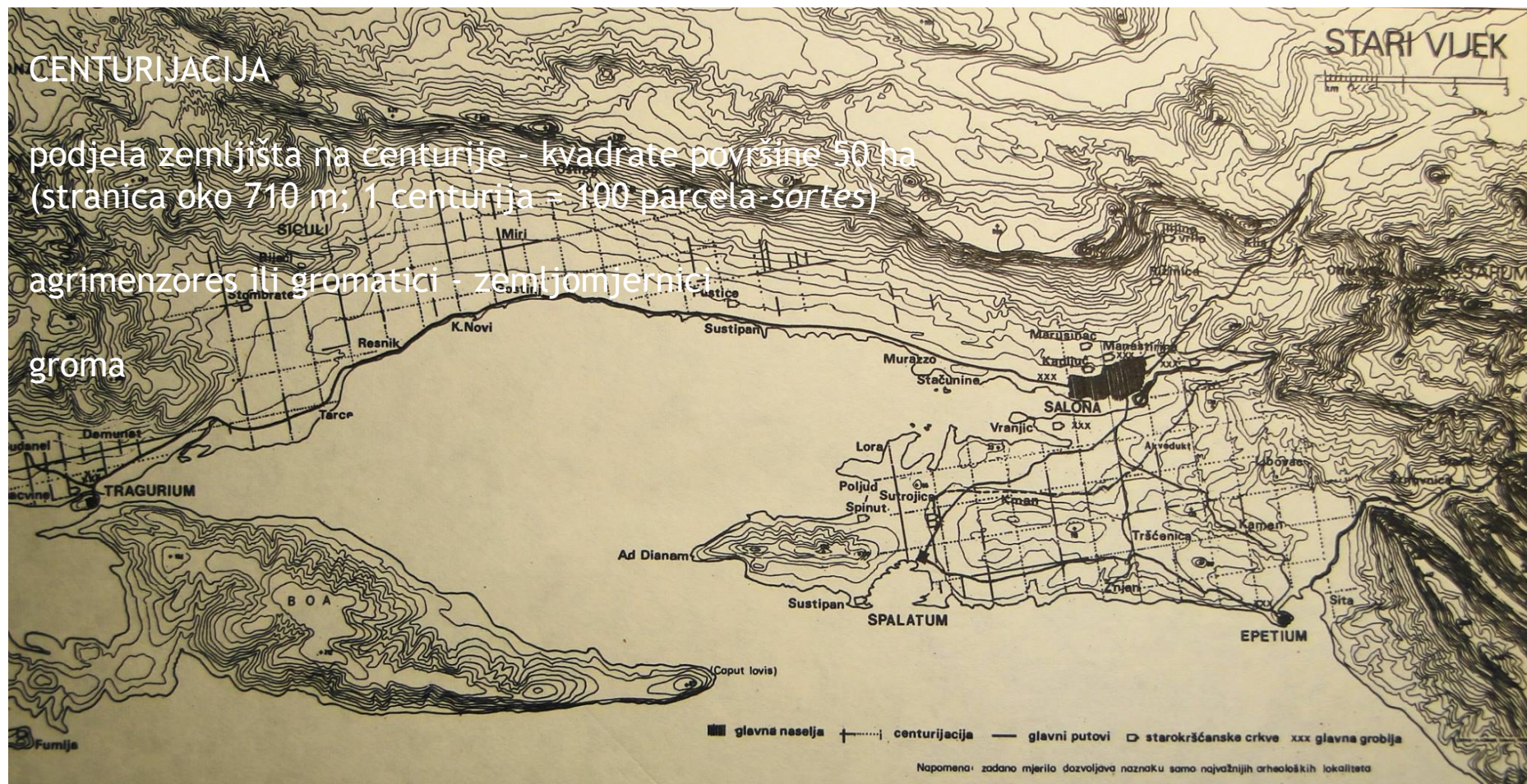
CENTURAE I STRIGAE

CENTURIJACIJA

podjela zemljišta na centurije - kvadrate površine 50 ha
(stranica oko 710 m; 1 centurija = 100 parcela-sortes)

agrimensores ili gromatici - zemljomjernici

groma

GLAVNE ULICE RIMSKOGA GRADA

CARDO (*Via Cardinalis, Via Principalis*)

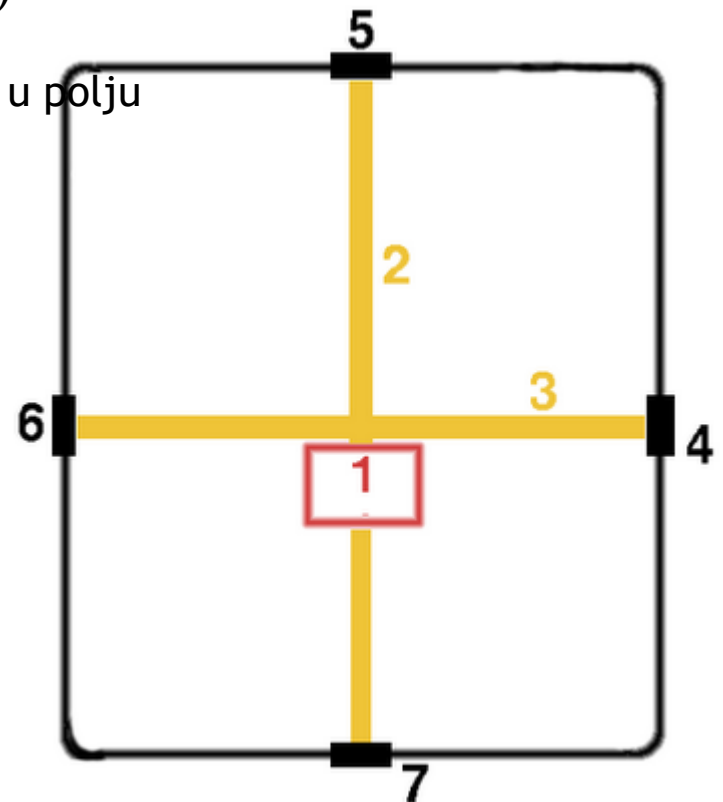
_ u polju primarna, u gradu sekundarna

_ širina: 7-8 m u gradu, 100 stopa u polju

DECUMANUS (*Decumanus Maximus, Via Decumanus*)

_ glavna ulica grada

_ širina: 14-15 m (iznimno 30 m) u gradu, 50 stopa u polju

DIE UNTEREN DONAULÄNDER ZUR RÖMERZEIT

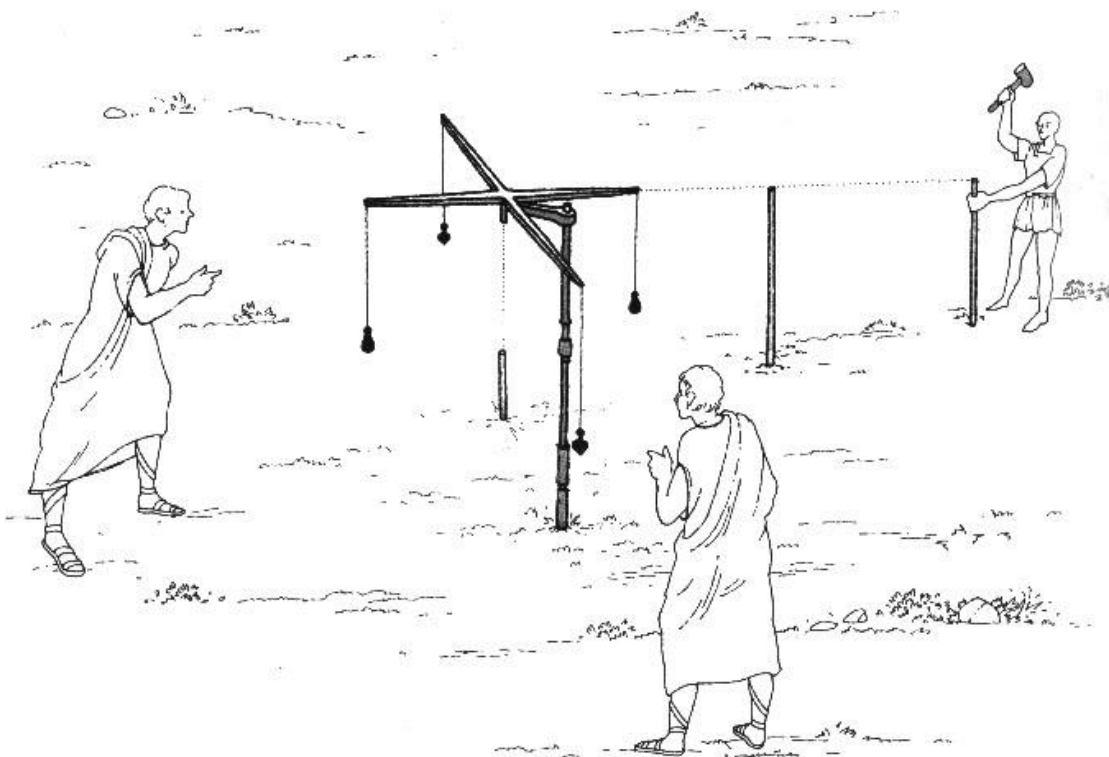
17

RIMSKI MJERNIK

AGRIMENSORES ILI CASTRAMENSORES

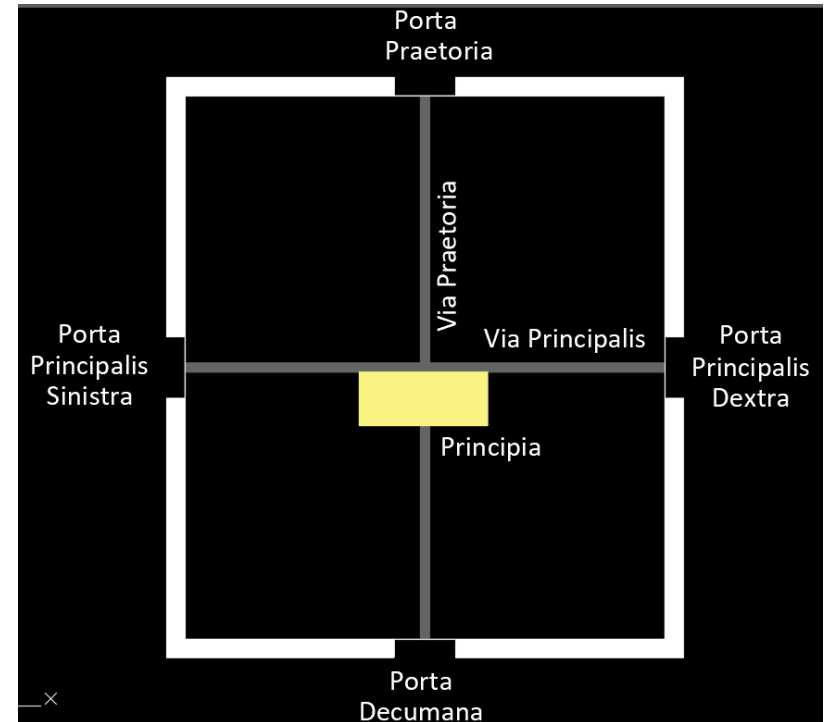
- GROMA – naprava za određivanje smjera glavnih ulica vojnog logora

Rimski vojni logor

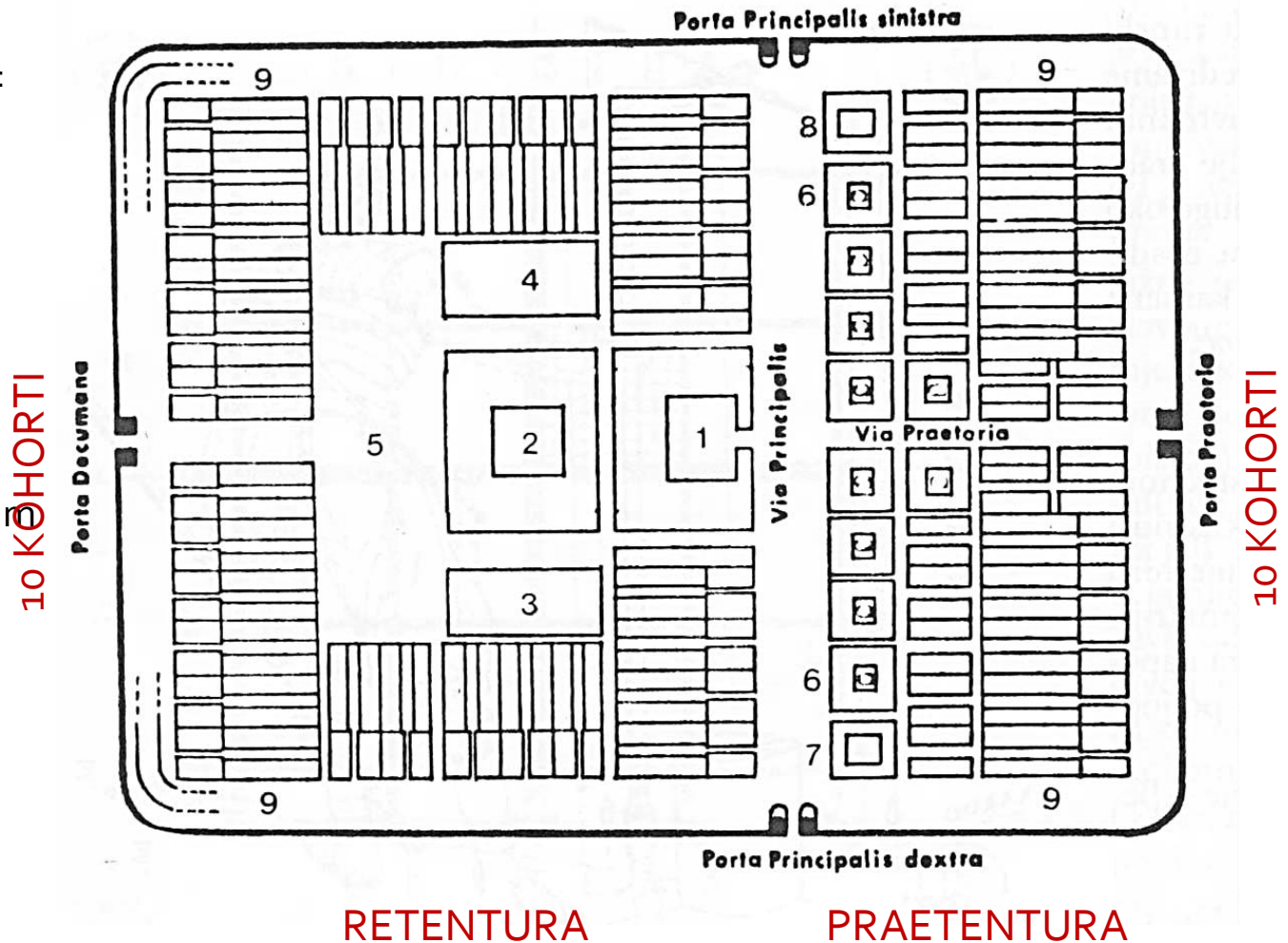
CASTRUM ROMANUM

- CASTRA STATIVA - STALNI
- CASTRUM – PRIVREMENI – veličina se određivala prema planiranom broju dana – trodnevni, četverodnevni...
- Shema pravokutnog sistema karda i dekumana s dvije okomite osi:
- Glavni dekuman (**decumanus maximus**) u smjeru istok-zapad
- Glavni kardo (**cardo maximus**) u smjeru sjever – jug

Rimski vojni logor castrum romanum

- Shema vojnog logora prema Polibiju (Polybius):
 1. Centar logora sa svetištem – principia
 2. Zapovjedništvo – praetorium
 3. Oružarna
 4. Lazaret - ambulanta
 5. Trg i tržnica – forum
 6. Smještaj za vojskovođe
 7. Učionica
 8. Zarobljenici
 9. Barake za vojnike
 10. Logor opasan jarkom i nasipom

Rimski GRAD

KOLONIJA

- ULICA – INSULA
- funkcija
- znači „otok” se odnosi na blok veličine stambene zgrade
- opis
- zgrada ima četiri ili pet katova, a stan je veličine jedne do dvanaest soba
- glavni dijelovi
- prizemlje trgovine i zajednički sadržaji kao što su sanitarije bili su smješteni u prizemlju.
- Polukat trgovci živjeli na polukatu iznad svojih trgovina.
- balkona. Balkoni pojačana mnogi od niže priča stanova, koje su bile poželjnije da su oni viši.
- dvorište. Lože oko središnjeg dvorišta pruža pristup do pojedinih stanova.

- Vojni rimski logor –
- kasnije civilno naselje Mursae Aelia Colonia; 2-5. st.
- *Mursa bila posljednja kolonija Rimskog Carstva, što Osijek čini zanimljivom lokacijom u rimskoj povijesti*

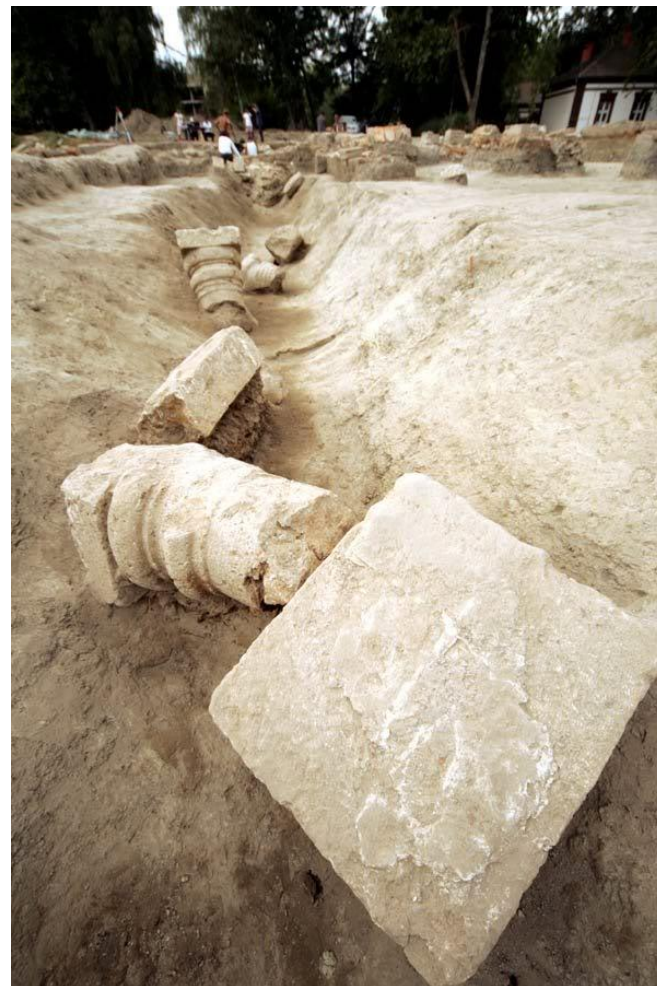
Lokalitet

- povišena desna obala Drave (manja opasnost od poplave)
- povoljan prijelaz preko rijeke

Hadrijan 133. g podigao naselje na razinu kolonije –
privlači rimske građane

ORTOGONALNA SHEMA, DVOSTRUKE ZIDINE

gradski vodovod s kanalizacijom, javne i privatne terme i
amfiteatar. Na sjecištu glavnih cesta (cardo i decumanus)
nalazio se forum s javnim zgradama, kurijom, bazilikom,
aerariumom (financijski ured) i tabernama (tržnica)

Topografski nacrt rimskih
nalaza na terenu Murse

SREDNJI VIJEK U EUROPI

Početak:

476. g. Pad Zapadnoga Rimskoga Carstva

529. g. Zatvorena posljednja klasična akademija u Ateni,

Utemeljen benediktinski red u Italiji

Završetak:

1453. g. Pad Carigrada

1492. g. Otkriće Amerike

1517. g. Početak reformacije

SREDNJOVJEKOVNI GRADOVI U EUROPI

*** Rani srednji vijek (do kraja 10. st.):**

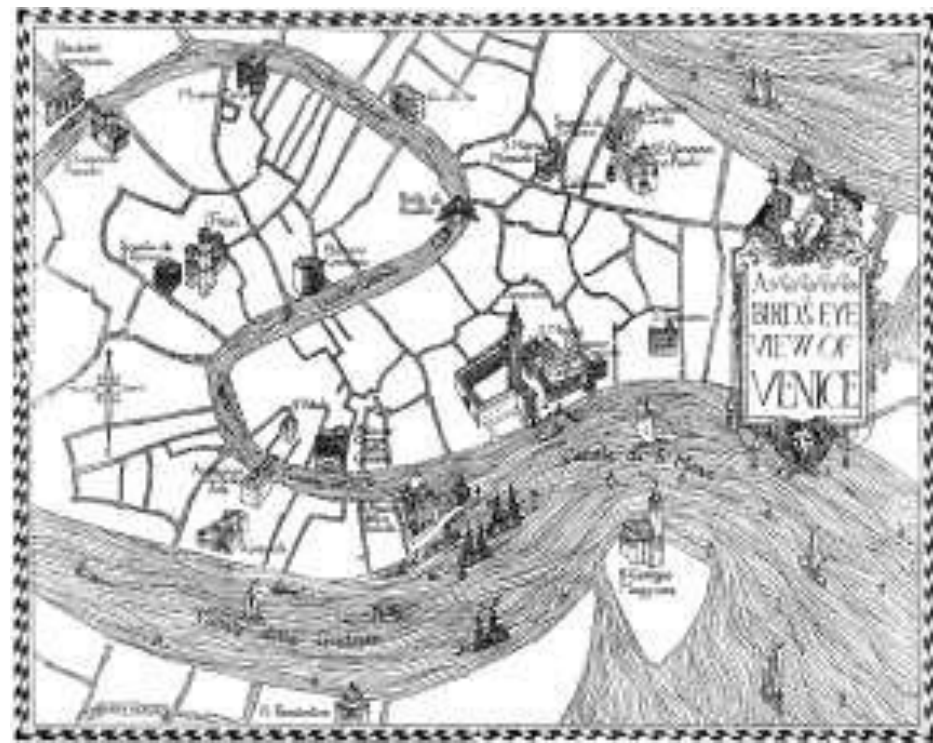
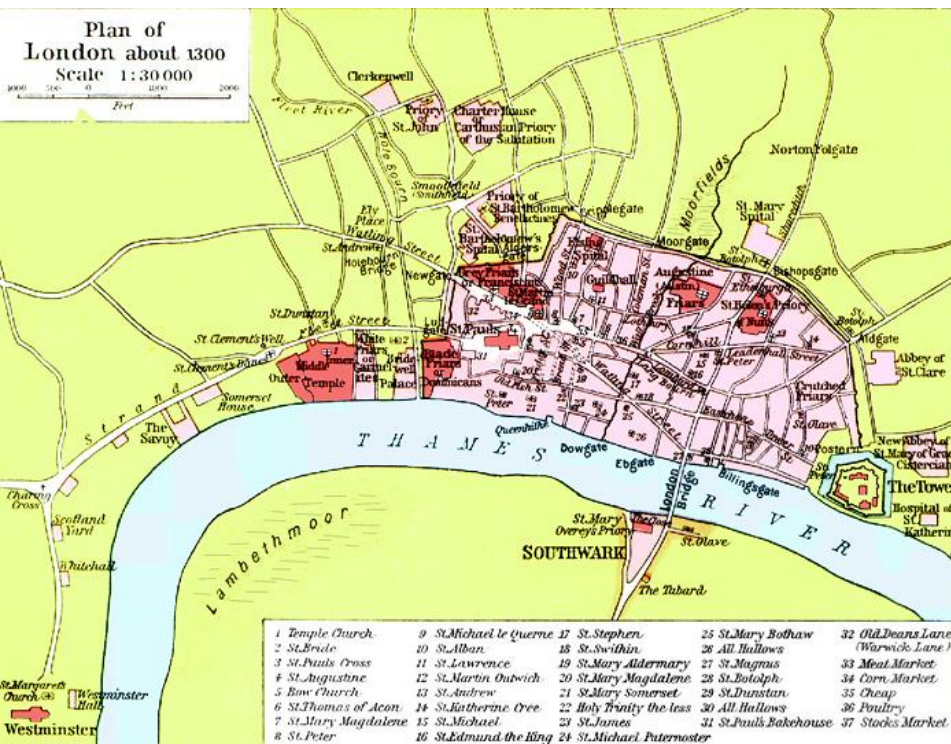
- Suton antike, stvaranje barbarskih država i feudalizma
- Malobrojni očuvani antički gradovi
- Dezurbanizacija i nazadovanje (propadanje) gradova
- *Biskupski i samostanski gradovi*
- *Naselja uz crkve, na križištima puteva, na brežuljcima i starim gradinama*

*** Kasni srednji vijek (11.-15./16. st.):**

- Prestanak provale barbara, zaustavljeno islamsko i normansko teritorijalno širenje, renesansa trgovine
- Gradovi nastaju poticajem crkvene, svjetovne (kraljevske) i feudalne vlasti
- Procvat gradova od 12. st.

Srednji vijek

- Organski rast - odvajanje plemićke i crkvene uprave - dobivaju gospodarska i politička prava
- London 40.000, Genova 60.000, Firenza 90.000, Venecija 190.000
- nova mjesta - pravilan tlocrt - jednoosni, križni, šahovni, centralni tip

PLANIRANJE SREDNJOVJEKOVNOGA GRADA

- * Nepravilni i spontano nastali gradovi
- * Novoutemeljeni planirani gradovi u vojne, kolonizacijske i trgovačke svrhe:
 - Pravilna geometrijska (ortogonalna) planimetrija
 - Bastide u Francuskoj (Aigues Mortes, Monpazier, Carcassone)
 - *Bastide* u Engleskoj (*Salisbury*)
 - Borgade i Castelli franchi u Italiji (Manfredonia, Cittaducale)

ZONIRANJE SREDNJOVJEKOVNOGA GRADA

- * Etnički zoning
- * Socijalni zoning
- * Specijalizacija ulica i četvrti: trgovine, tržnice; sveučilište; radne zone - jedinstvo rada i stanovanja;
crkveno i svjetovno središte

SREDNJOVJEKOVNO URBANISTIČKO ZAKONODAVSTVO

* **Sigurnost života u gradu:**

- podizanje i održavanje gradskoga zida
- zaštita od požara

* **Održavanje ulica i izgradnja duž ulica:**

- zabrana izbočina na zgradama prema ulici
- Prag, 1313. g. - potrebna dozvola za izgradnju ili dogradnju
- Genova - propis za zgrade prema luci

TIPOLOGIJA SREDNJOVJEKOVNOGA GRADA

*** Prema mjestu nastanka:**

- Gradovi antičkoga naslijeđa
- Gradovi nastali oko nekih žarišta
- Gradovi na zemljopisno povoljnim mjestima (na brežuljcima, uz vodu)

*** Prema tlocrtu :**

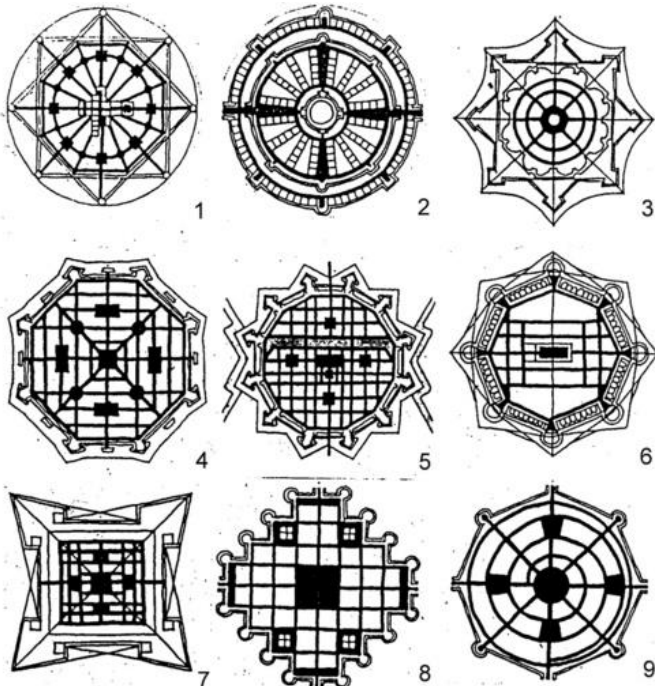
- Gradovi kružnoga (koncentričnoga) plana
- Gradovi nepravilnoga radijalnog plana (predložak ticala)
- Gradovi izduženoga plana
- Gradovi ortogonalnoga plana
- Gradovi kombiniranoga plana

*** Prema društveno-političkome položaju:**

- Slobodni kraljevski gradovi
- Gradovi-države
- Crkveni gradovi
- Feudalni gradovi

Novi vijek

- Renesansa - 14. stoljeće - prvo u Italiji
- mjesta su puna slikovitih sekvenci, razvoj osnovnog urbanizma 15.st. - primjer Rim
- - **ordinantio** - red
- - **eurythmia** - povezanost dijelova i harmonija ritma
- - **simetrija**
- crkve i palače povezane avenijama - osnova kasnijeg urbanizma baroka

- Idealna renesansna mjesta
Lorini, Cataneo, Scamozzi...Palma Nova 1597.

- * Urbanizam - točka spajanja umjetnosti i znanosti
- * Urbanizam postaje znanost - novost i doprinos renesanse
- * Urbanizam - posljedica obrane grada i pronalaska vatrenog oružja

OBILJEŽJA TALIJANSKOGA RENESANSNOG URBANIZMA

*** Cjelovita opća zamisao:**

- aksijalnost i geometrija - antičko naslijeđe
- simetrija i perspektiva - prepoznatljivi urbanistički elementi grada

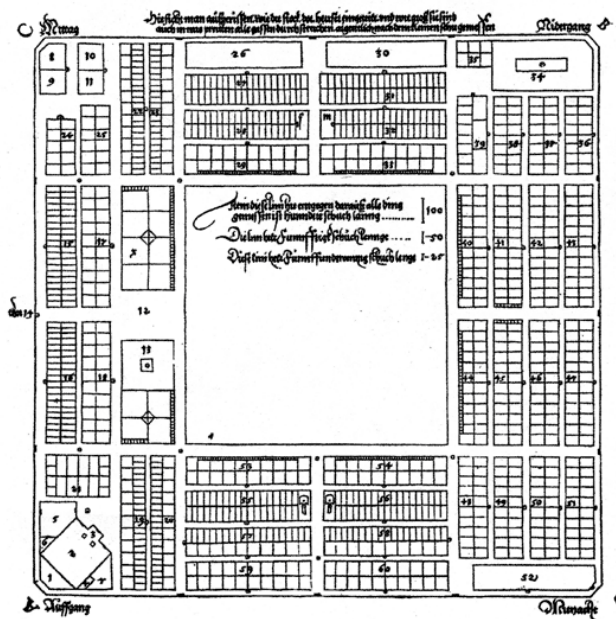
* Zgrade društvenog značenja: škole, bolnica, tržnica, hotel, vojarna, banke, privatne kolekcije (muzeji), kazališta (dvorska)

*** Socijalno i svrhovito zoniranje grada**

- * Stambene četvrti - višeobiteljske kuće do 6 katova
- * Ulice - novi estetski zahtjevi: ravne ulice, trijemovi, veća širina
- * Voda u gradu - akvedukti i fontane
- * Grad - kazališna scenografija
- * Renesansni vrtovi - vrtovi vila i palača, javni vrtovi (botanički vrt), idealni vrt

Barok

- značajna fortifikacija - onemogućavanje topovskog napada - poligonalne i zvjezdaste forme - srušene u 18. i 19. stoljeću - parkovi, bulevari, prometni ringovi (Beč)
- Idealno mjesto - Durer, Speckle

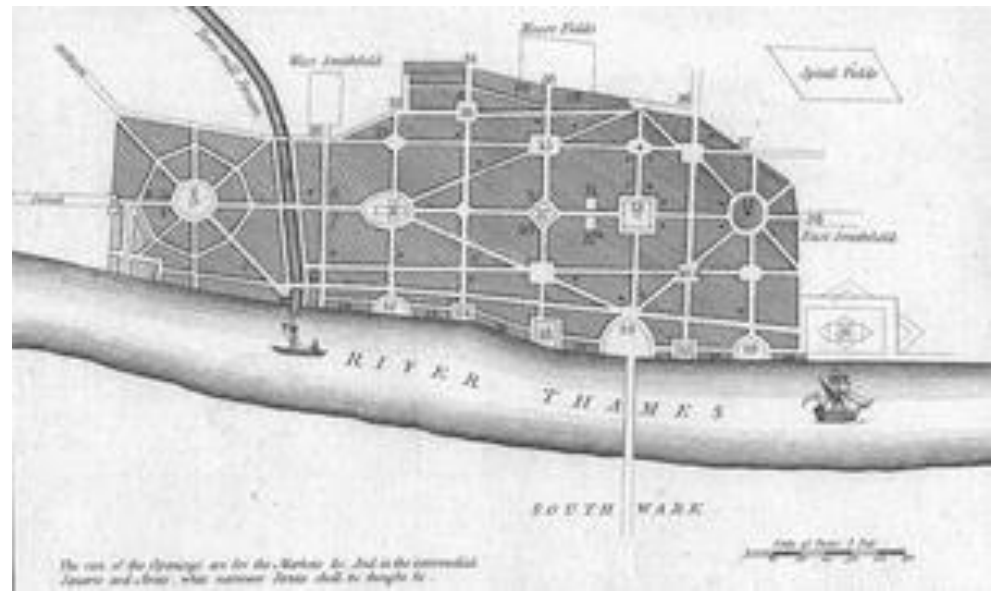

OBILJEŽJA GRADOGRADITELJSTVA BAROKA (17.-18. ST.)

- Barokno gradograditeljstvo - posljedak razvitka renesansnoga urbanizma
- * **Nedjeljivost arhitekture i urbanizma** - uvod za velika neoklasicistička ostvarenja 19. stoljeća
- * **Nedjeljivost parkovne arhitekture i gradograditeljstva**
- * **Monumentalnost**
- * **Geometrijski oblici i proporcije:** geometrijska gradograditeljska planimetrija, ulični pravci i prospekti, zvjezdasti i trokraki tlorisi ulica
- * **Raznolikost tlorisnih oblika:** kvadrat i pravokutnik (renesansno naslijeđe), krug i elipsa (barokni oblici)
- * **Iluzija prostora:** arhitektonski i urbani spektakl, scenografski efekti
- * **Slikovitost:** igra svjetla i sjene, konkavnog i konveksnog
- * **Usmjeravanje pogleda:** jednosmjerne i višesmjerne vizure, usmjeravanje pogleda prema spomenicima, skulpturama, obeliscima, zgradama
- * **Voda** - element gradske estetike

Barok

- velike transformacije - kompozicije simetrične, osne, zvjezdasti, kružni, eliptični trgovi na kojima su kipovi, fontane
- prostor transmitira moć vladara, plemstva
- Rim - Katedrala sv. Petra u Rimu (Bernini)
- Versailles (Le Notre)
- London (Wren)

Industrijska revolucija

- kraj 18.st. novi funkcionalni zahtjevi prometa, infrastrukture, sanitarni zahtjevi, rast stanovništva(7x)
- Regulacije: Pariza (Haussman), Barcelona (Cerdà), Beč, London (Wren)...oruđe urbanističkog uređenja i zemljišnih špekulacija
- Širenje cesta, oblikovanje ringova, stvaranje trgova, parkova, odluke o regulacijskoj crti i visini zgrada
- Zoniranje - odlučivanje o namjeni

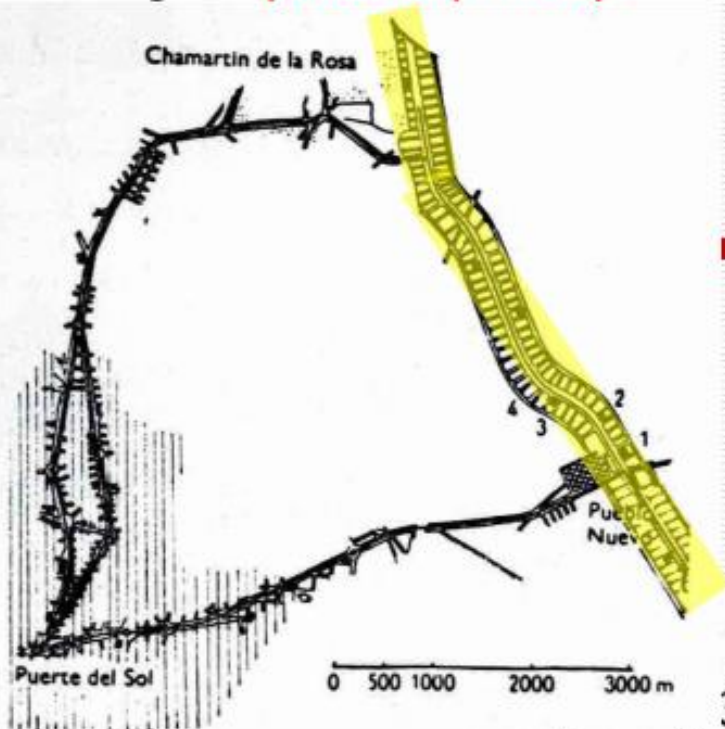
Urbanizam prethodi arhitekturi.

Do 19. st. arhitektura je prethodila urbanizmu

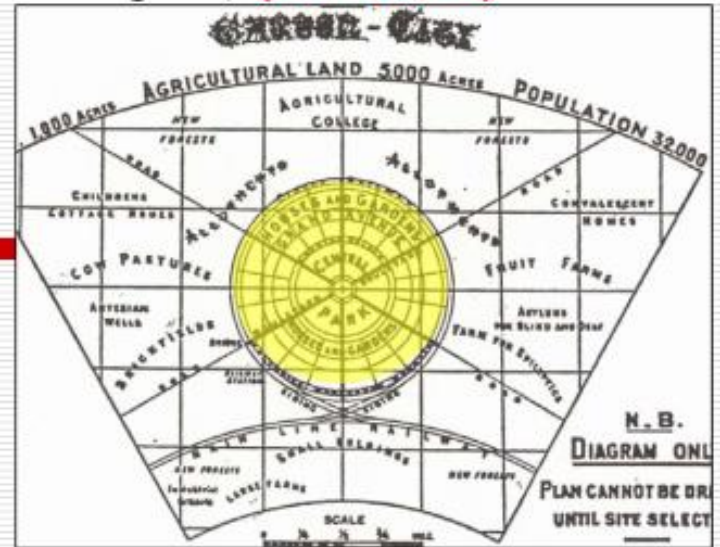
- Ishodište modernoga urbanizma je 19. stoljeće kada započinje prijelaz iz klasičnog u moderni urbanizam.
- Planimetrijski predložak je ortogonalni i radijalni – nastavak baroka.
- Novo mjerilo grada je preveliko u odnosu na srednjovjekovno - renesansno mjerilo.
- Nove namjene u gradu - industrija, promet, javni servisi, komunalna infrastruktura.
- Tehnički aspekt prevladava nad estetskim, urbana estetika podređuje se urbanoj tehnici.

Razlikuje se urbanizam prve i druge polovice 19. stoljeća. Urbanizam prve polovice 19. st. je nastavak urbanizma 18. st., a urbanizam druge polovice 19. st. je najava i početak modernog urbanizma

linearni grad (A.Soria y Mata)

vrtni grad, (E.Howard)

industrijski grad (T: Garnier)

Životna sredina

Kraj 19. stoljeća – reakcija na nehigijenske uvjete – KANALIZACIJA, SUNCE I ZRAK!
Berlin.... 1862, James Hobrecht

Ernst Bruch

Deutsche Bauzeitung 1870 daje kritiku autoritarnog gradskog planiranja i planu morfologiji bez identiteta i vrijednosti prostora

Prijedlog za usmjeravanje privatnog kapitala u izgradnju grada – grad investira u infrastrukturu, a privatni kapital u zgrade

„višestambeno građenje s unutarnjom regulacijskom linijom, s većim centralnim parkom, čime će se postići svijetlo, zrak, sunce na svim stranama, naprijed umjereno široka ulica, nazad prostrano dvorište s vrtnim uređenjem...”

Jeremy Bentham – političko-gospodarski cilj regulacije životnih uvjeta (interes kapitala se osigurava boljim uvjetima za radnike – utjecalo na ideju vrtnog grada)

Teorije socijalutopista

Thomas More 1516.

„O najboljem uređenju države i novom otoku Utopija”: društvo bez klasa i vlasništva...urbanistička misao trokatni objekti višestambenog stanovanja, iza stanovanja, zeleni prostrani vrtovi

Teorije socijalutopista

Tommaso Campanella „Grad sunca” **CIVITAS SOLIS 1602.g.**: potreba za suncem, razmak zgrada za dovoljno osunčanje

CAMPANELLA
SONNENSTAAT

Lokacija – na uzvisini (zrak)

Promjer 3,5 km

4 ulaza

U sredini hram Sunca

7 krugova zidina s funkcijom stanovanja – zajednička kuhinja, blagovaonica i skladište namirnica

Nema razlike u stanovanju

Okolo jarak

Inovacija – podjela rada

Charles Fourier (1772 - 1837) model radne kolonije, samostojeće i samoodržive;

stanovanje u velikim zgradama (falansterije, falanxes, veliki hoteli) na 4 etaže, podignutim na poljima i u šumama, sa zajedničkim prostorijama, u blizini radnog mjesta, središte je trgovina i administrativni dio, industrija, poljodjelstvo, stanovanje u jednoj višestambenoj zgradi, širina ulica 18 m

1620 stanovnika, 810 muškaraca i 810 žena (3 tipa životne strasti, dobna, obrazovna, rodna ujednačenost)

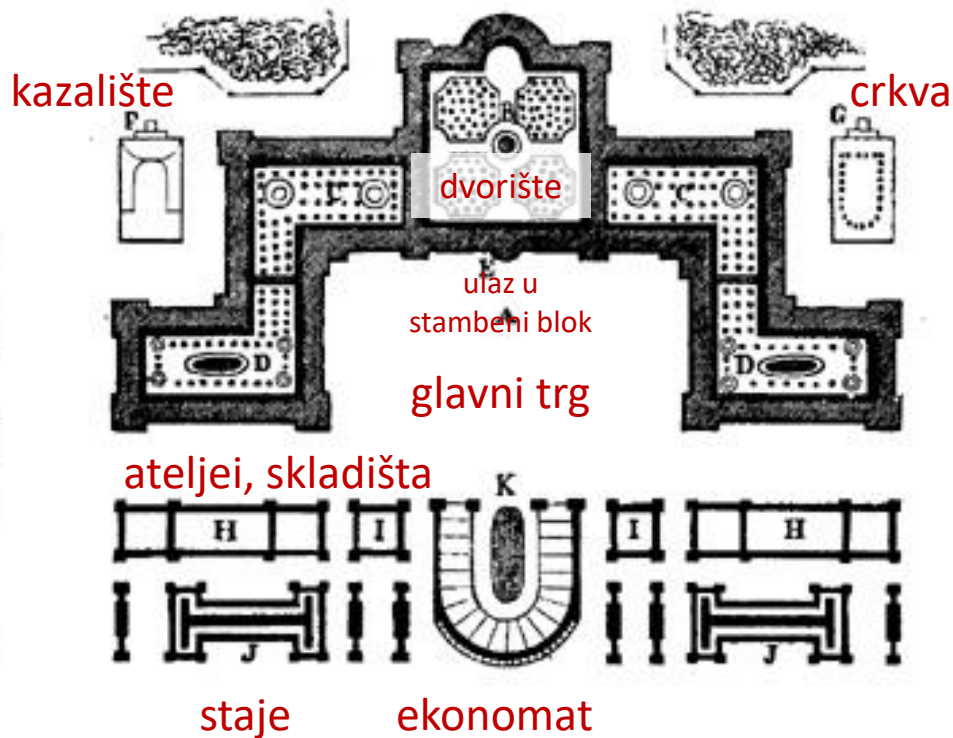
stanovništvo bi se naizmjenično bavilo poljoprivredom i zanatstvom; negativno percipira industrijalizaciju – prolazna faza;

3 različite radne djelatnosti – organizacija rada, rad i talent

Realizacija u SAD-u – Texas, Meksiko

LÉGENDE.

- A. Grande place de parade au centre du Phalanstère.
- B. Jardin d'hiver, planté d'arbres verts, environné de serres chaudes, etc.
- C. D. Cours intérieures de service, avec arbres, jets d'eau, bassins, etc.
- E. Grande entrée, grand escalier, tour d'ordre, etc.
- F. Théâtre. G. Église.
- H. I. Grands ateliers, magasins, greniers, hangars, etc.

LÉGENDE.

- J. Étables, écuries et bâtiments ruraux.

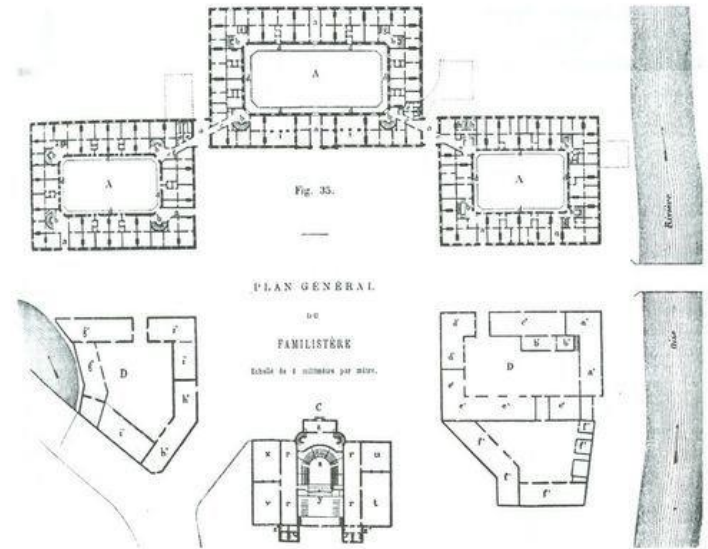
À. Passe-cour.

NOTE. Les bâtiments ruraux ont généralement un développement plus considérable que celui de la figure. — La grande route passe entre le palais d'habitation et les bâtiments d'exploitation. — La rue-galerie est figurée le long des faces intérieures du Phalanstère.

PLAN D'UN PHALANSTÈRE

Ou Palais habité par une Phalange Industrielle.

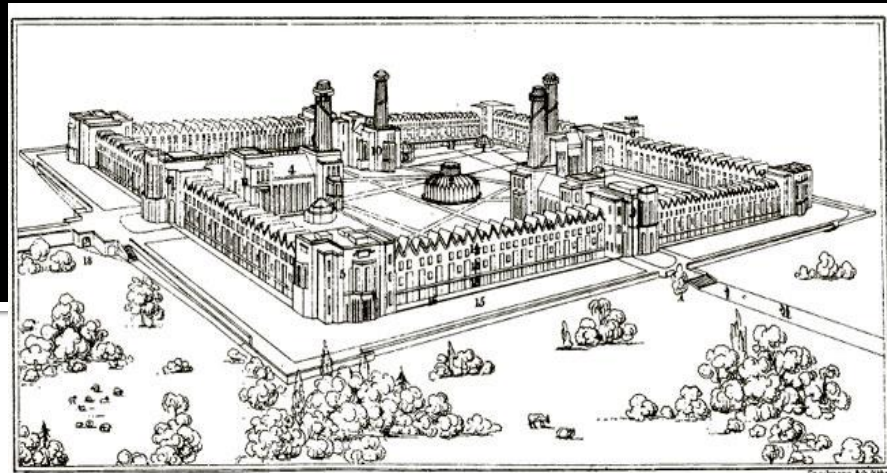
Jean-Baptiste Godin (1817-1888)
Familistère de Guise

Robert Owen (1771 - 1858) život u gradu uskladu s prirodom u naselju objekti za život raspoređeni u zelenilu, naselje za 1500-2500 stanovnika, bez vjerskog centra, moneta je bila vrijeme – mijenjanje vremena za gradske usluge

Djeca ne trebaju raditi u mlinu već se educirati – Djelatnosti u naselju su sprega poljodjelstva i industrije; osnova proizvodnje i rada je poljoprivreda

Kuća za stanovanje treba imati dva kata; kuće su grupirane i dijele javne dijelove – dnevne boravke i kuhinje;

Energija – brana; vodenica – tvornica, mlin
Sustav skupljanja otpada i sanitarna voda
Popločane prometnice, čišćenje ulica
Otvorena i dostupna škola okružena zelenilom

DESIGN

*for a Community of 2000 Persons founded upon a principle
Commended by Plato, Lord Bacon and Sir Thomas More*

EXPLANATION OF THE PARTS NUMBERED ON THE PLATE

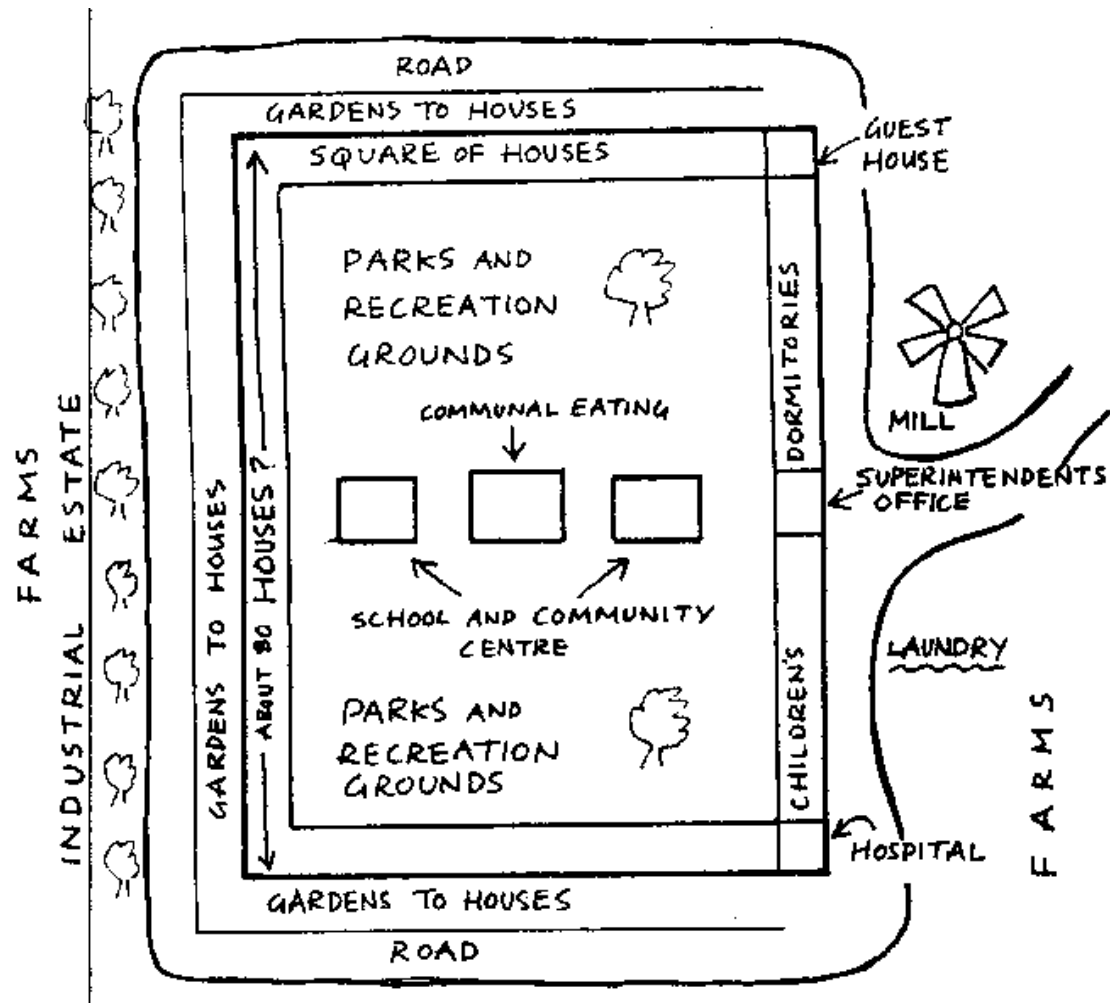
- 1 Gymnasiums or Covered Places for Exercise, attached to the Schools and Infirmary.
- 2 Conservatory, in the midst of Gardens botanically arranged.
- 3 Baths, warm and cold, of which there are four for the Males, and four for the Females.
- 4 Dining Halls, with Kitchens, &c. beneath them.
- 5 Angle Buildings, occupied by the Schools for Infants, Children, and Youths, and the Infirmary; on the ground floors are Conversation-rooms for Adults.
- 6 Library, Detached Reading Rooms, Bookbindery, Printing Office, &c.
- 7 Ballroom and Music rooms.
- 8 Theatre for Lectures, Exhibitions, Discussions, &c. with Laboratory, Small Library, &c.
- 9 Museum, with Library of Description and Reference, Rooms for preparing Specimens, &c.
- 10 The Brew-houses, Bakehouses, Wash-houses, Laundries, &c. arranged round the Bases of the Towers.
- 11 The Refectories for the infants and children are on each side of the Vestibules of the Dining halls.
- 12 The Illuminators of the Establishment, Clock-towers, and Observatories, and from the elevated summits of which all the smoke and vitiated air of the buildings is discharged into the atmosphere.
- 13 Suites of adult sitting rooms and chambers.
- 14 Suites of Chambers, which may be easily and quickly made of any dimensions required; Dormitories for the Unmarried and Children.
- 15 Esplanade one hundred feet wide, about twelve feet above the natural surface.
- 16 Paved Footpath.
- 17 The Arcade and its Terrace, giving both a covered and an open communication with every part of the building.
- 18 Sub-way leading to the Kitchens, &c. and along which meat, vegetables, coals, &c. are conveyed to the Stores, and dust and refuse brought out.

društveni
standard

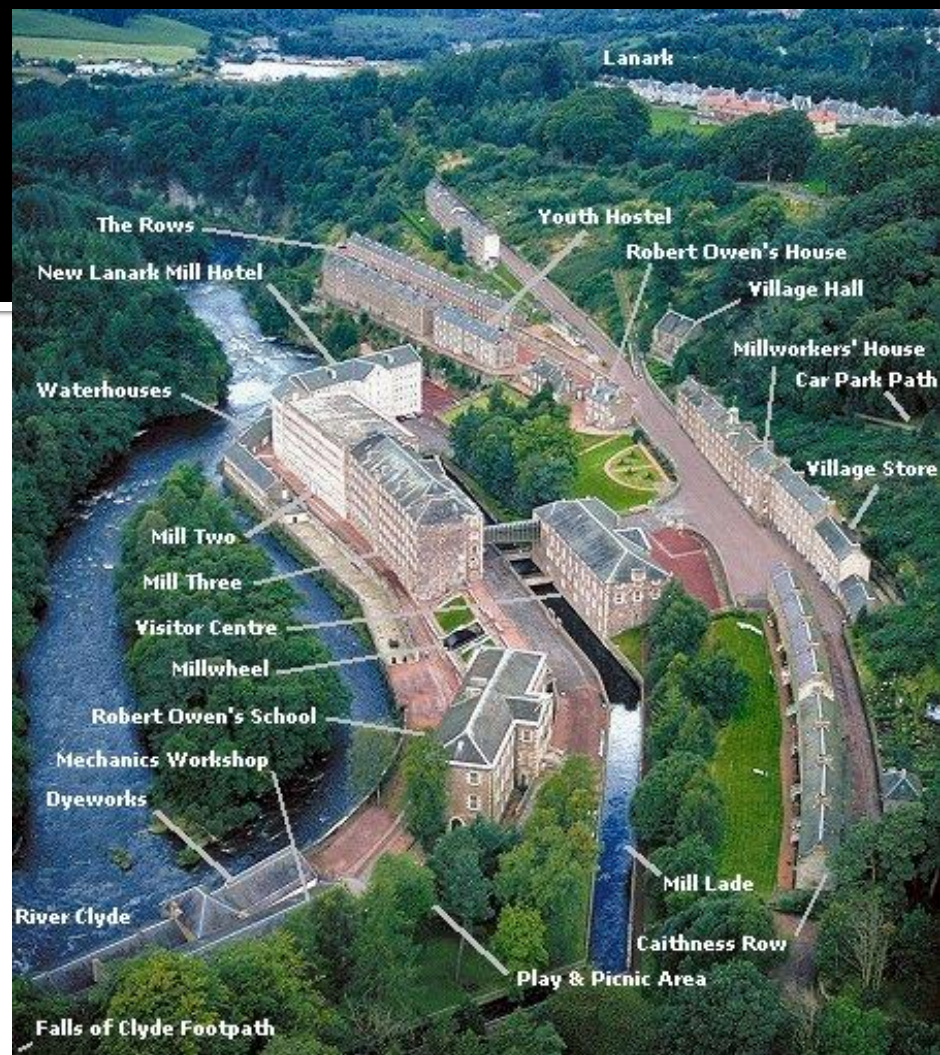
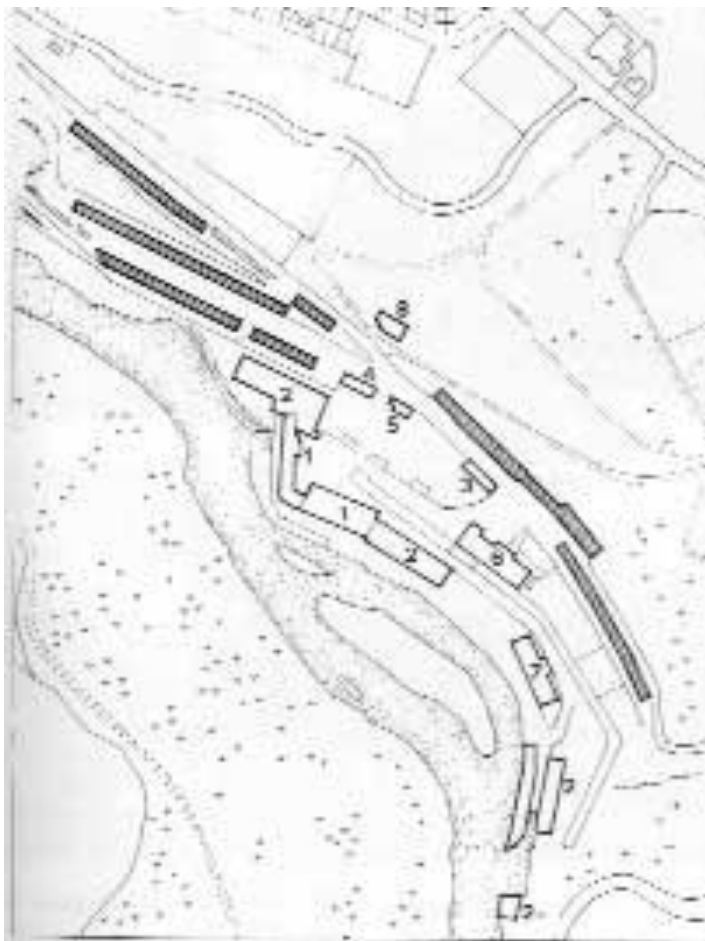
stambeni
standard

kolektivno
stanovanje

infrastruktura
prostorni
standard

New Lanark, 1785. 40 km od Glasgowa, Škotska

2000 stanovnika,
tvornica pamuka, predionica, proizvodnja tekstila
500 djece – sirotište
Obrazovni sustav - vrtić i škola - **prva javna škola u UK**
Tvornica radila do 1968. godine,
UNESCO 2001.

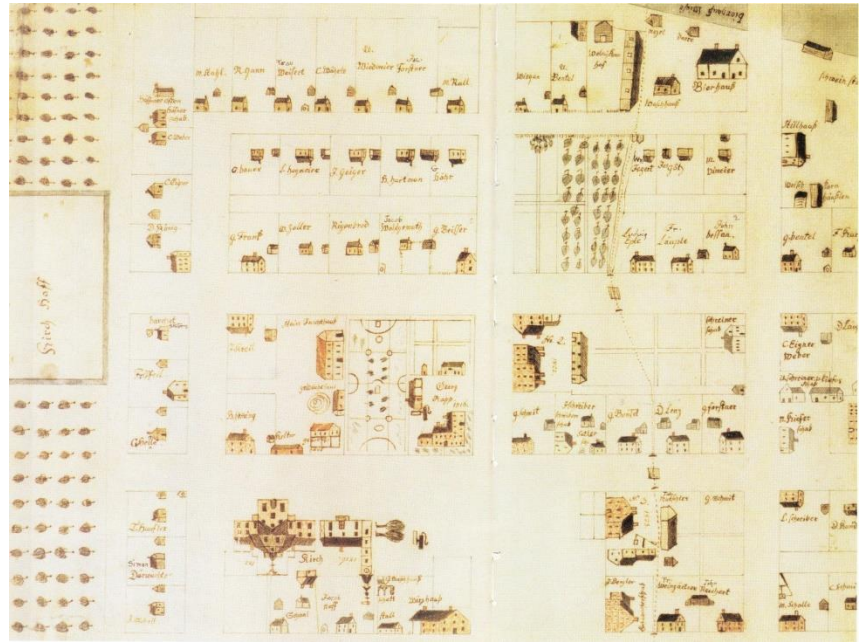

New Harmony, Indiana, USA

- Naselje iz teorije
- 1814 – osnivanje; 1824. kupuje ga R.O. organizira, gradi; previranja;
- 800 stanovnika prvi tjedan dok uvjeti nisu bili osigurani, kaos i neuspjeh
- Povratak 1827 u Englesku
- 1925. potpuno napuštanje koncepta

Theodor Fritsche 1852 -1933

Antisemitske ideje

Ideje super arijevske rase

**"Grad budućnosti" 1897.,
prijedlog o racionalnom
zaposjedanju teritorija**

**Grad na rijeci, polukružnog
pravilnog oblika, u punoj
simetriji u odnosu na os
grada sjever-jug**

**Gradski centar – centar
kompozicije grada**

**Oko centra su četiri stambena
prstena –socijalna segregacija
Hijerarhijska društvena
struktura**

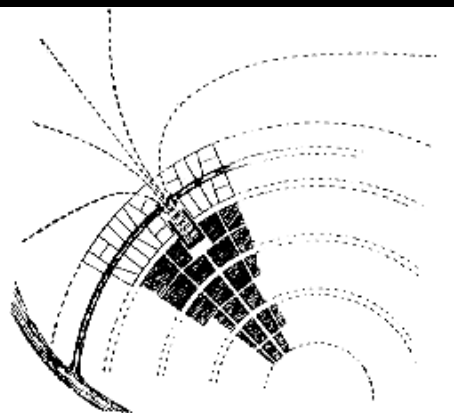

Fig. 4. Erstes Stadium der Bebauung.

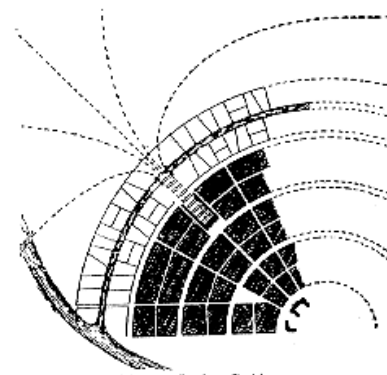

Fig. 5. Zweites Stadium.

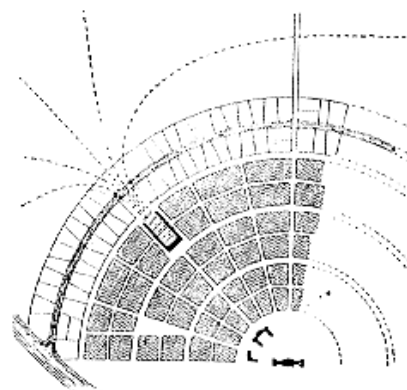

Fig. 6. Drittes Stadium.

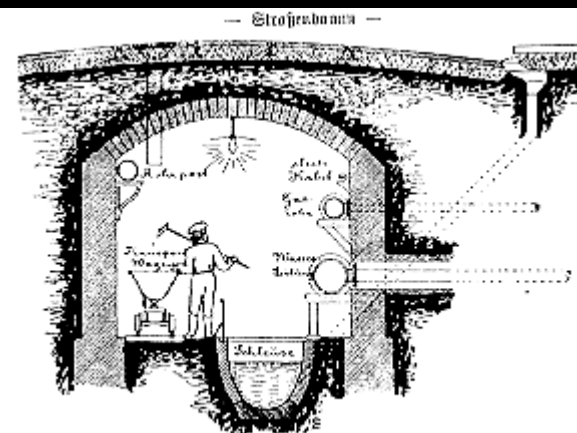

Fig. 7. Tunnel unter den Straßen.

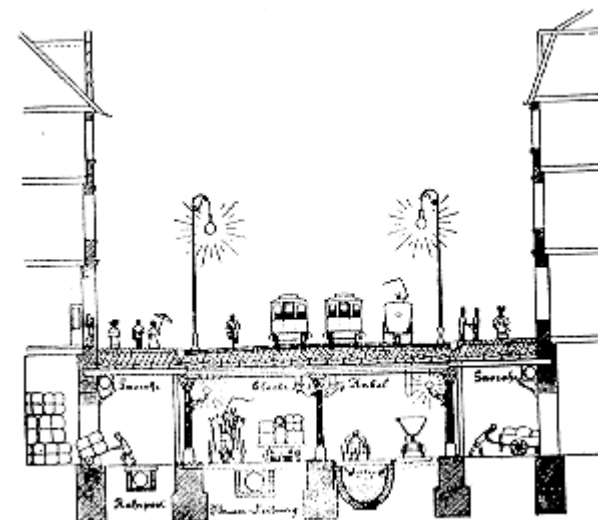

Fig. 8. Straße mit Ober- und unterer Fahrbahn.

- A—A Mühlbühl
 B—B Wohnhöfe
 H—H Gärten des
 Kanals
 S—S—S—S Stationen
 der Ringbahn.

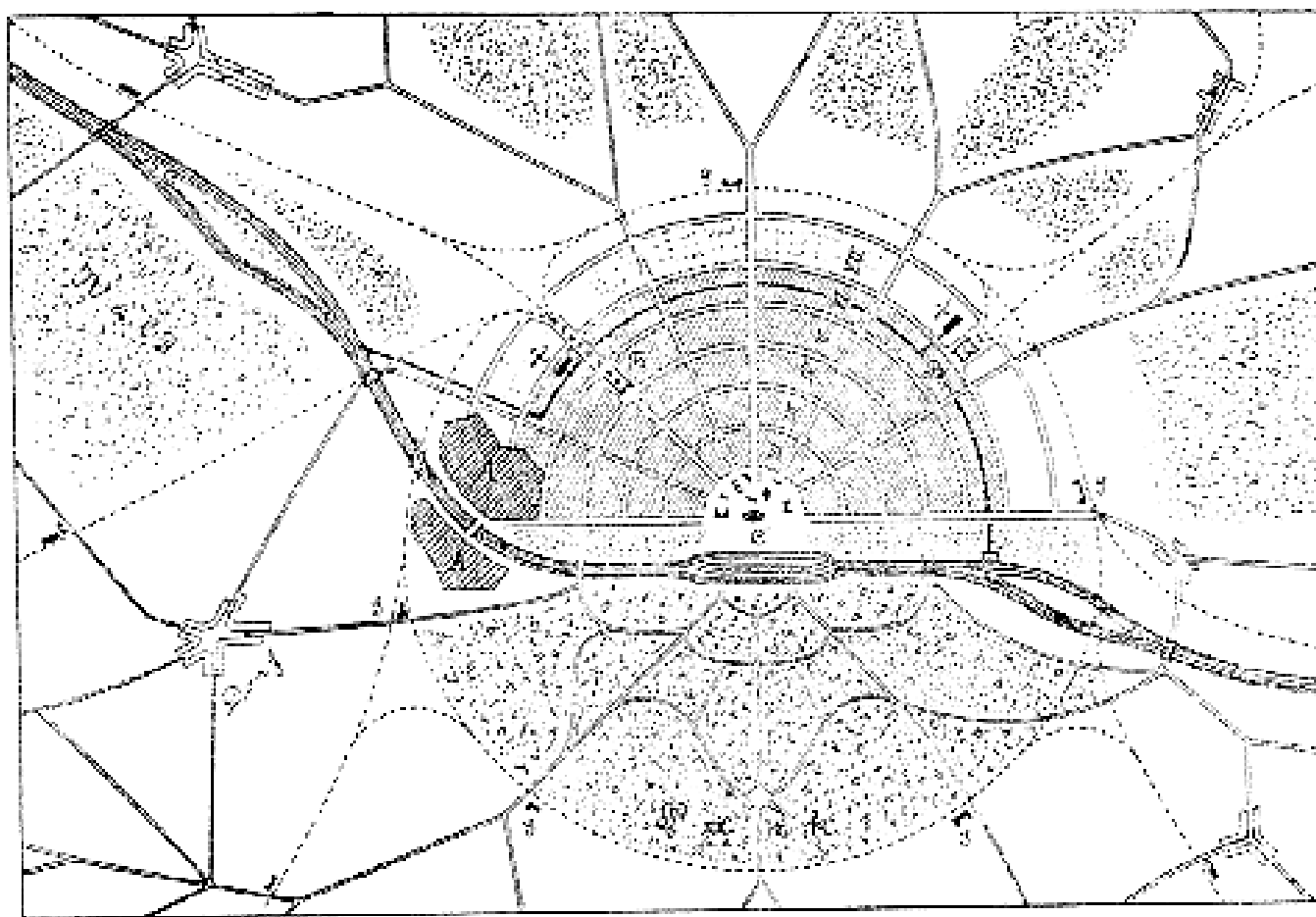

Fig. 13: Gesamt-Üb der Stadt mit Umgebung.

Ebenezer Howard

1850 - 1928

ideja o vrtnom gradu

1898 *Tomorrow: a peaceful path to real reform*

1902 *Garden Cities of To-morrow*

Začetnik ideje o gradnji novih gradova u 19. st. je Ebenezer Howard

Na negativni opći trend razvoja tadašnjih gradova stvorenih industrijskom revolucijom (19. i početak 20. st.) odgovorio je novim teorijama o gradu kojima je cilj bio rasterećenje i dekoncentracija tadašnjih gradova (primjer Londona i Pariza)

Popis iz 1851. godine je pokazao da već polovina stanovništva Engleske živi u gradu. Ta tendencija je nastavljena i za manje od jednog stoljeća stanovništvo Londona se povećalo 5 puta.

Njegovi «vrtni gradovi budućnosti» (Garden Cities of Tomorrow) nedaleko od Londona s početka 20. st. među prvim su primjerima decentralizacije stambene funkcije grada koje su trebale osigurati radništvu alternativu nezdravom okruženju grada, niska najamnina

Nastojalo se uspostaviti trajnu vezu između grada i sela gradnjom gradova od 30-tak tisuća stanovnika sa zelenim pojasom, tj. «ujediniti gradske i seoske komponente u mrežasti regionalni kompleks sastavljen od više središta, ali sposoban da funkcionira kao jedna cjelina» (Mumford, 1988.)

„Svaki grad se može promatrati kao magnet, a svaki pojedinac kao igla”
(Howard, 1965: 45).

„Postoje, u stvari, ne samo dvije mogućnosti, kao što se stalno tvrdi – život u gradu i život na selu – već i treća mogućnost, u kojoj sve prednosti najenergičnijeg i najaktivnijeg života u gradu i sve ljepote i čari sela se mogu povezati na savršen”
(Howard, 1965: 45-46).

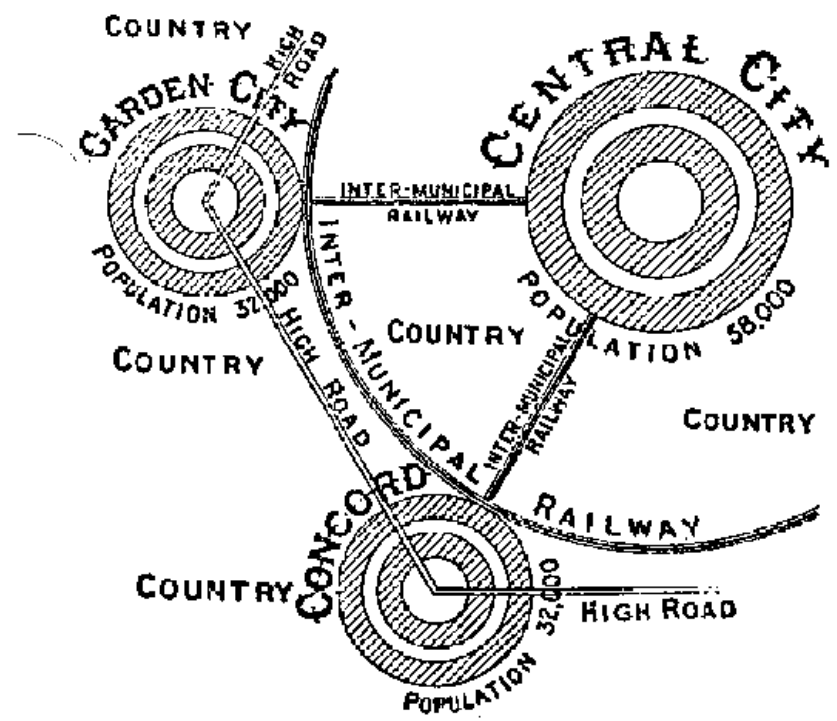
E. Howard iznosi tri teme koje iniciraju vrtni grad:

- *Migracije iz grada na selo*
- *Prijedlog zemljišne reforme (Land National Association) – prijedlog za komunalnom naknadom / značajna upravljačka vlast lokalne uprave kao vlasnika zemljišta*
- *Utopijska shema za fizičku osnovu grada*

THE THREE MAGNETS.

THE PEOPLE
WHERE WILL THEY GO?

Kao Fourier i Owen...društvena zajednica, sudjelovanje, podjela, zoniranje; manje autoritarne ideje o konstituciji zajednice

Vrtni grad zauzima površinu od 2400 hektara i ima 32 000 stanovnika, i to 30 000 stanovnika u gradskom dijelu i 2 000 stanovnika na poljoprivrednim posjedima. Gradski dio se nalazi u središtu, kružnog je oblika i zauzima šestinu od ukupne površine (400 ha).

Shema vrtnog grada je koncentričnim prstenovima podijeljena na tri funkcionalne zone:

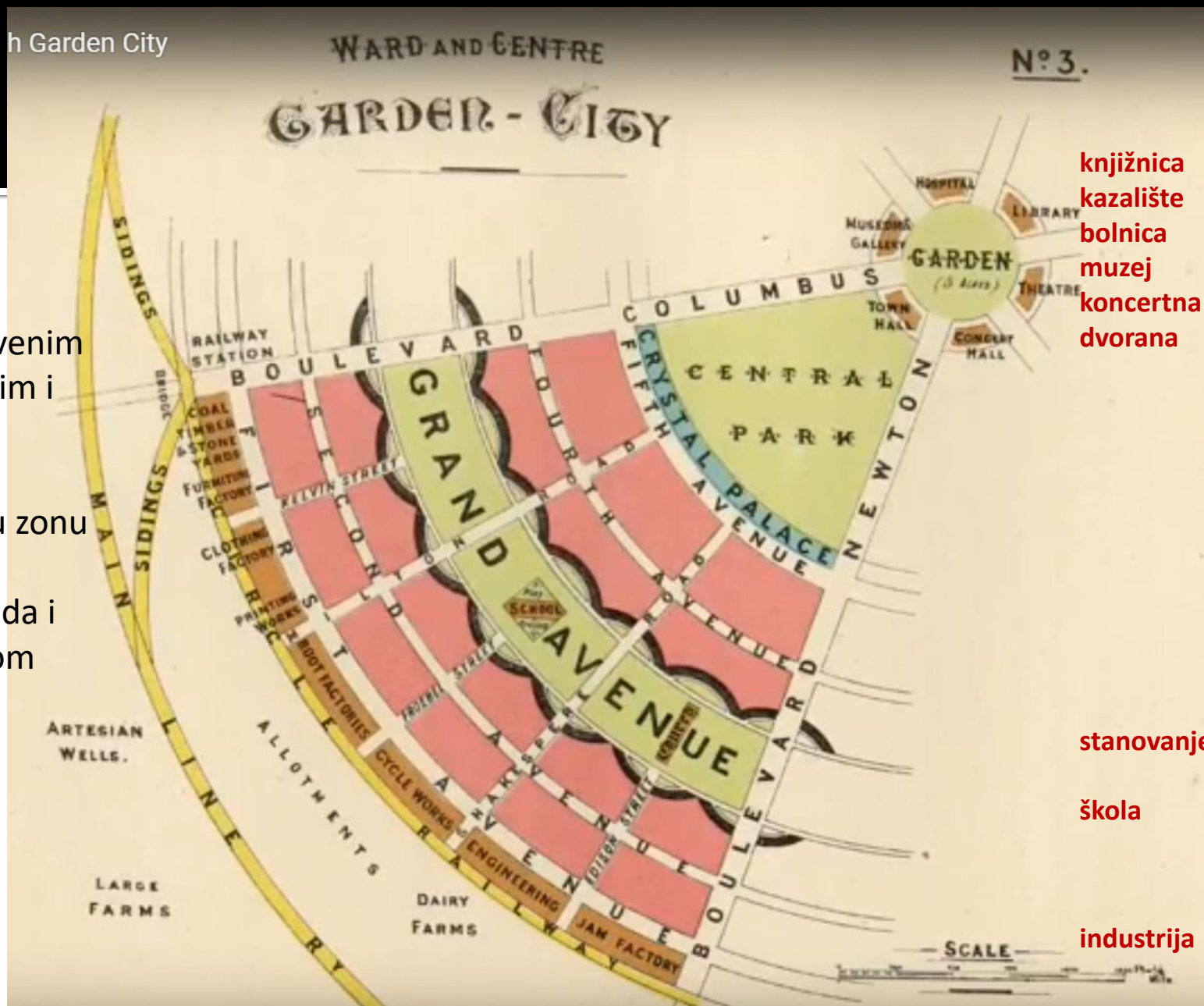
Centralnu, sa parkom i društvenim zgradama, javnim i kulturnim ustanovama

Srednju, glavnu zonu sa blokovima stambenih zgrada i širokim prstenom zelenila

Perifernu, namijenjenu industriji i komunalnim objektima

h Garden City

Centralnu, sa
parkom i društvenim
zgradama, javnim i
kulturnim
ustanovama
Srednju, glavnu zonu
sa blokovima
stambenih zgrada i
širokim prstenom
zelenila
Perifernu,
namijenjenu
industriji i
komunalnim
objektima

knjižnica
kazalište
bolnica
muzej
koncertna
dvorana

stanovanje

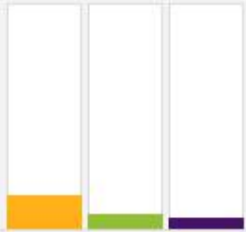
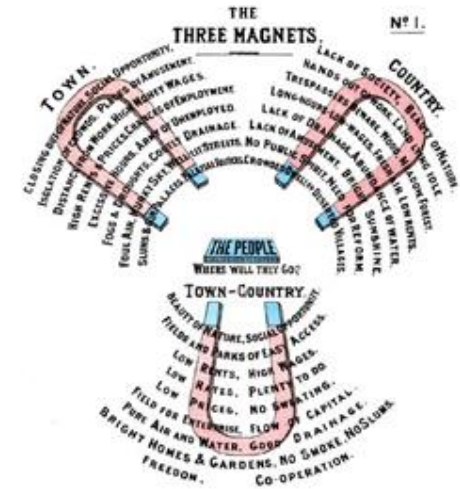
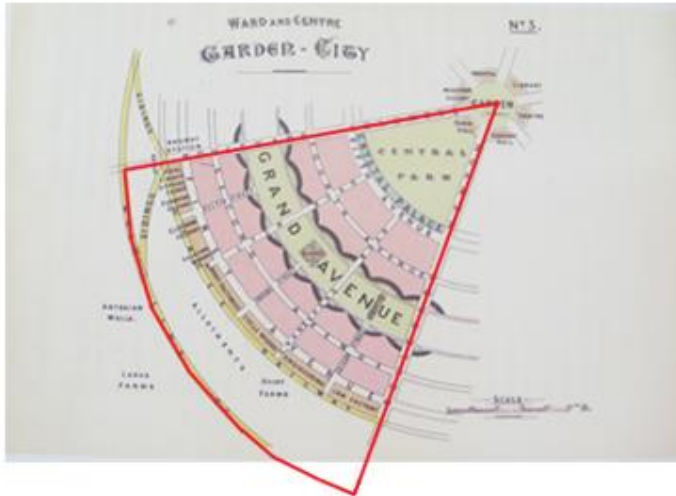
škola

industrija

SCALE
B

Garden City, One Block

United Kingdom > Garden City > Garden City, One Block

FAR
1.10

6

DU/Ac

15

DU/Ha

32

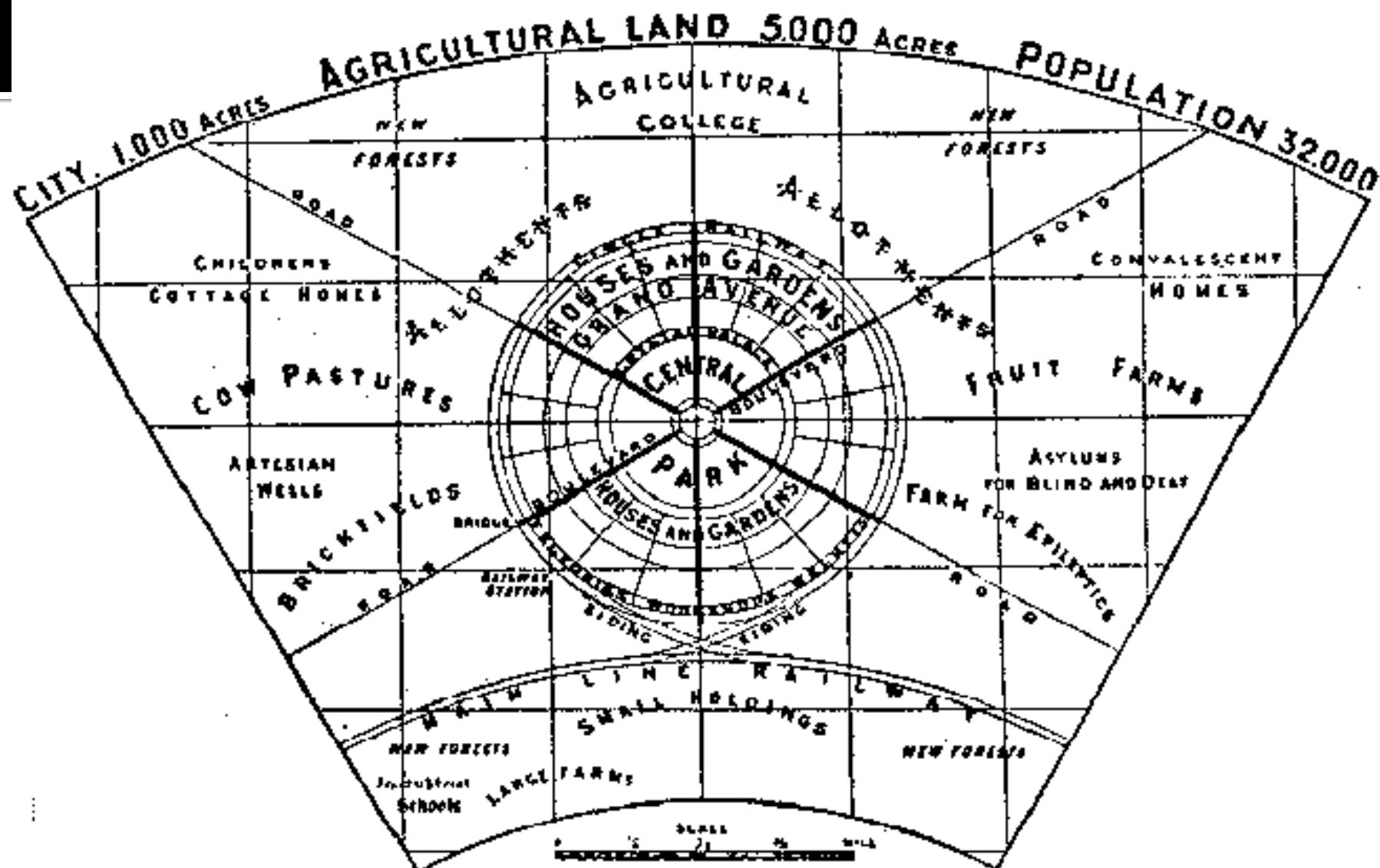
POP/Ac

E

79

POP/Ha

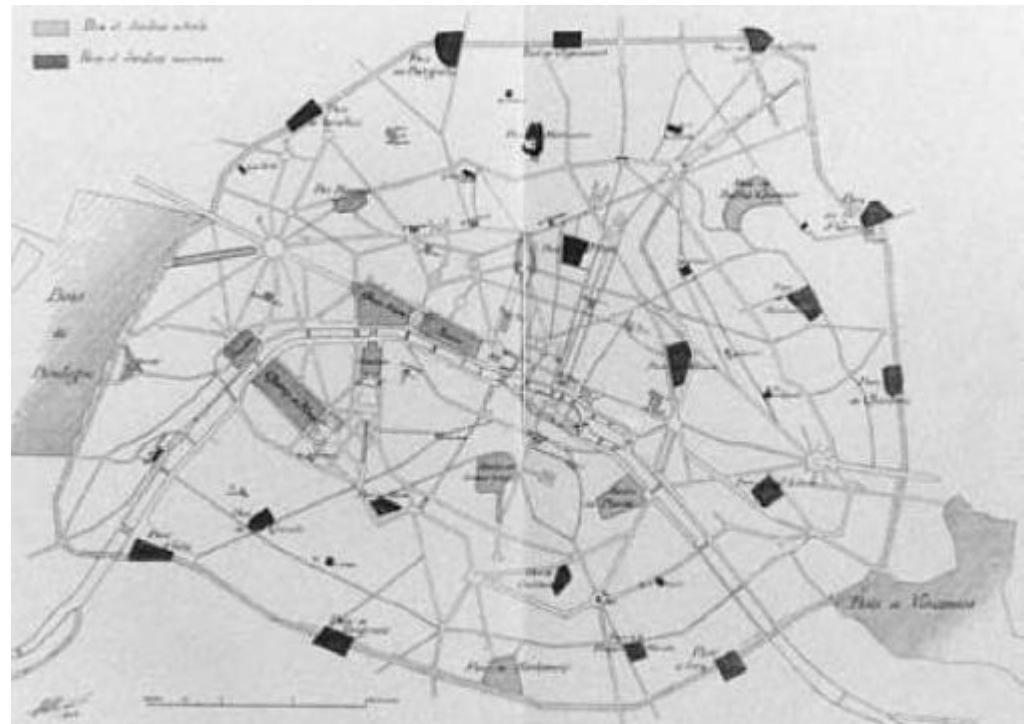
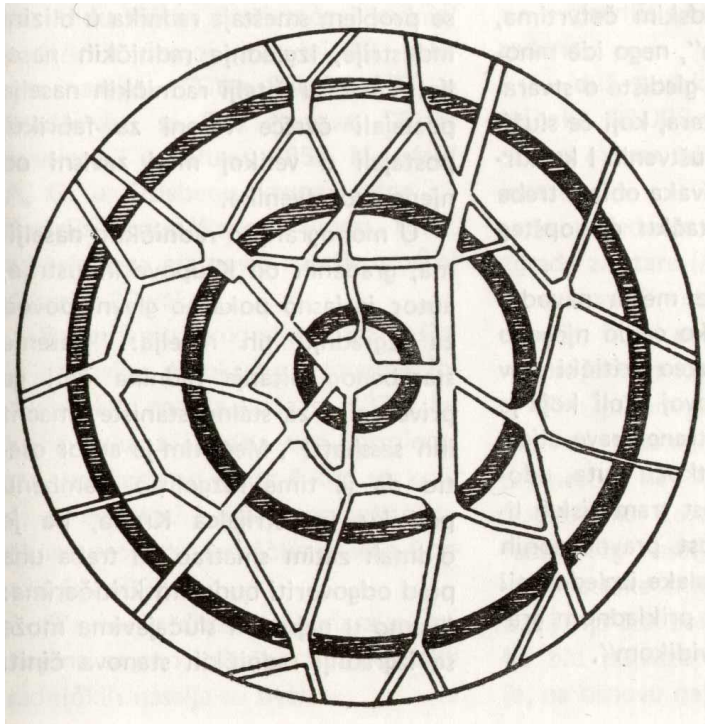
GARDEN-CITY

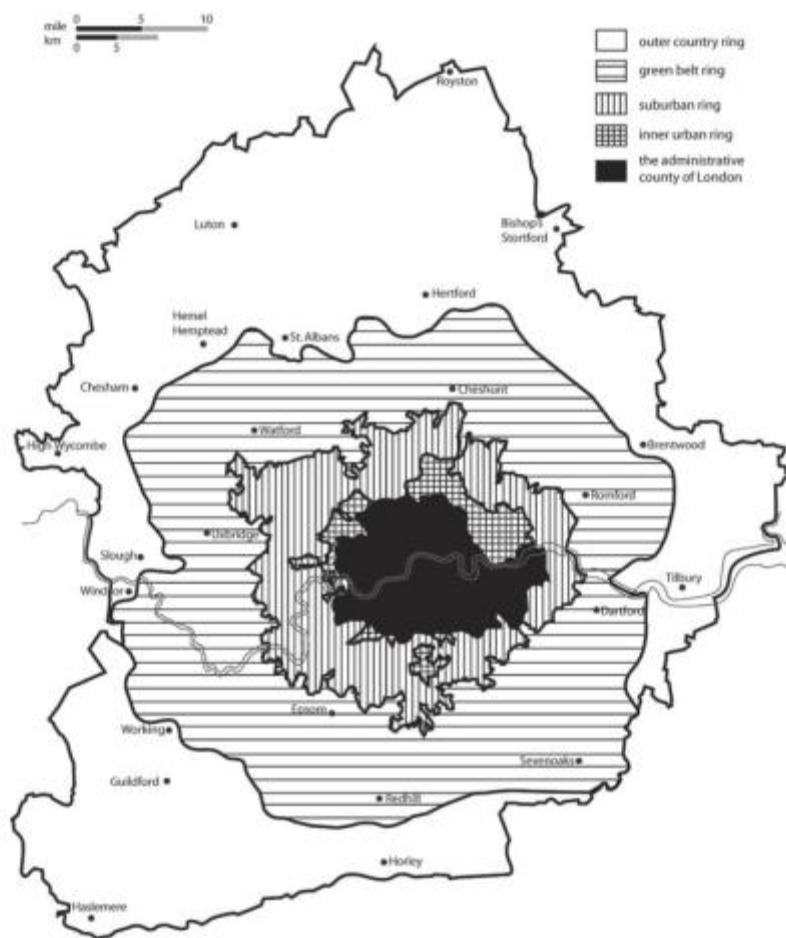
Eugène Alfred Hénard 1849 1923

1903 plan parkova za Pariz

1910 "City of the Future"

25 satelitskih gradova je izgrađeno oko Londona

Hampstead Garden Suburb –
predgrađe Londona (Henrietta
Barnett)....Letchworth....Welwyn...
(Raymond Unwin i Barry Parker,
Louis de Soisson)

**Garden City Association –
The Town and Country
Planning Association**

**filantropska špekulacija
Investitori – kompromisi**

**Natječaj – Unwin Parker
Letchworth**

Howard - Welwyn

PARKER & UNWIN'S
ORIGINAL PLAN OF
GARDEN CITY,
AS FIRST PUBLISHED
(APRIL 1904)

Key to Plan

- A. Main Avenue
- B. Goods Yard and Sidings
- C. Central Square
- D. Sites for Public Hall, Museum, etc.
- E. Sites for Schools
- F. Sites for Places of Worship
- H. Sites for Hotels
- K. Open Spaces, Greens, or Parks
- L. Site for Post Office
- M. Site for Municipal Buildings

Welwyn Garden City Corporation – investicija E.H. 1920. Welwyn Garden City

22 km od Londona

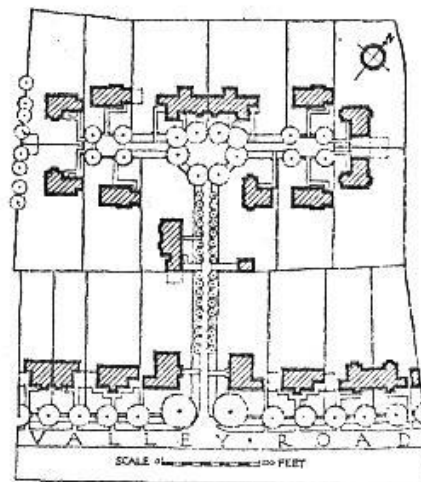
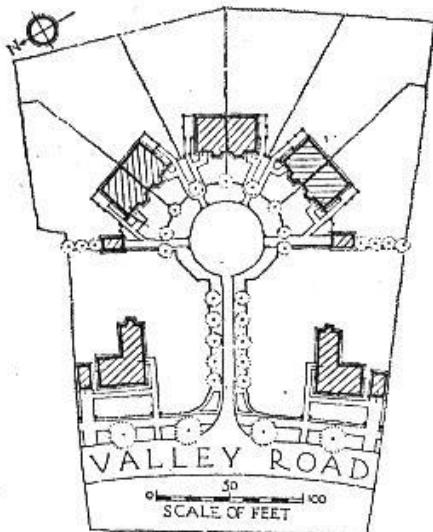
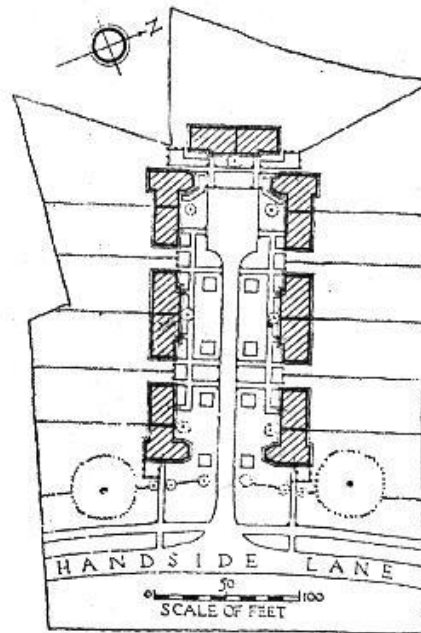
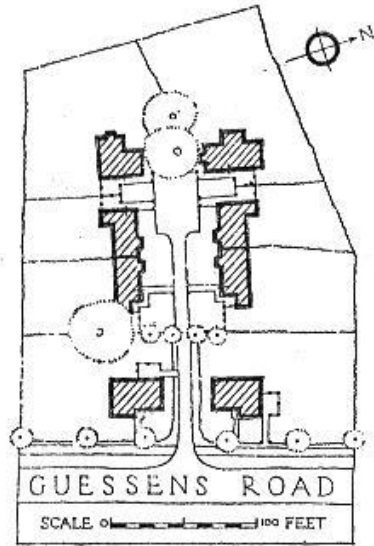
- Ideja satelitskog grada
- Ideja vrtnog grada
- Oblikovanje prema Unwinovim idejama
- Oblikovanje prema prostornoj analizi (*putevi, nagib terena, zelenilo*)

Ukupna površina 963 ha

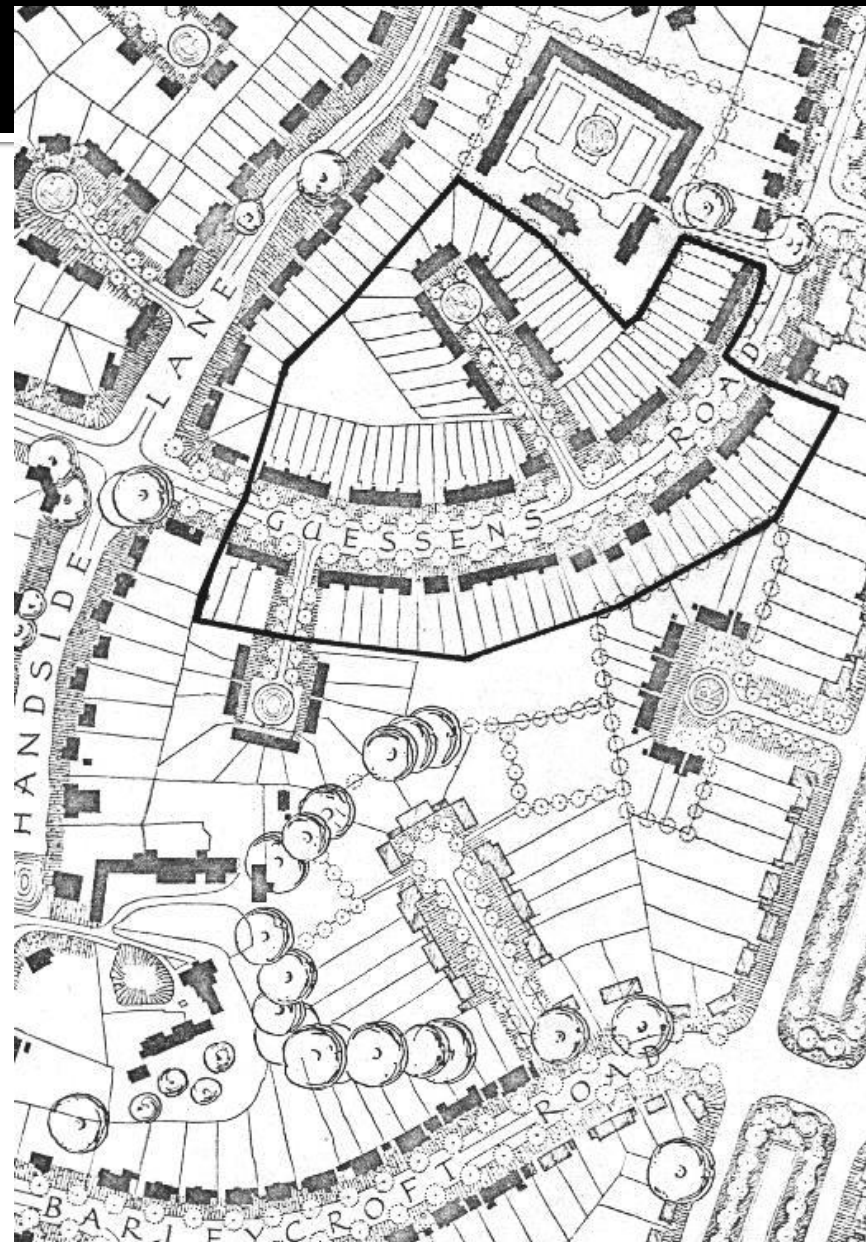
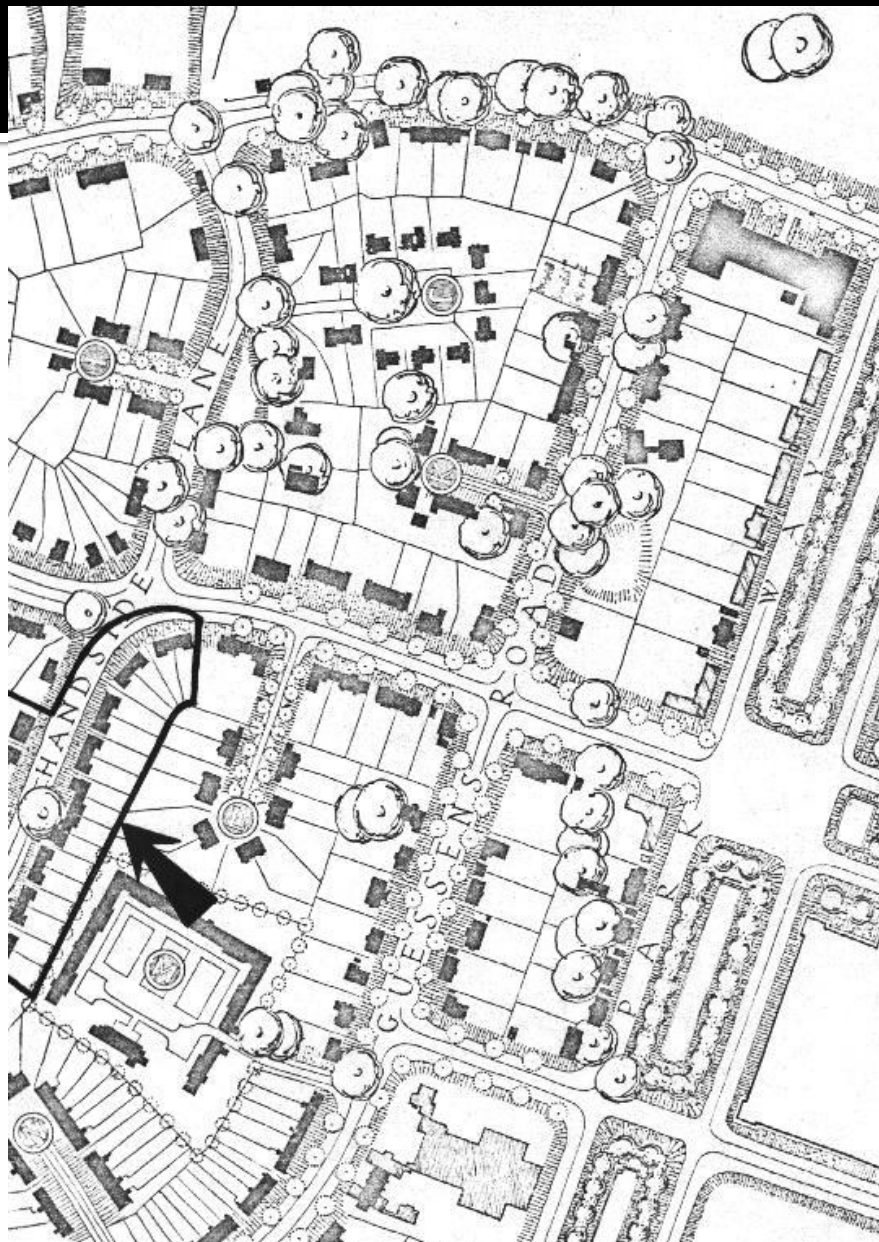
- stanovanje i manje otvorene površine 526 ha
- industrijske površine 69 ha
- javne i trgovačke 32 ha
- obrazovne 61 ha
- željeznička infrastruktura 29 ha
- poljoprivredni pojas 246 ha
- 1939 g. -14 000 stanovnika

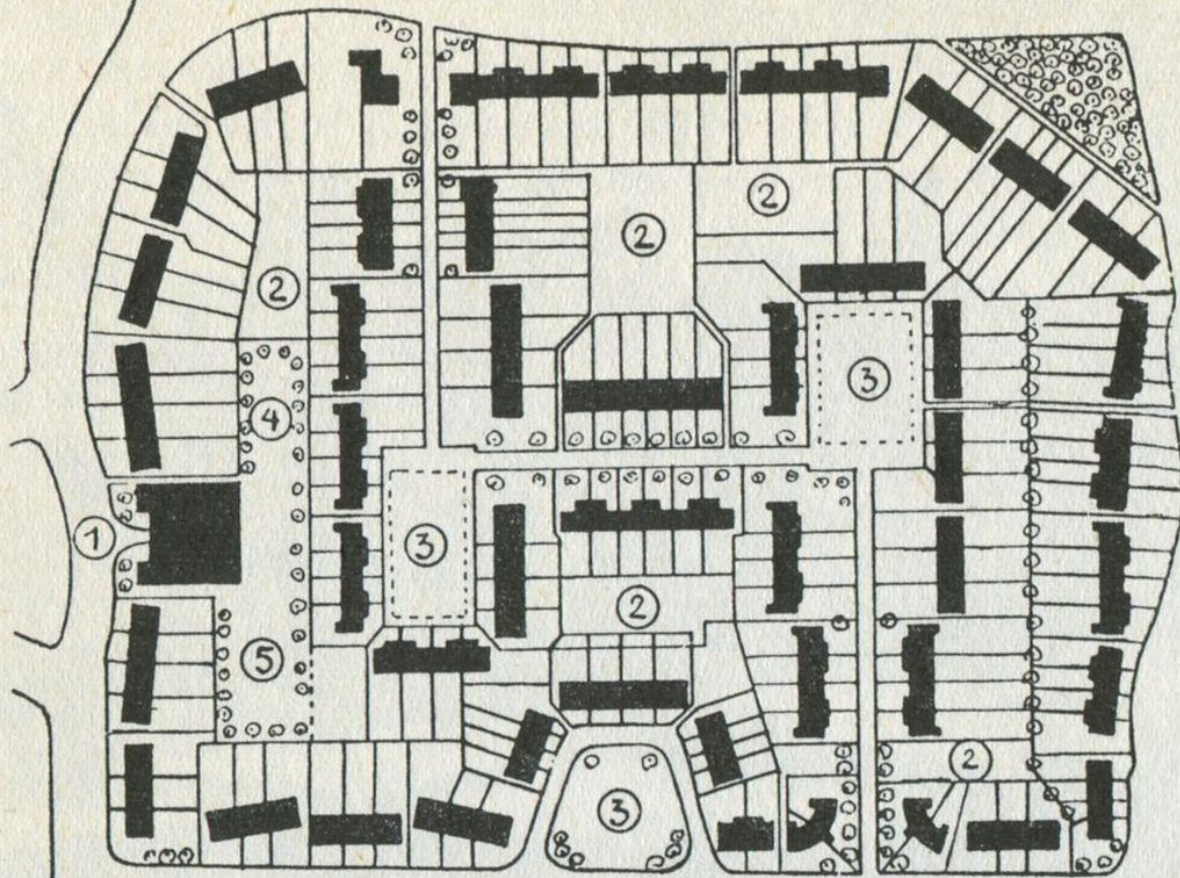
CUL DE SAC / CLOSE

- Grupiranje dvojnih kuća
- 1 postojeća stabla
- 2 predvrtovi
- 3 efekt otvaranja
- 4 T oblik, teren kuća iznad terena ceste - slikovitost

PIXMORE HILL · LETCHWORTH

① INSTITUT
PLATZE

② GEMEINDE · GÄRTEN
④ BOWLING · GREEN

③ RASEN
⑤ TENNIS · PLATZE

Ideje E. Howarda našle su plodno tlo i u SAD-u, gdje je također vrlo rano počela planska gradnja novih, odnosno tzv. vrtnih gradova (greenbelt towns)

Do 1940. godine u SAD-u je sagrađeno oko 215 novih gradova, a od toga su polovicu činila radnička naselja koja su pojedina industrijska poduzeća sagrađila za svoje radnike (company towns)

Vrtni gradovi su se podizali kao nova naselja za više slojeve stanovništva, na dobrim lokacijama u prigradskim zonama velikih gradova, u kojima prevladavaju obiteljske kuće

Gradnja vrtnih gradova za srednje slojeve počela je između dva svjetska rata i to u sklopu New Deal-a, odnosno tadašnje državne administracije (Vresk, 2002.)

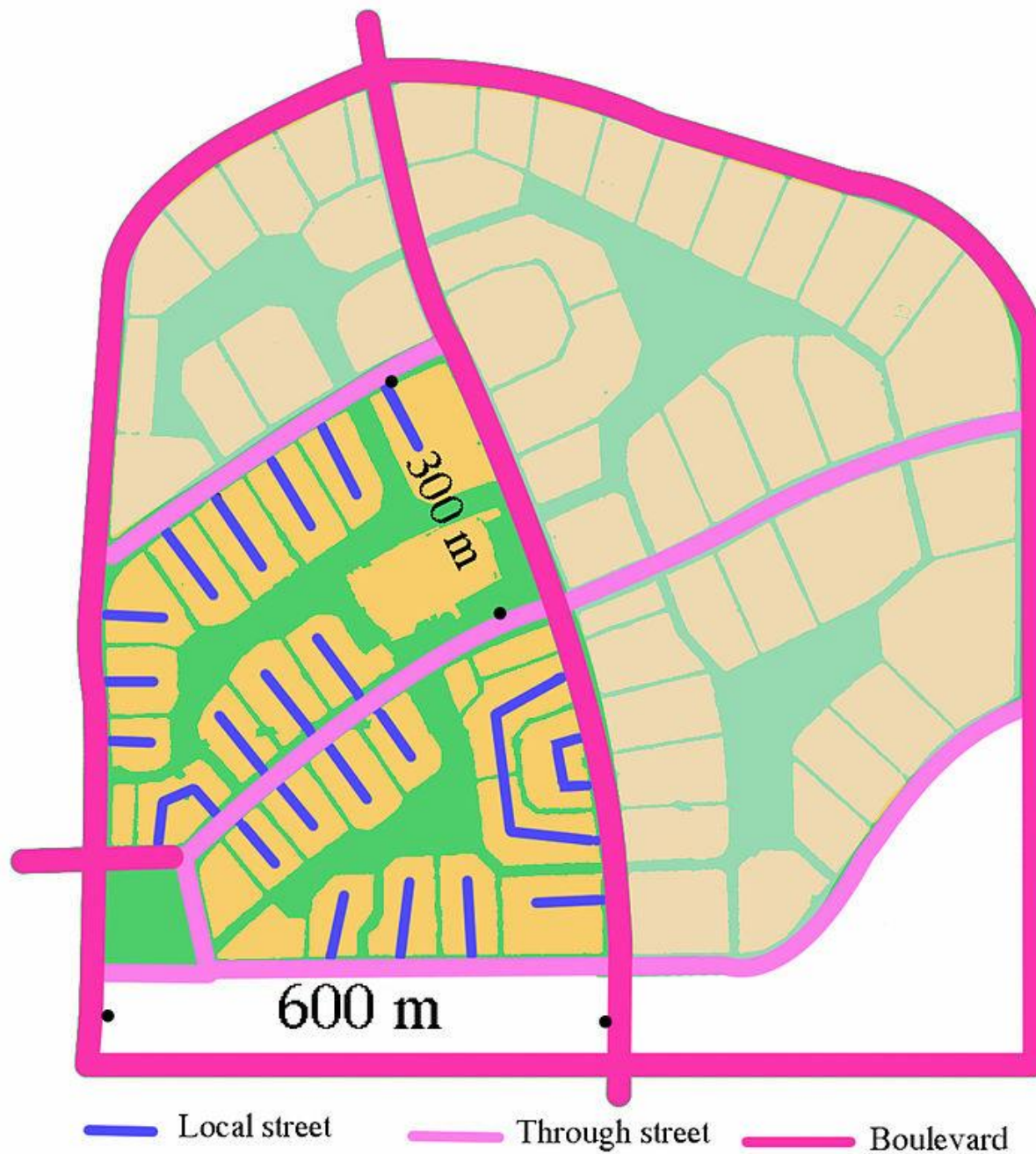

<https://www.youtube.com/watch?v=GEE-3L6kPXg>

Radburn je izričito pazio na odvajanje kolnog od pješačkog prometa.
Radburn uveo uglavnom stambeni "Superblock" i neke od najranijih slijepih ulica u Sjedinjenim Državama.

1928. New Jersey, SAD

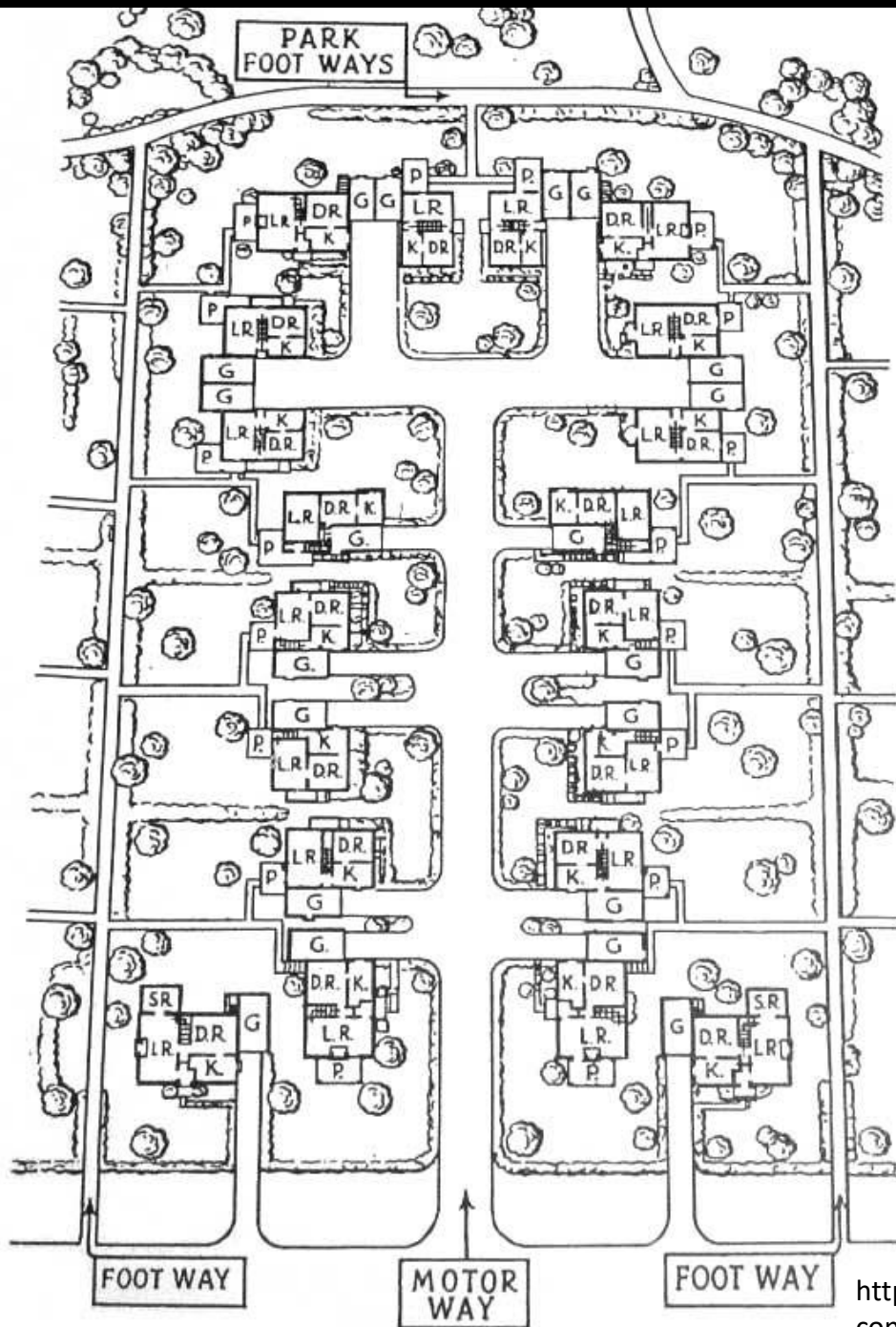

TOWN PLAN RADBURN, N.J.

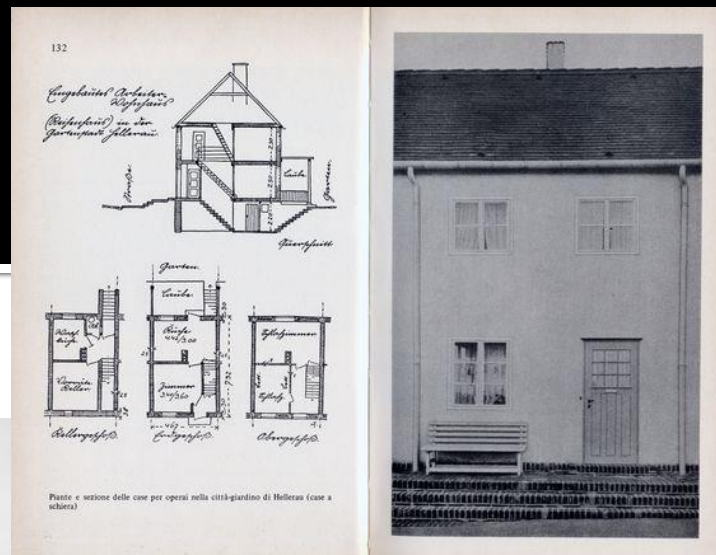
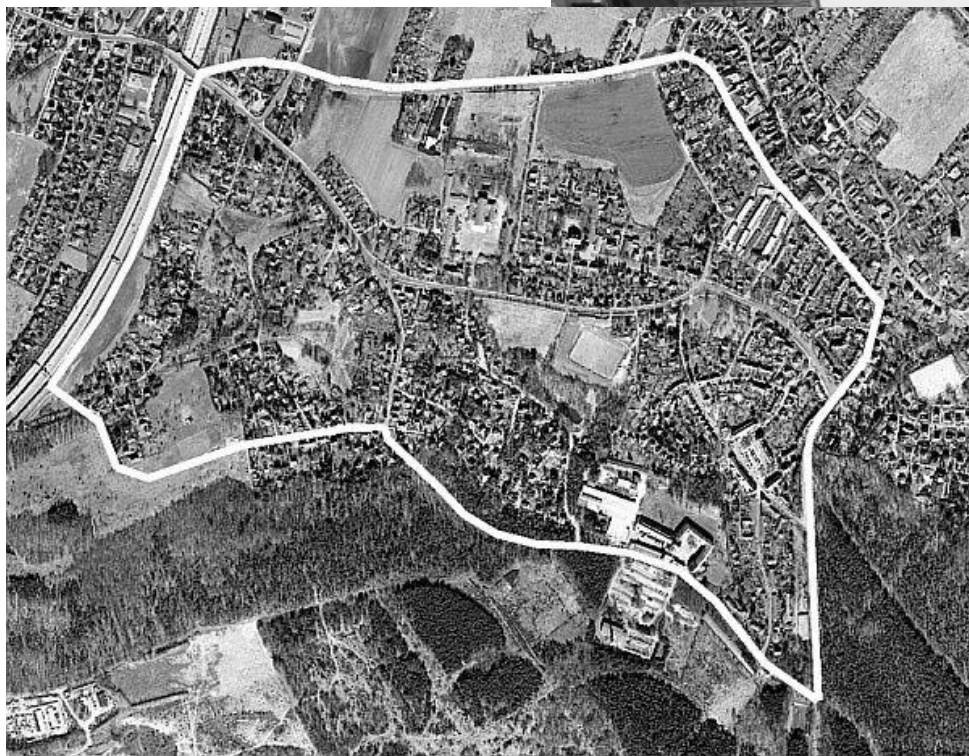
FIG. 15
RADBURN, NEW JERSEY—PLAN OF MODEL COMMUNITY

Courtesy of the City Housing Corporation

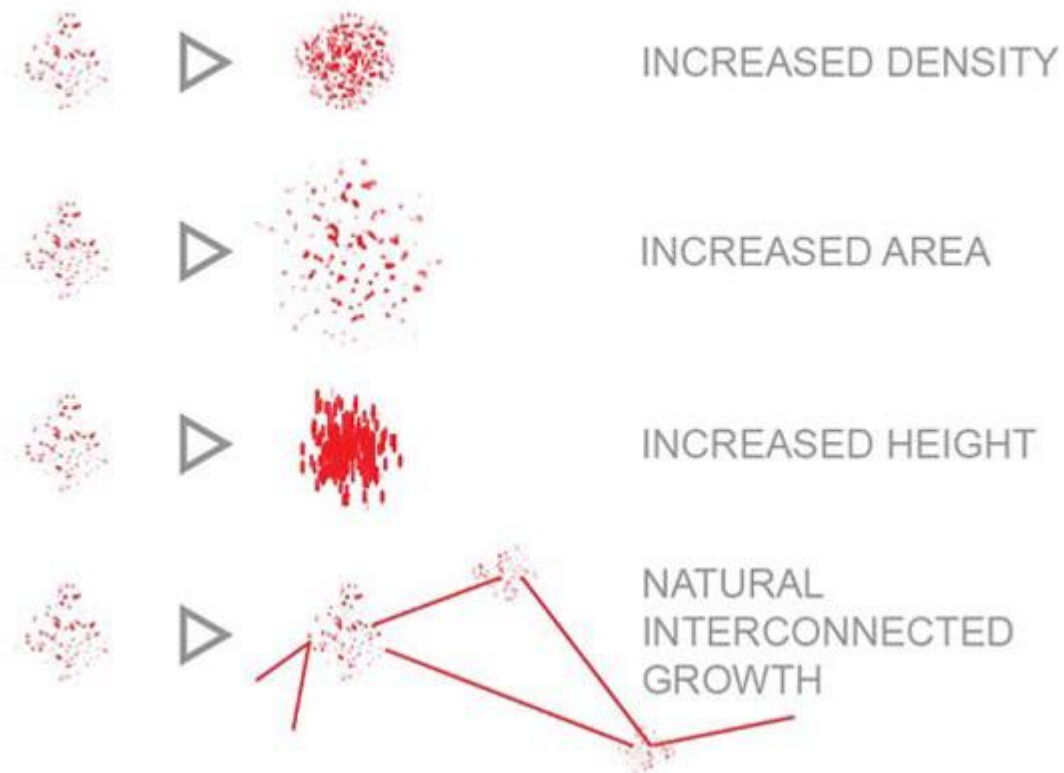
<http://pedshed.net/blog/wp-content/uploads/2006/12/radburnculdesac.jpg>

Hellerau, 1910.
7 km pored Dresdena

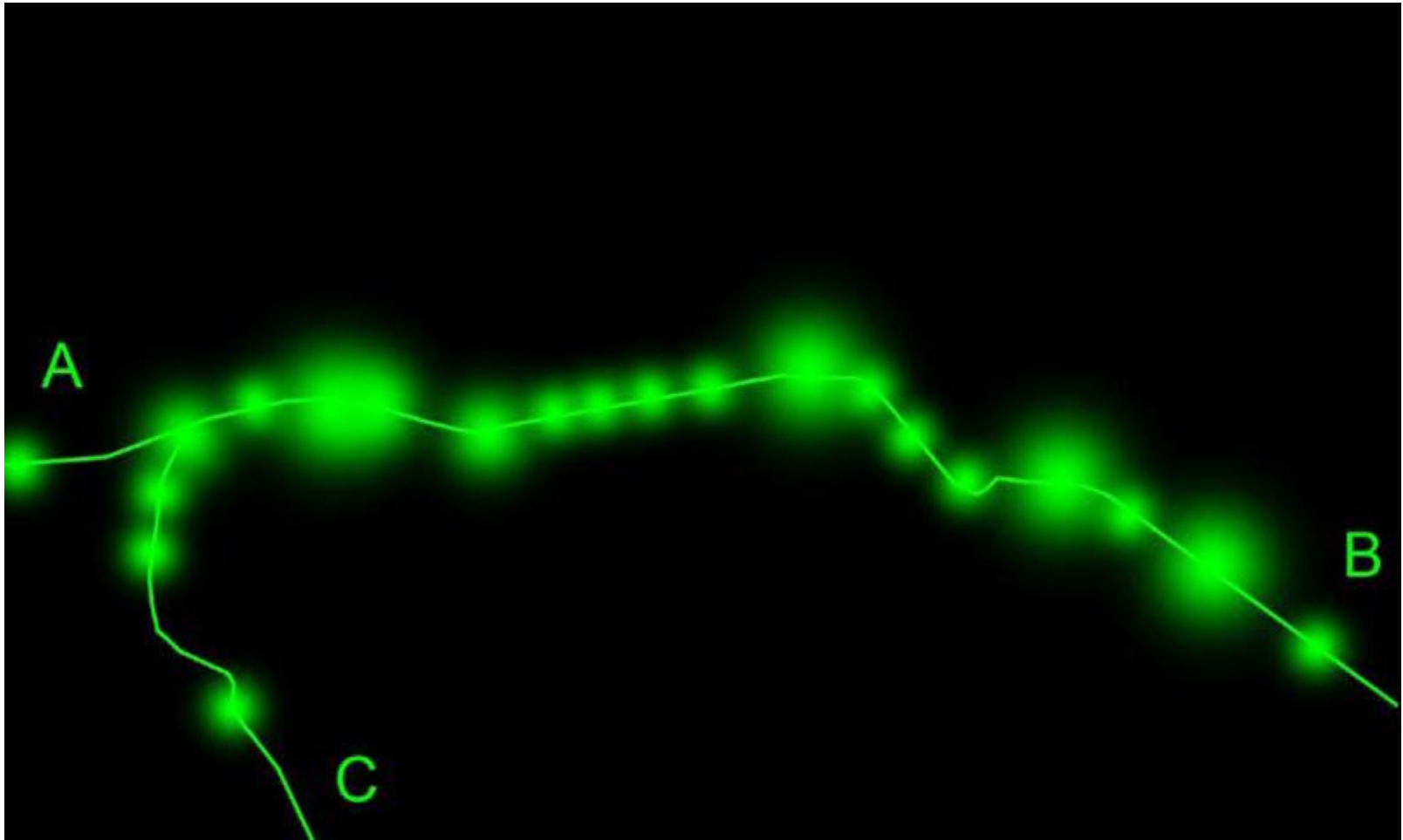

Linearni grad

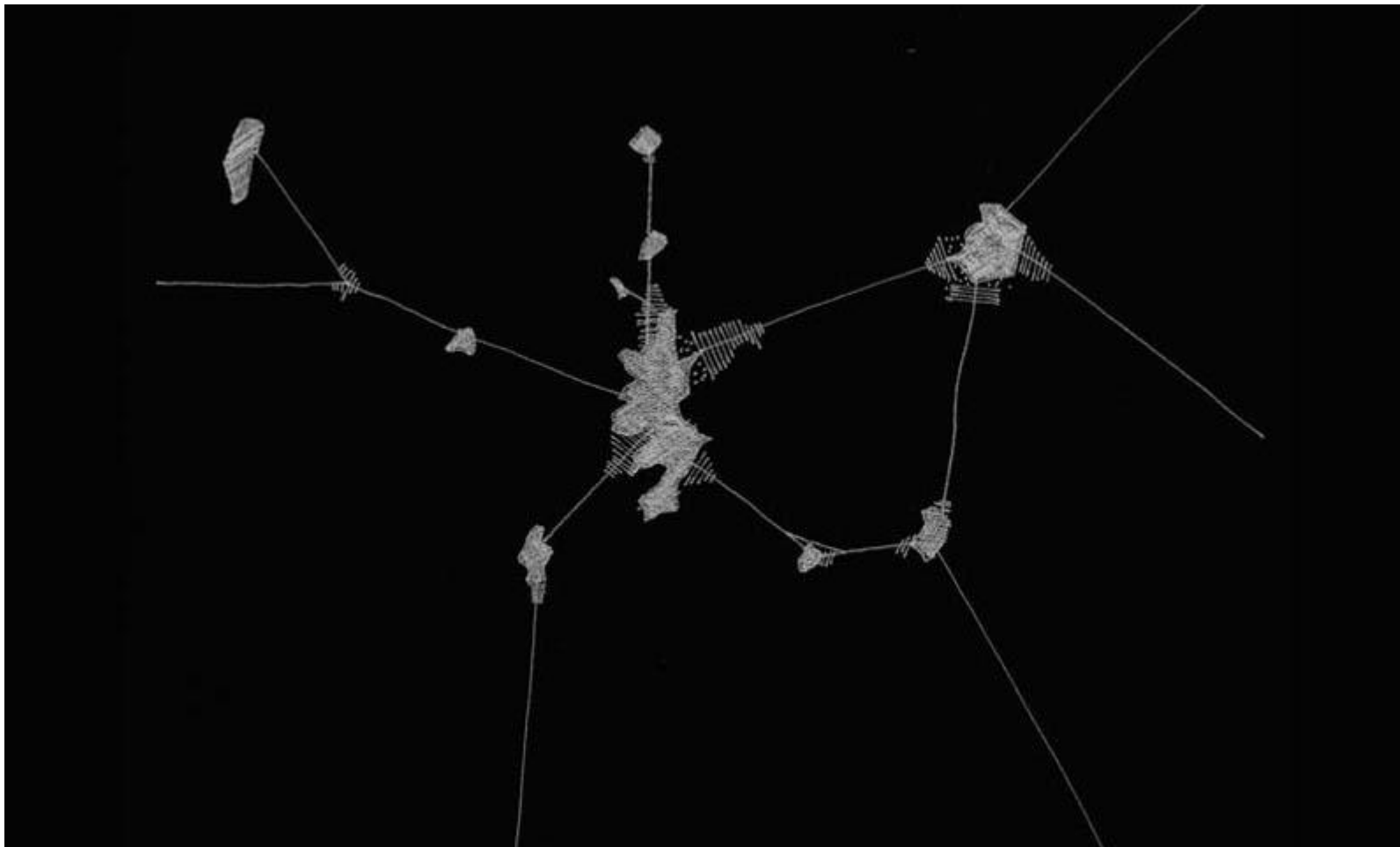
URBAN POPULATION GROWTH OPTIONS

Linearni grad

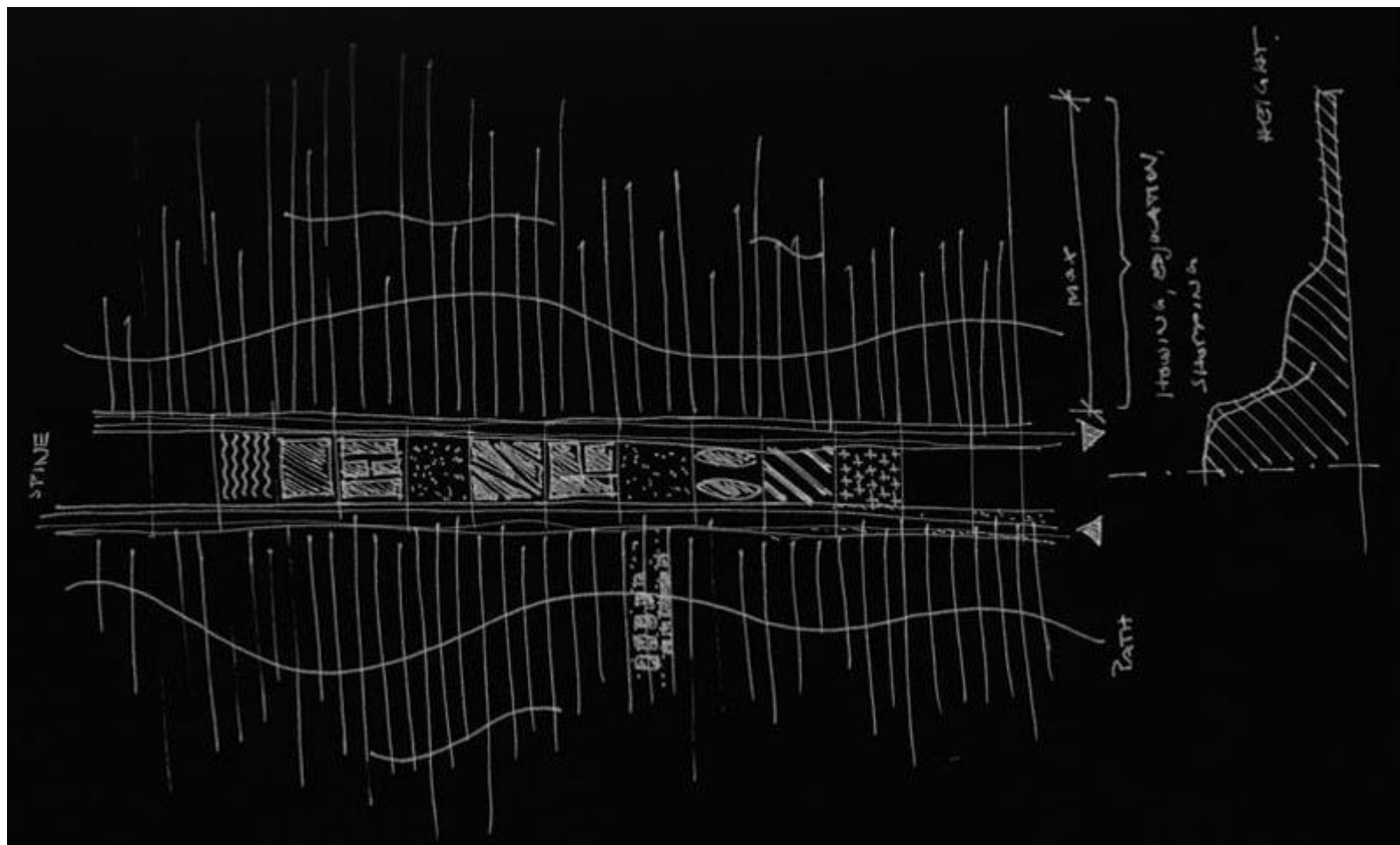

Linearni grad

<http://www.spacegrouparchitects.com/Projects/linearcity.htm>

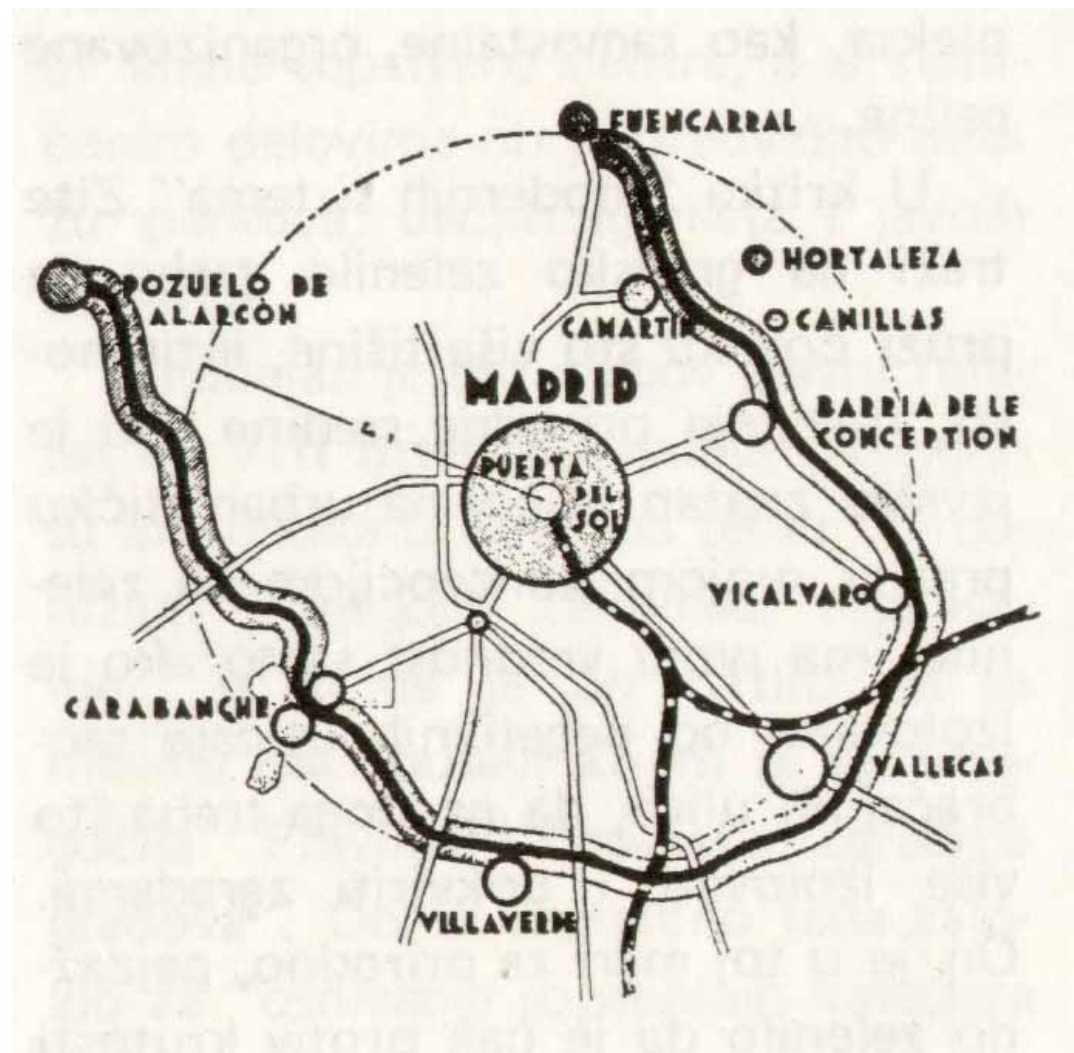
Linearni grad

Linearni grad

- Razvoj motoriziranog prometa
- Soria Y Mata...1882. godina_ Madrid- primjena modela **Ciudad Lineal**
- 30,000 stanovnika
- 100 m duljina odsječka bloka
- uz glavni koridor uslužne funkcije
- ostale se društvene funkcije ponavljaju duž koridora u pravilnim intervalima
- Orijentacija grada u skladu sa smjerom puhanja vjeta – od stambene prema industrijskoj zoni

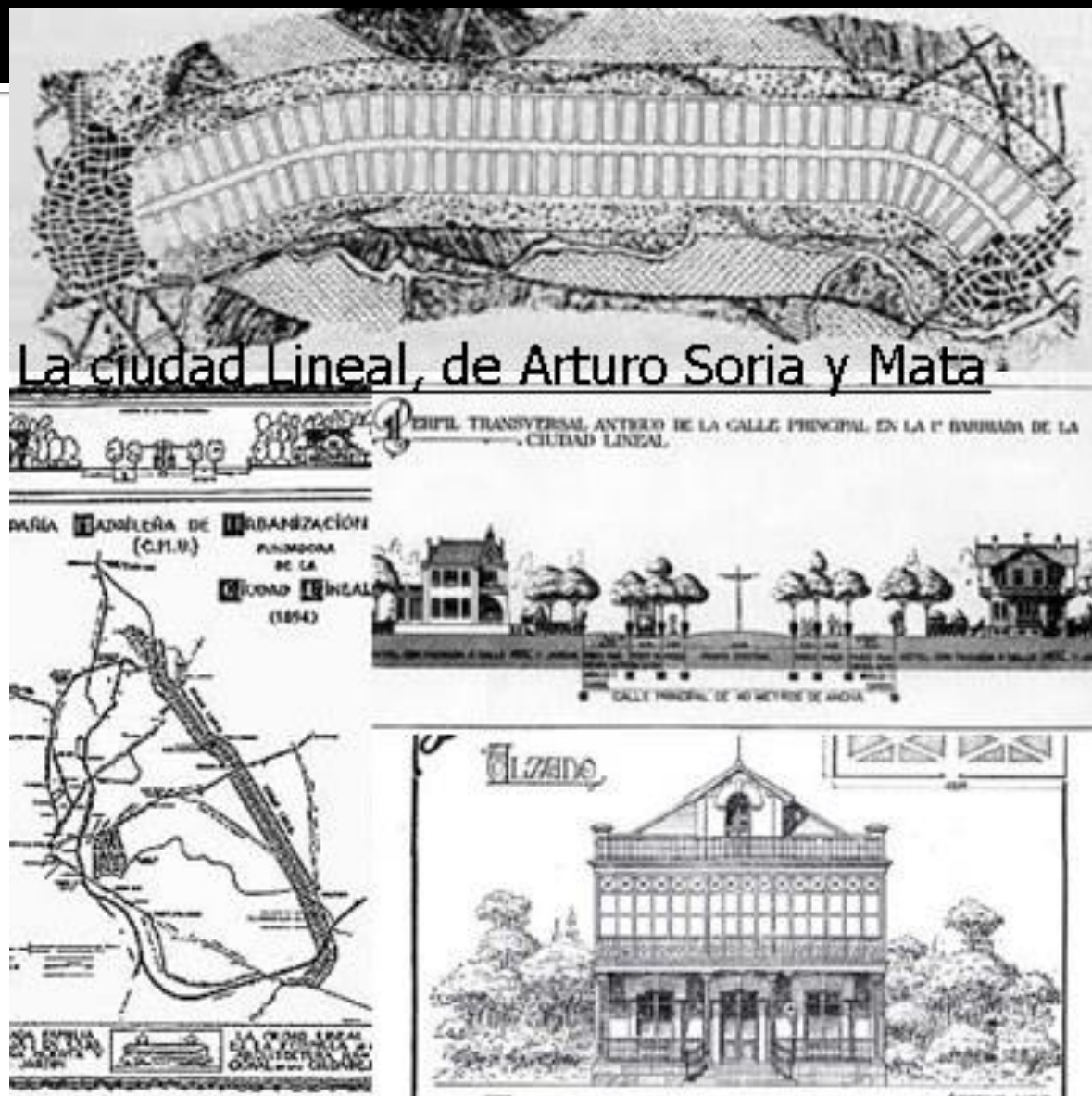
Linearni grad

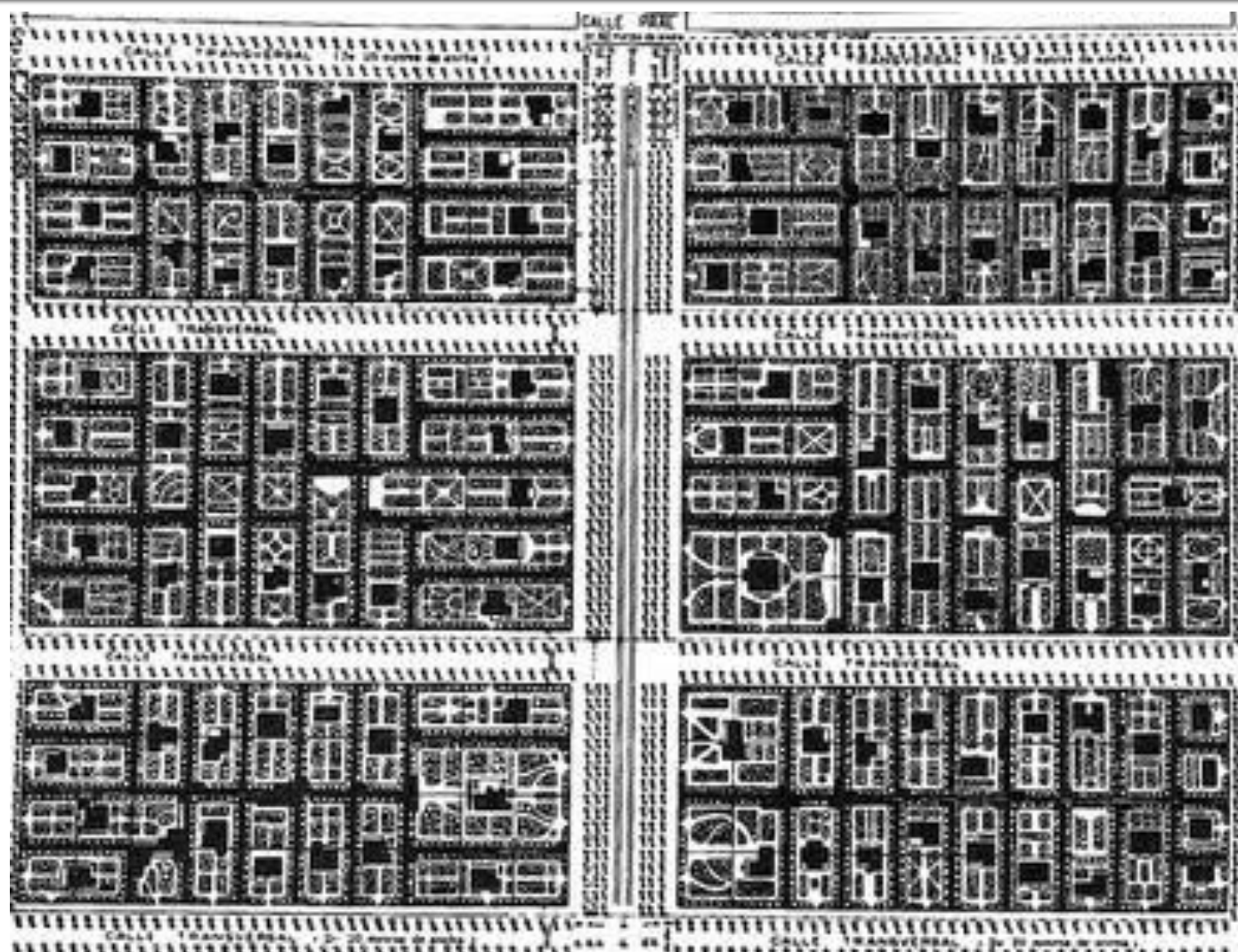
CILJEVI:

- izbjeći predgrađa
- osigurati individualizam (prostornom odvojenosti i arhitektonskim izrazom)
- „uvući” prirodu u grad
- Smanjiti udaljenost do centralnih funkcija i do prirodnog okoliša

ULICA:

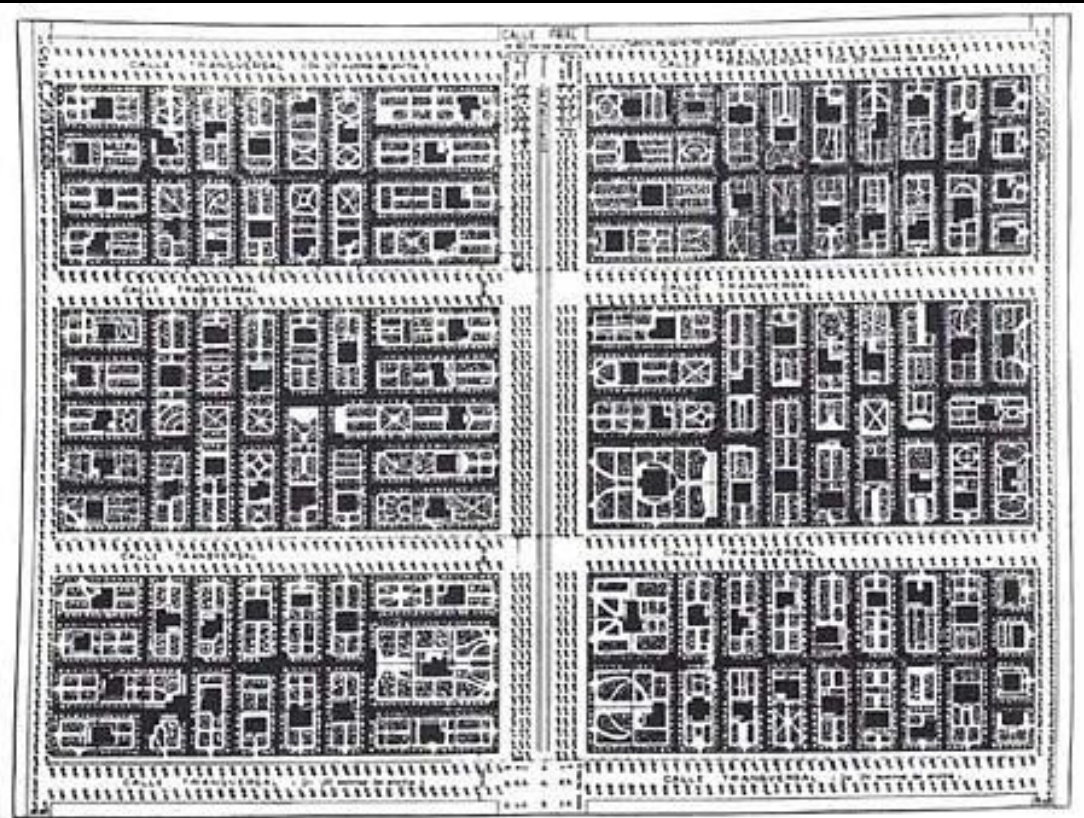
- Dugačka 200 m, široka 20 m
- Grad raste paralelno s glavnom ulicom
- TRAMVAJ!!! Javni prijevoz duž glavne ulice

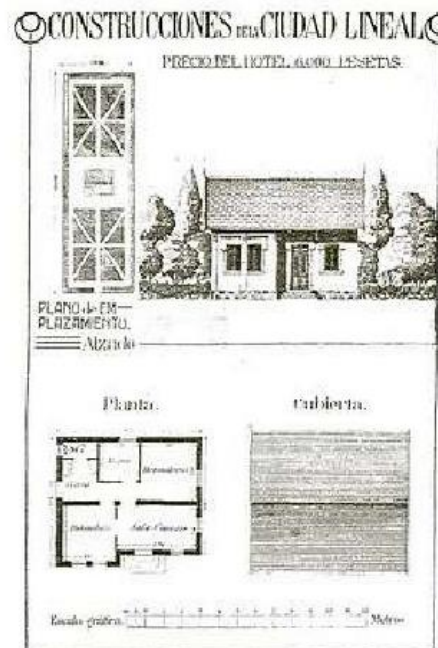
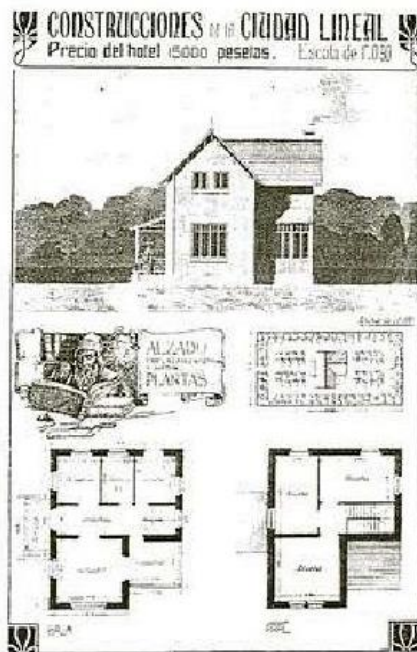
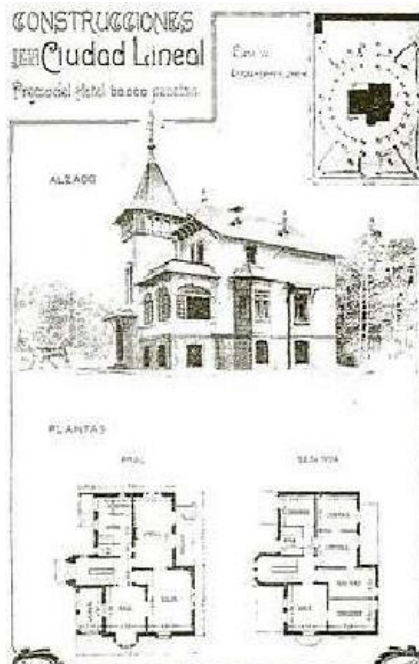
Linearni grad

- Teorija zagovornika prirode...integracija zelenila – u presjek ulice i vrt uz kuću
- Površina parcele za samostojeću kuću 400 m²
- K iz 0,2
- Centralna prometnica širine 40 m

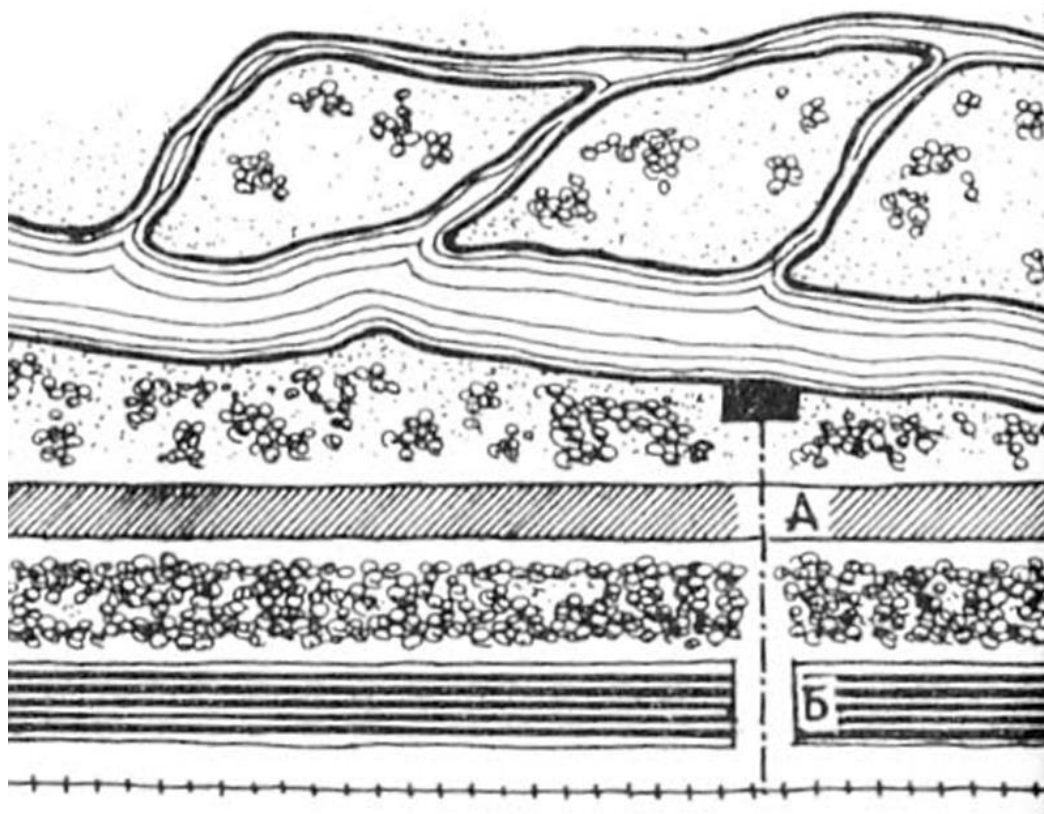
Linearni grad

- Teorija zagovornika higijene stanovanja...unaprijediti higijenske uvjete – visoko zelenilo, šire ulice, ne blokovska izgradnja i izgradnja u nizu već samostojeće i poluugrađene kuće; kuće su veće,

Nikolay Alexandrovich Milyutin

Sotsgorod

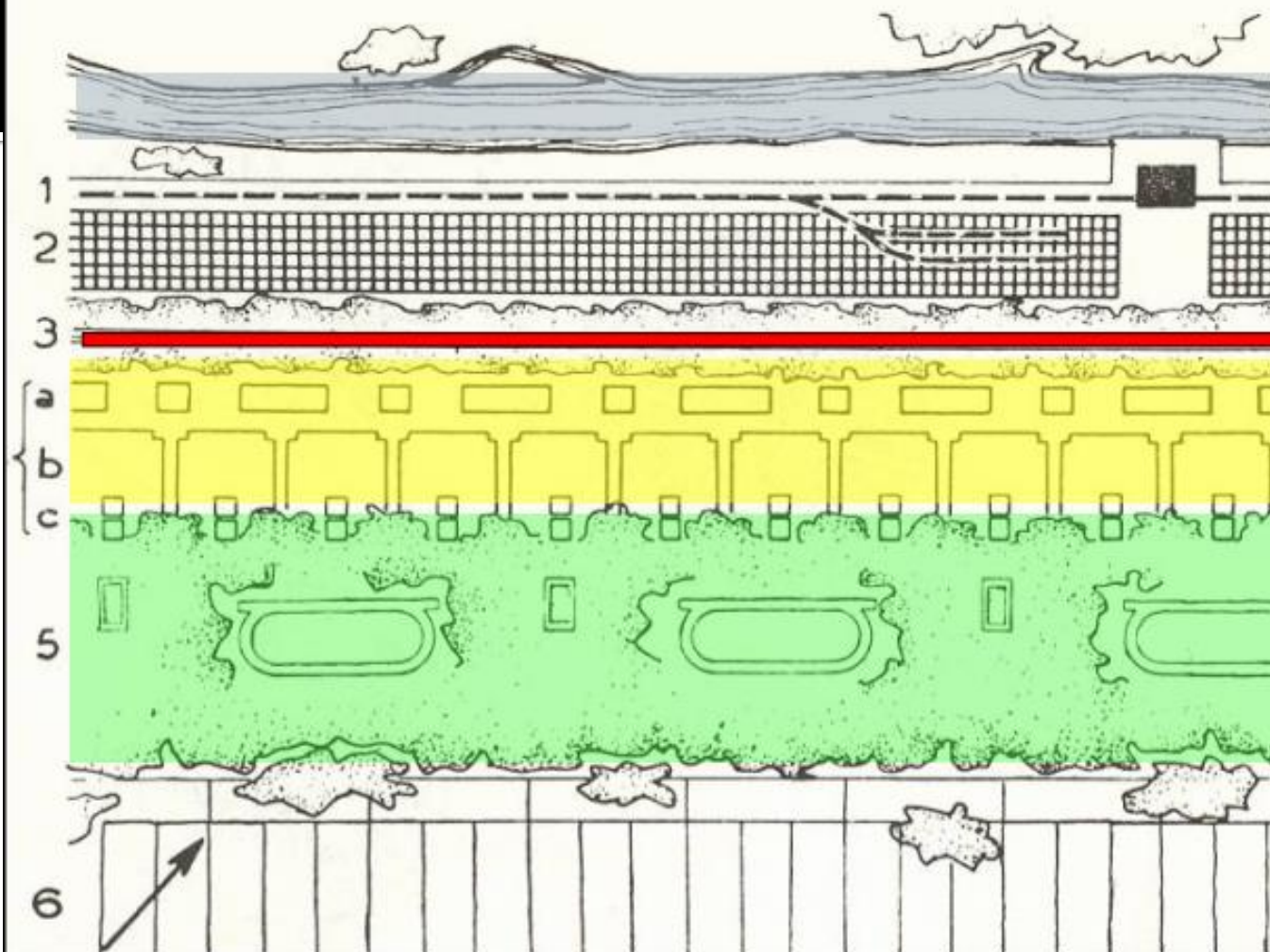

A stambena zona

Zona zelenila

B industrijska zona

železnica

rijeka

želj. pruga
Industrija

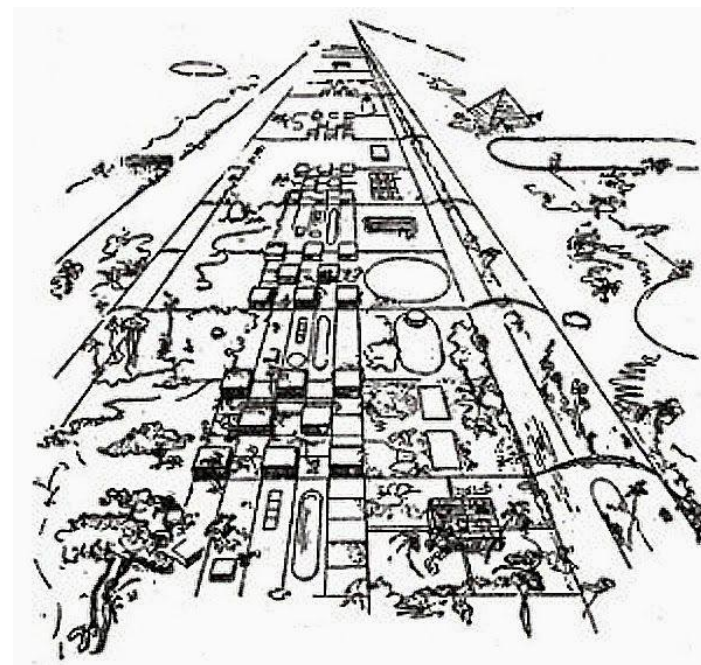
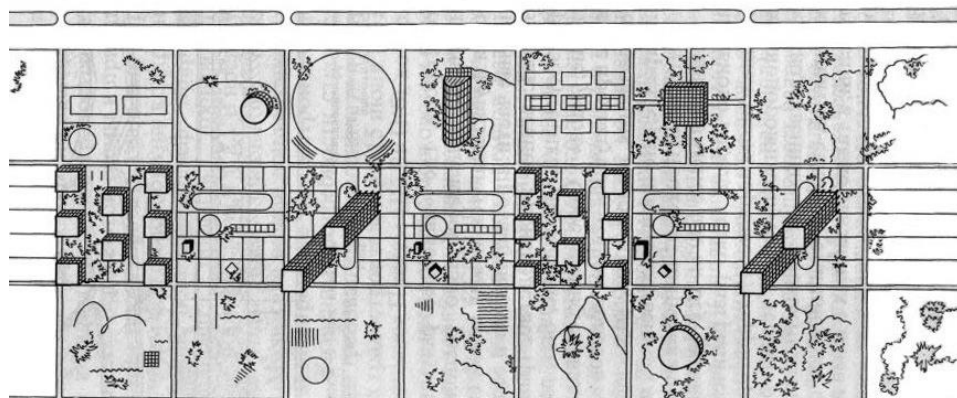
prometnica

stanovanje

park

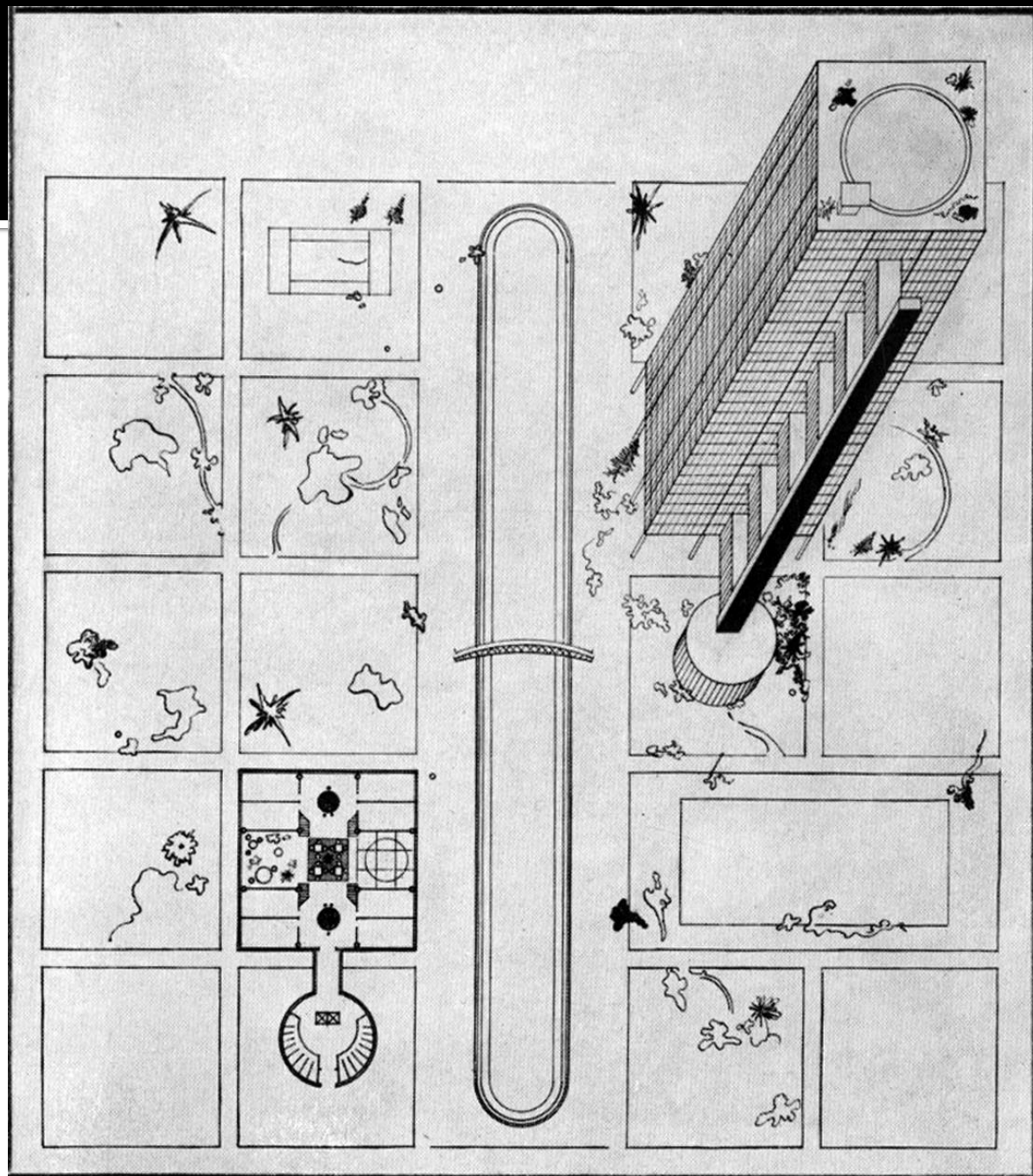
rekreacija

poljoprivredno
zemljište

Koncept idealnog grada I. Leonidova

Linearni grad je osmišljen na takav način da povezuje industrijski kompleks s agrarnim. Linearni sklop uključuje slobodne i javne zone s točkastom izgradnjom javnih objekata duž linije. Zgrade su projektirane kao visoki stakleni objekti ili niski. Mostovi su nad autocestama te povezuju susjedstva jedno s drugim.

1930.

Osnovna prednost koncepta linearnog grada sastojala se u tome što se on mogao **etapno realizirati** s time da se i infrastruktura gradi etapno što kod nekih drugih sistema nije uvijek bilo moguće. Druga prednost se sastojala u **blizini zelenih i rekreativnih površina stambenim zonama**.

Veliki nedostatak linearnih gradova jeste pomanjkanje fizionomije grada (urbaniteta), **nemogućnost formiranja zajedničkog gradskog centra i stvaranja socijalnih kontakata** stanovništva. Ova ideja je kasnije napuštena, no ipak su neki gradovi realizirani po šemama linearnih gradova.

Kritika linearnog grada

- nedostatak gradske fizionomije, urbaniteta i prostora socijalnih kontakata. U ovakve se linearne sisteme teško mogu uklopiti glavni centri

**Toni Garnier, francuski arhitekt, Lyon (utjecaj tekstilna i metalna industrija)
Un Cite Industrielle 1917.**

PRETEČA ZONIRANJA

32000 STANOVNIKA – DRUŠTVENO VLASNIŠTVO-DOSTUPNOST

Jugoistok Francuske,

Ravan plato s brežuljcima, jezero sjeverno od lokacije, rijeka južno

ZONE:

STANOVANJE

INDUSTRIJA

UPRAVA

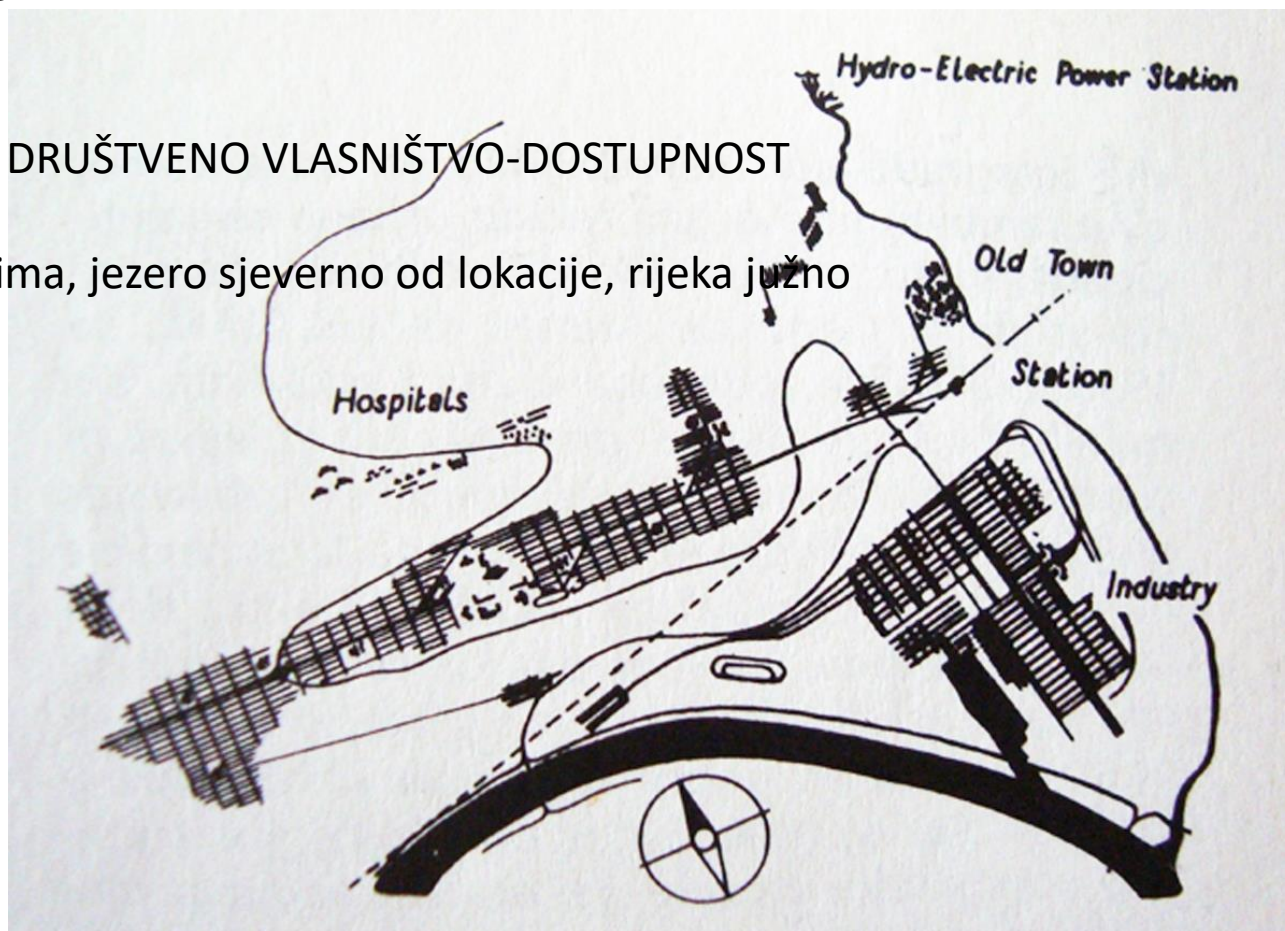
LOKACIJE:

LUKA

AERODROM

BOLNICA

ELEKTRANA

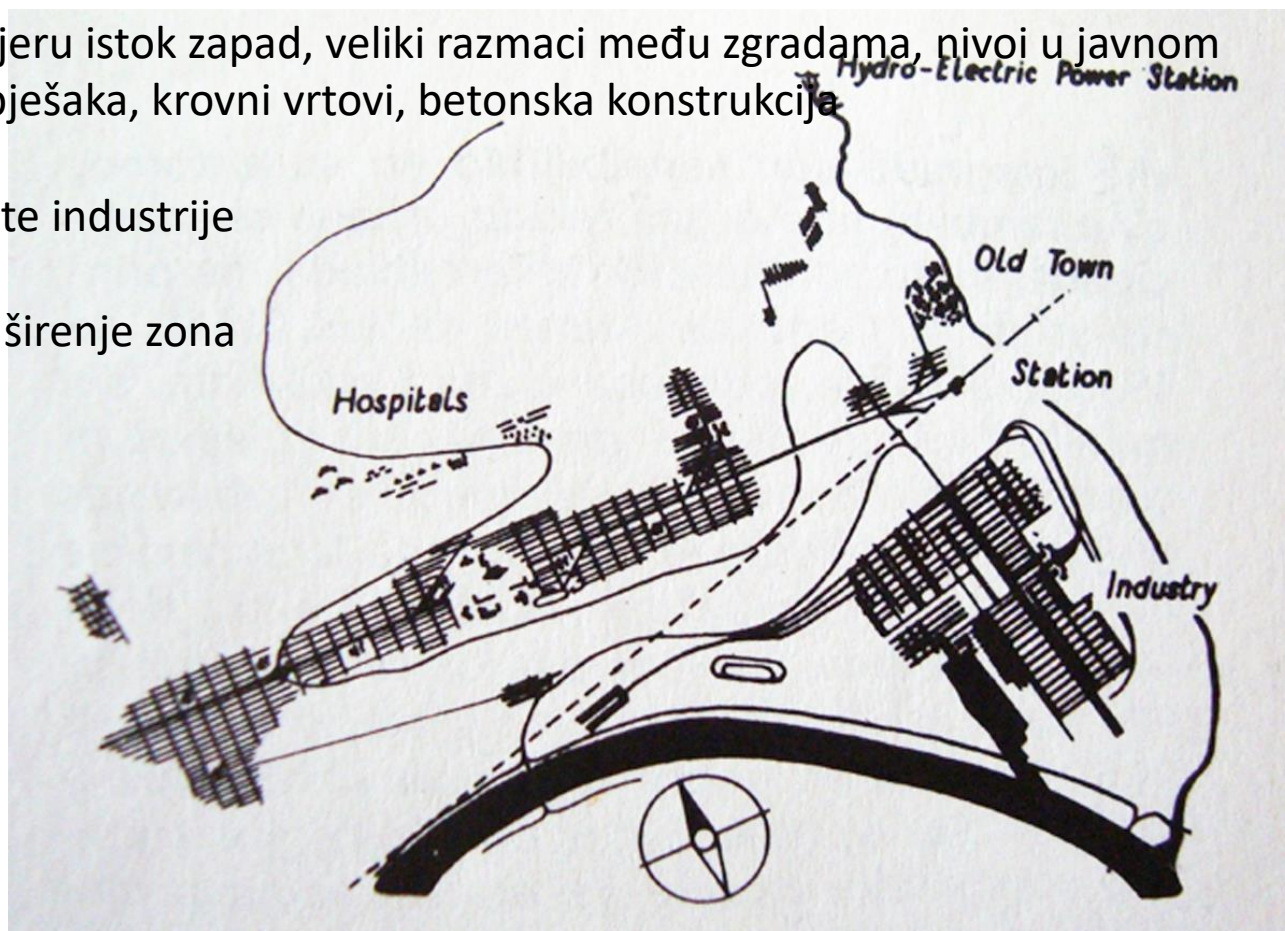

Toni Garnier, francuski arhitekt, Lyon Un Cite Industrielle 1917.

Dugačke parcele u smjeru istok zapad, veliki razmaci među zgradama, nivoi u javnom prostoru osiguran za pješaka, krovni vrtovi, betonska konstrukcija

Odvajanje čiste i nečiste industrije

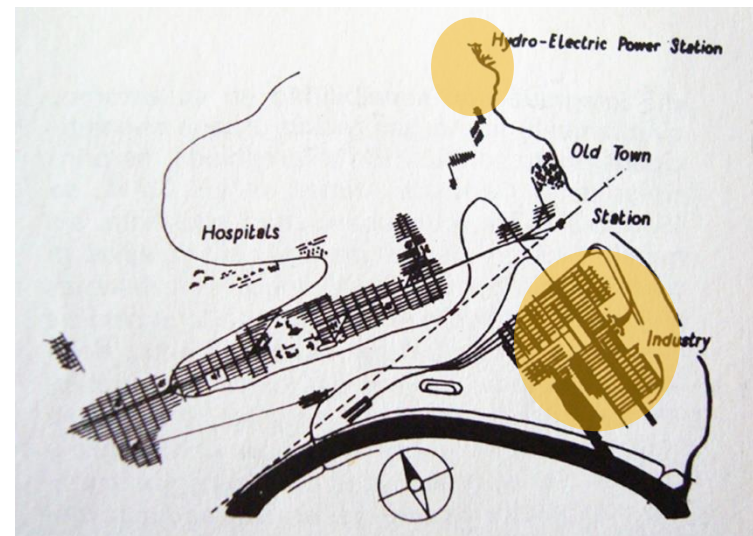
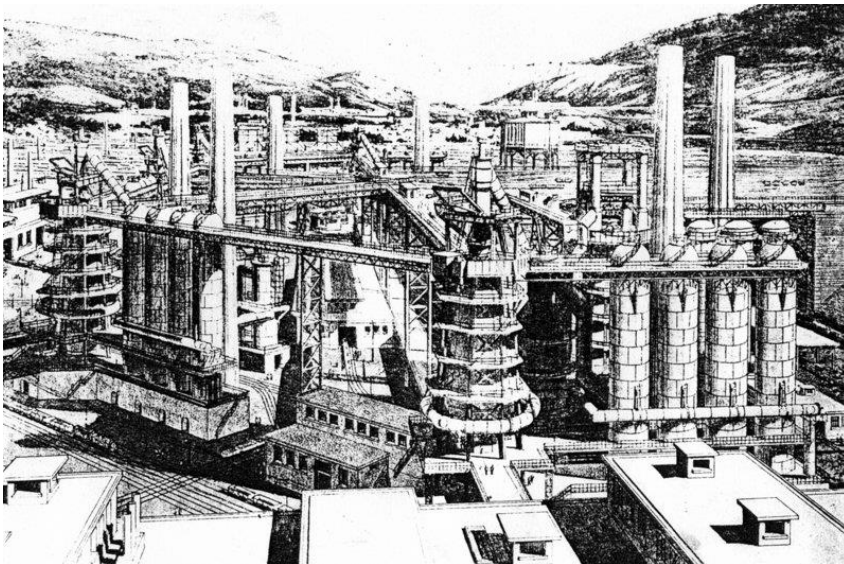
Ostavljanje buffera za širenje zona

Toni Garnier, francuski arhitekt, Lyon
Un Cite Industrielle 1917.

Energija se pridobija hidrocentralom

Industrija je planirana uz rijeku – metalna, prerađivačka
Osigurani servisi za radnike (laboratoriji, garderobe, blagovanja, zdravstvene stanice...)

Toni Garnier, francuski arhitekt, Lyon
Un Cite Industrielle 1917.

Bolnica i domovi zdravlja

Na povišenoj lokaciji iznad grada

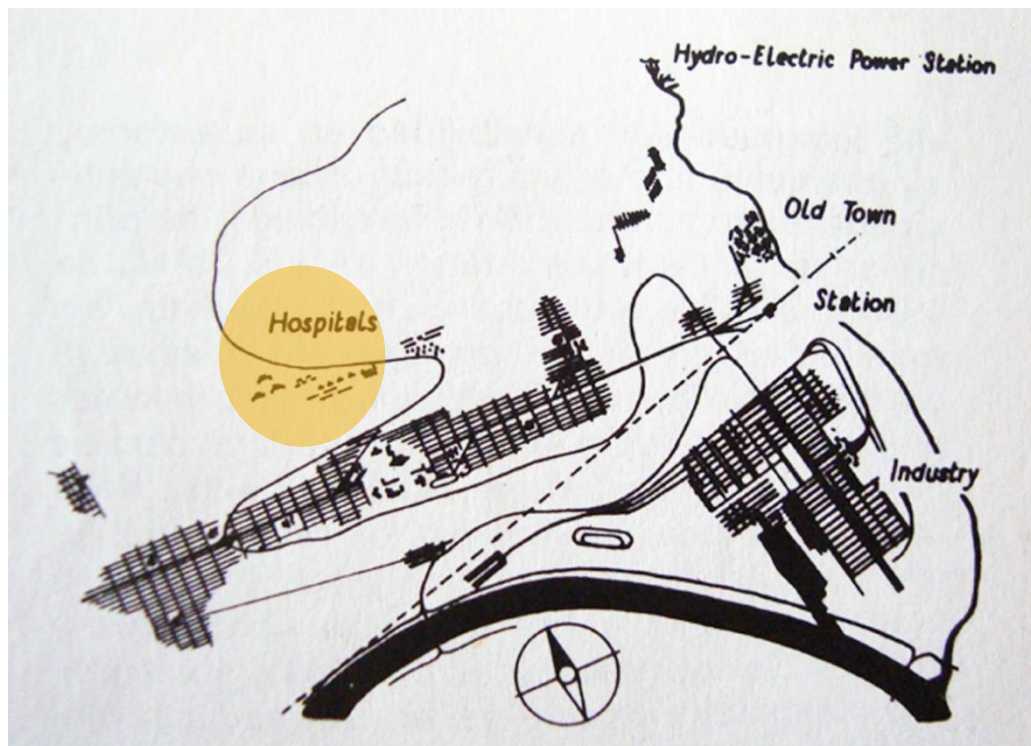
4 dijela:

Bolnica

Helioterapija

Zarazne bolesti

Osobe smanjene pokretljivosti

**Toni Garnier, francuski arhitekt, Lyon
(utjecaj tekstilna i metalna industrija)
Un Cite Industrielle 1917.**

Stanovanje

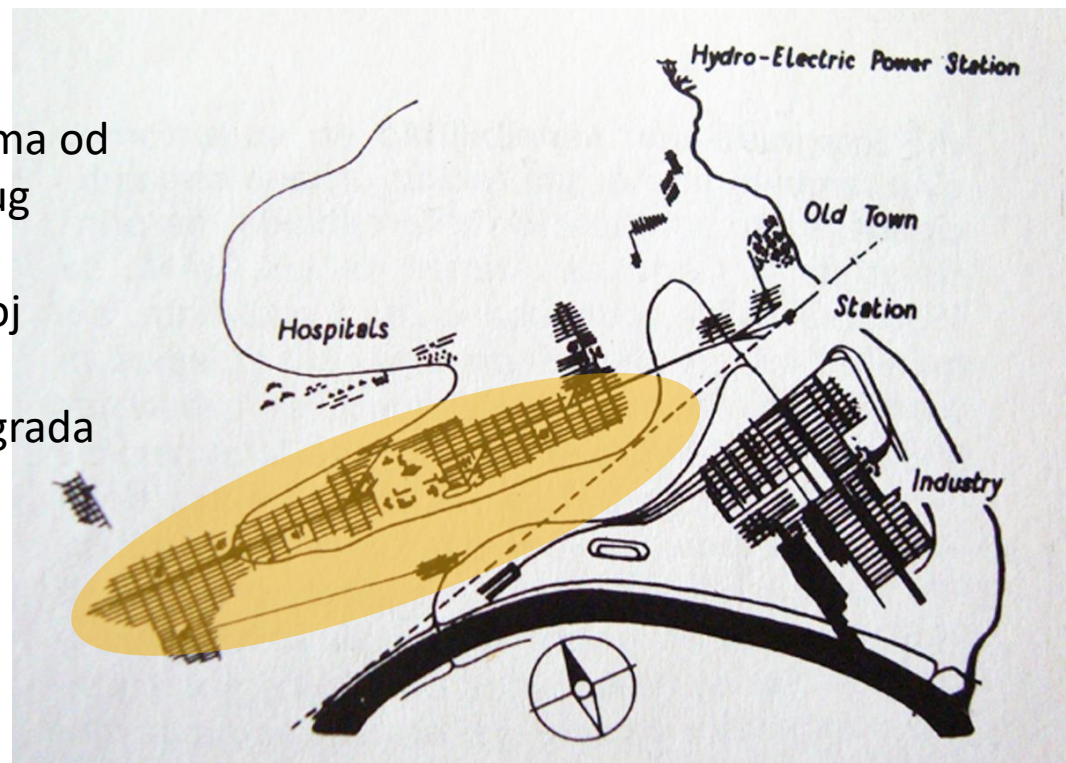
Susjedstva organizirana u blokovima od
150m istok-zapad x 30 m sjever-jug

Parcela 15 m dubine

Visina zgrade jednaka međusobnoj
udaljenosti zgrade

Polujavni prostor oko kuće, bez ograda

Kig 0,5

**Toni Garnier, francuski arhitekt,
Lyon (utjecaj tekstilna i metalna
industrija)**

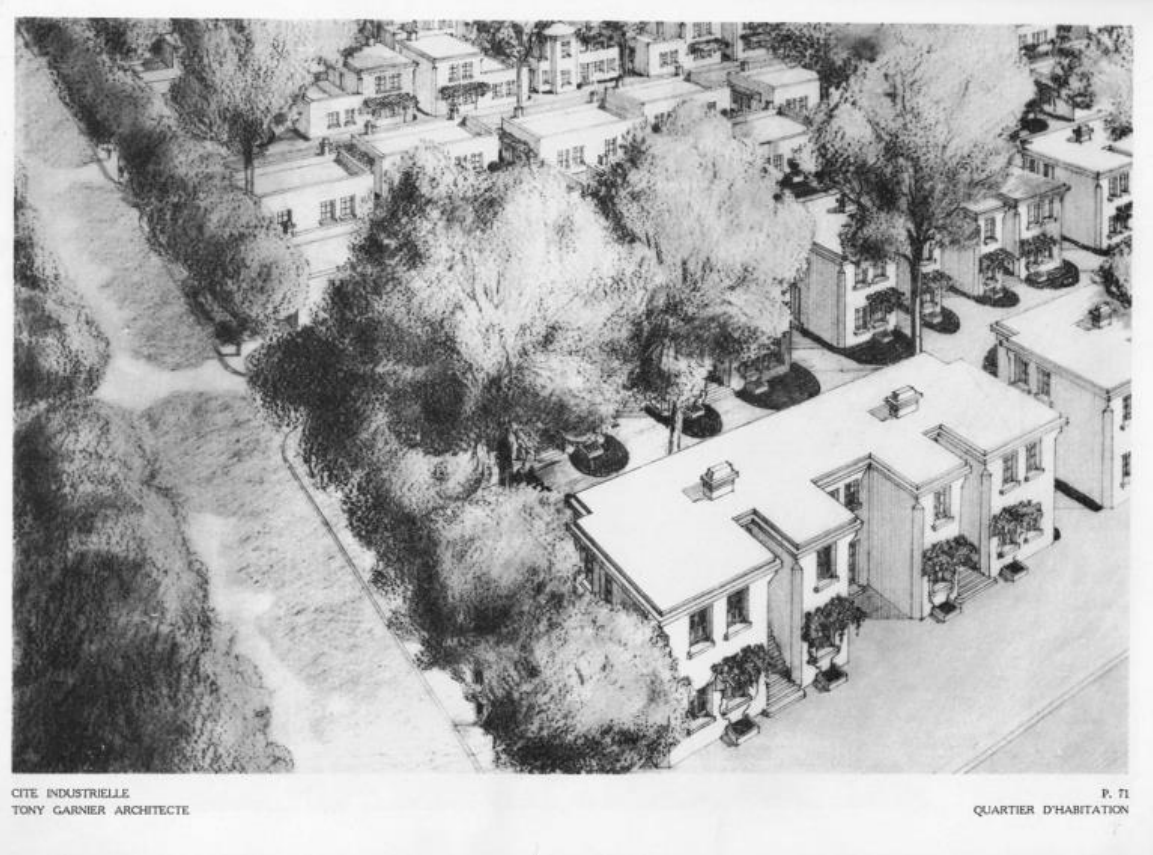
Un Cite Industrielle 1917.

Stanovanje

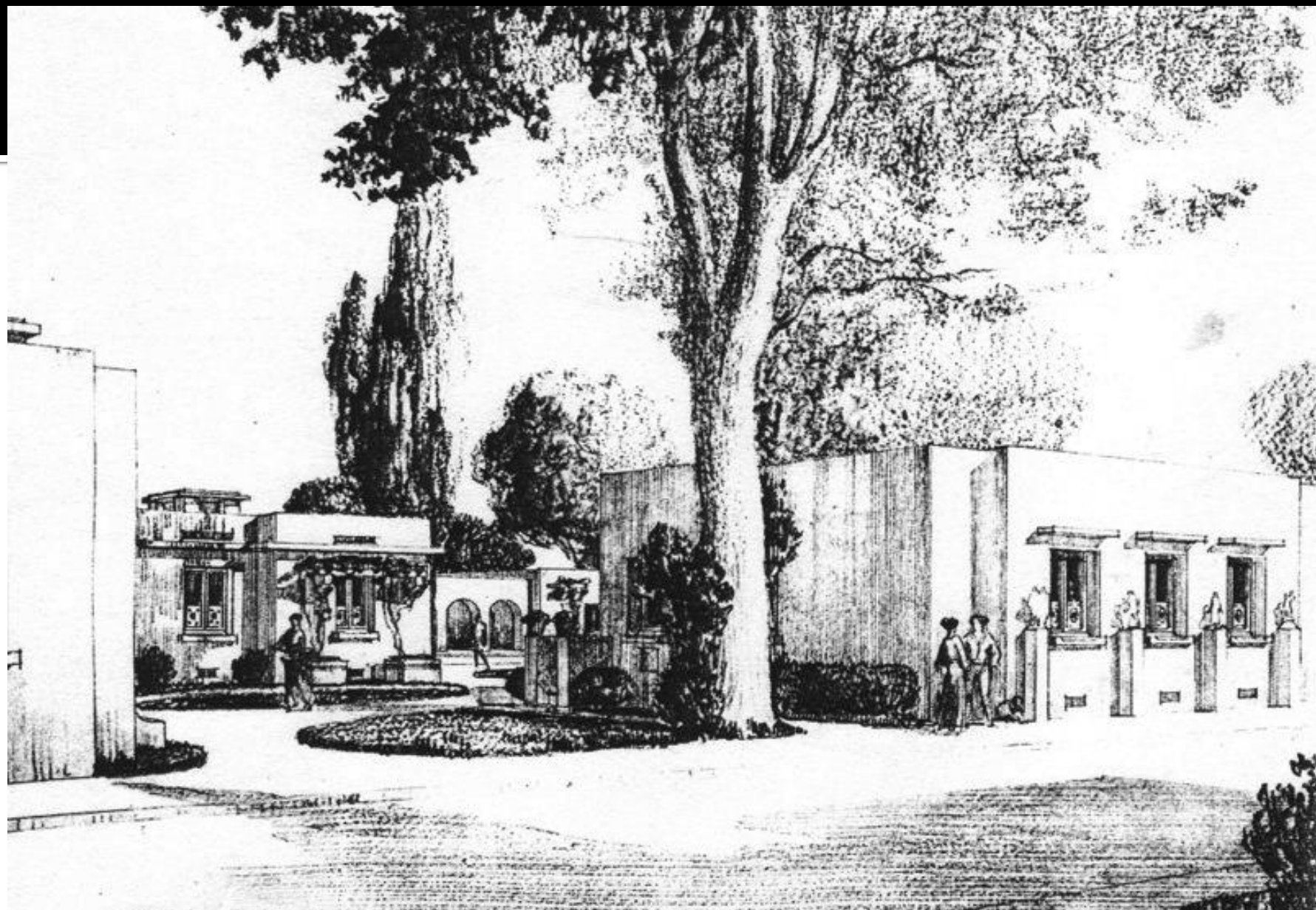
Spavaći trakt – obavezan prozor
prema jugu

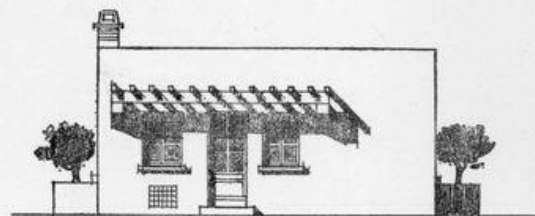
Svi prostori moraju imati dnevno
svjetlo i prozračivanje

Kvalitetne završne obloge i obli
rubovi

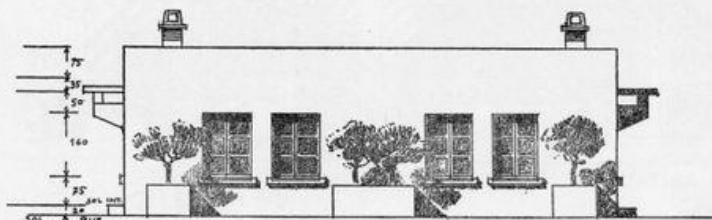

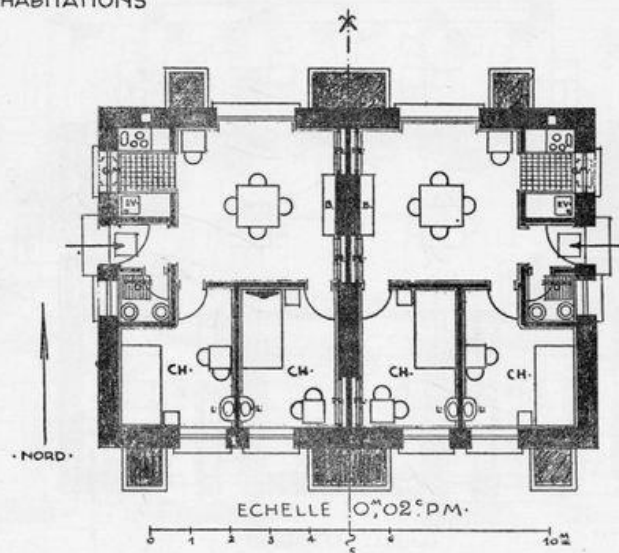

ÉLEVATION OUEST

ÉLEVATION SUD

HABITATIONS

Toni Garnier, francuski arhitekt, Lyon
Un Cite Industrielle 1917.

Javni servisi:

Uprava

Kulturni sadržaji

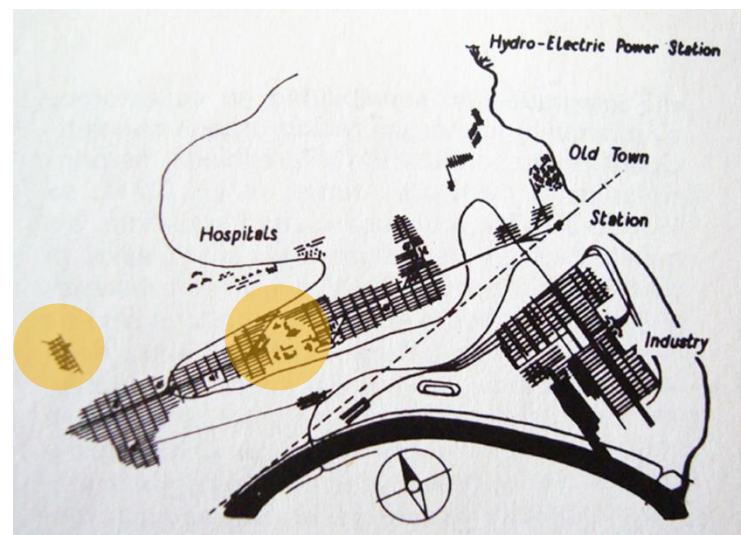
Sportski sadržaji

Obrazovanje

Osnovne škole u naseljima – miješane škole

Okružene sportskim sadržajima i zelenilom

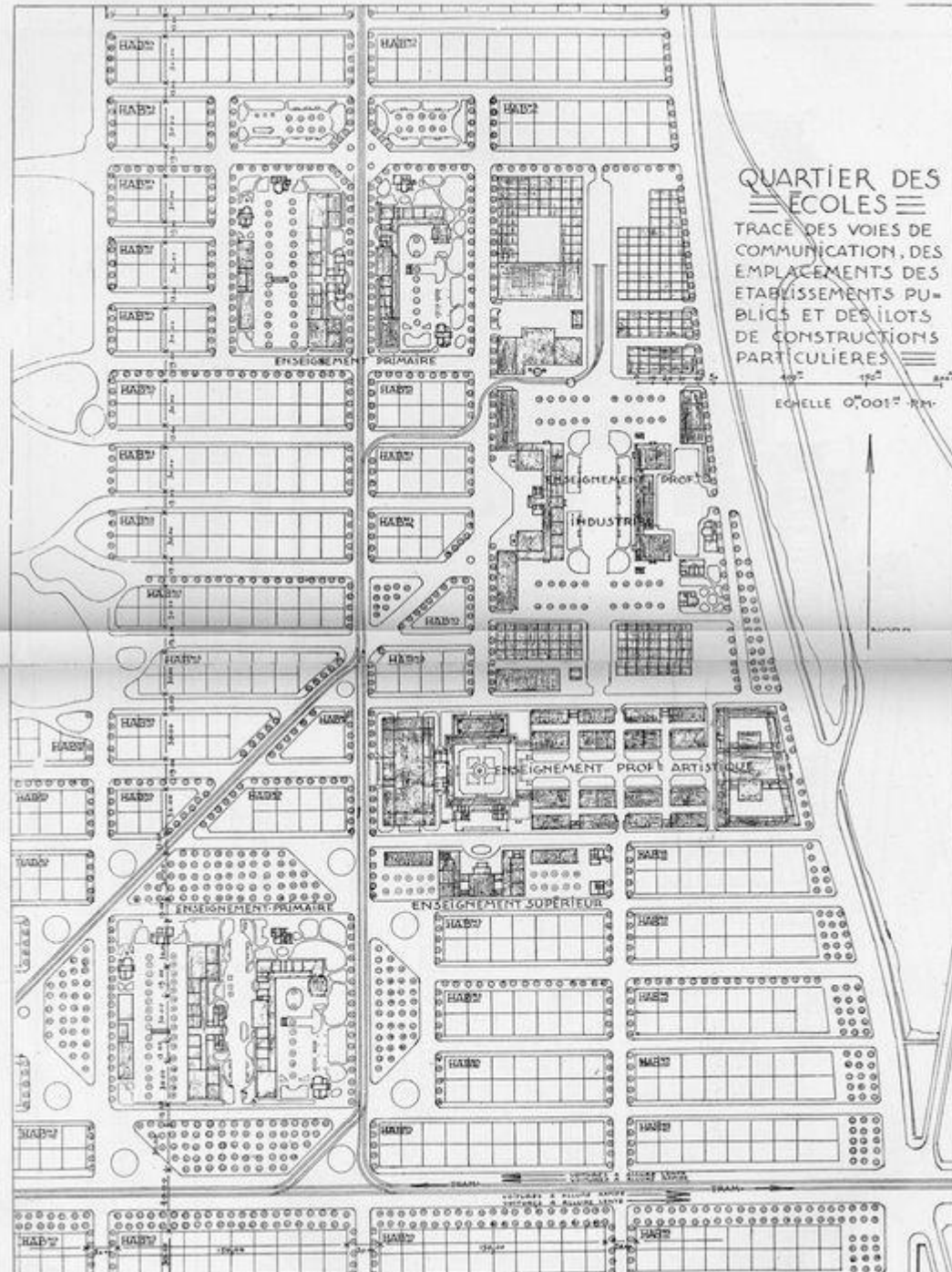
Na sjeveru grada – srednje škole i visoko obrazovanje – tehničko, društveno i umjetničko

QUARTIER DES ÉCOLES

TRACE DES VOIES DE
COMMUNICATION, DES
EMPLACEMENTS DES
ÉTABLISSEMENTS PU-
BLICS ET DES ÎLOTS
DE CONSTRUCTIONS
PARTICULIÈRES

ÉCHELLE 0,001^m KM

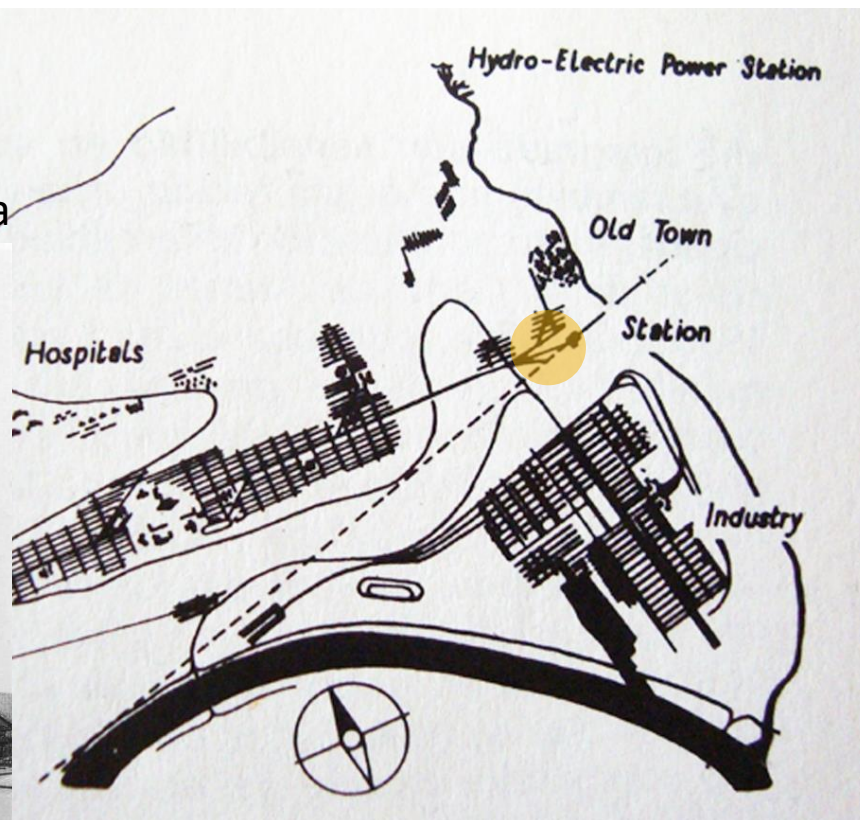
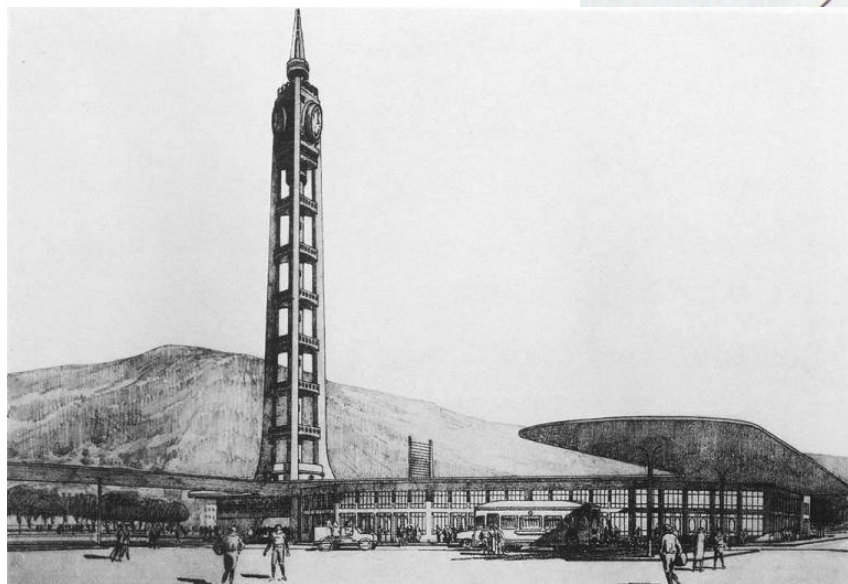

Toni Garnier, francuski arhitekt, Lyon
Un Cite Industrielle 1917.

Prometni terminal

Vertikalni reper – toranj sa satom

Združen s trgovačkim sadržajima, hotelima

Parni stroj je omogućio razvoj novih prometnih sredstava prije svega željeznice i parobroda.

- prva željeznica izgrađena u Engleskoj 1825. - 25 km,
- 1840 g. duljina željezničkih pruga u svijetu iznosila je 7.712 km,
- 1860. g. 107.915 km
- 1870. g. čak 207.000 km
- razvijaju se sustavi javnog prijevoza unutar grada: omnibusi na konjsku vuču, podzemna željeznica (1863. London, prva linija), nadzemna željeznica na vijaduktima (New York 1871.)
- parobrod, grade se velike luke, gradovi se međusobno povezuju (planska organizacija međuprostora).

decentralizacija stanovanja

Gradovi su u 19 stoljeću osim s problemima stanovanja i prometa bili suočeni s velikim problemima opremanja naslijeđenih gradskih struktura vodovodnom i kanalizacionom mrežom, plinovodima kao glavnim energentom za domaćinstva i rasvjetu te koncem stoljeća i električnom mrežom. Ulice su bile najpovoljniji prostor za ugrađivanje svih tih vodova pa je i stoga ulica i ulična mreža predstavljala dominantno obilježje urbanističkog oblikovanja gradskog prostora.

Životna sredina

Kraj 19. stoljeća – reakcija na nehigijenske uvjete -KANALIZACIJA, SUNCE I ZRAK!

Berlin.... 1862, James Hobrecht

...širenje strukture prema
infrastrukturnoj shemi i
potrebama uslijed
urbanizacije

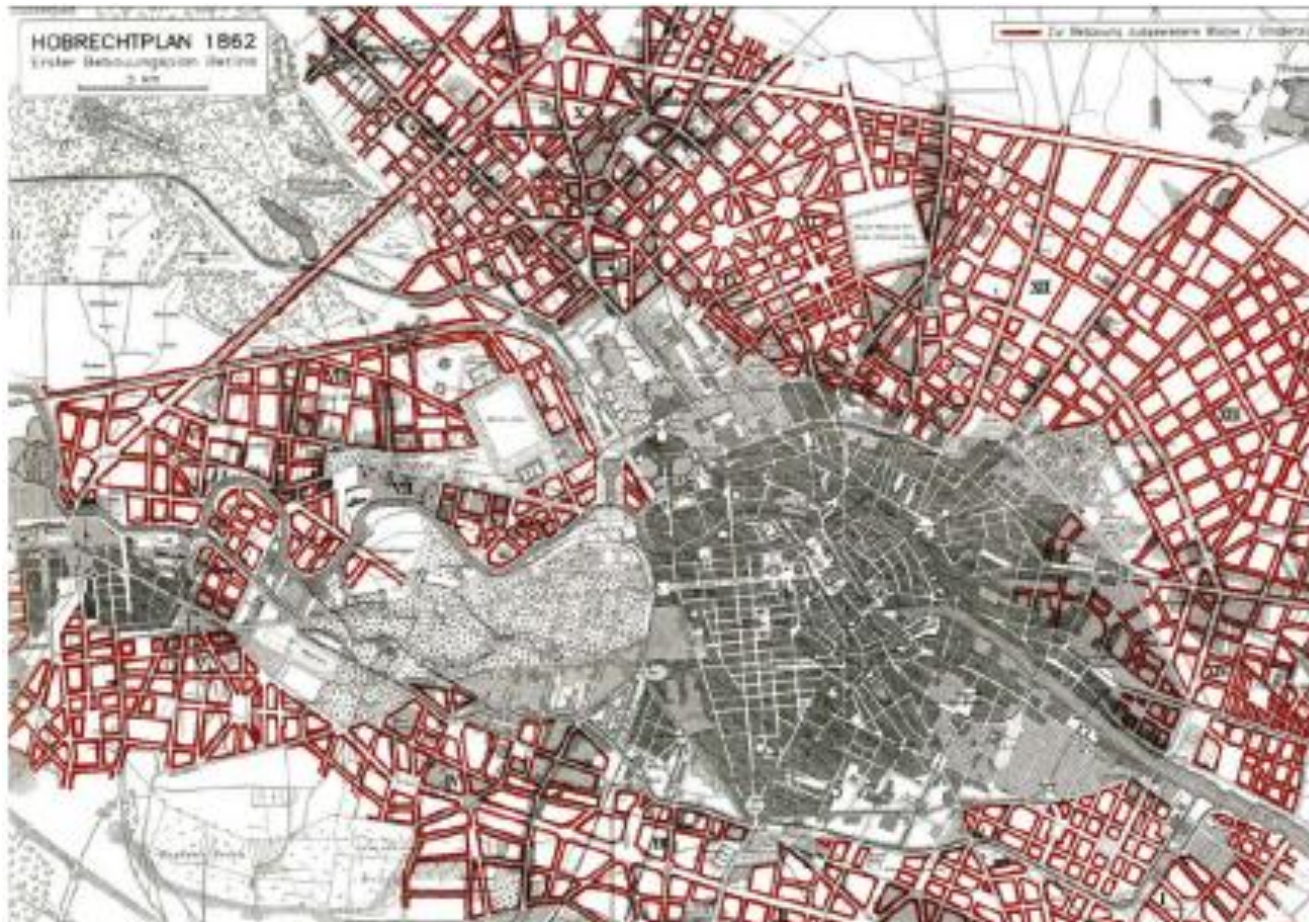
ODVODNJA KAO KONCEPT

12 OKRUGA

Životna sredina

Kraj 19. stoljeća – reakcija na nehygijske uvjete -KANALIZACIJA, SUNCE I ZRAK!

Berlin.... 1862, James Hobrecht

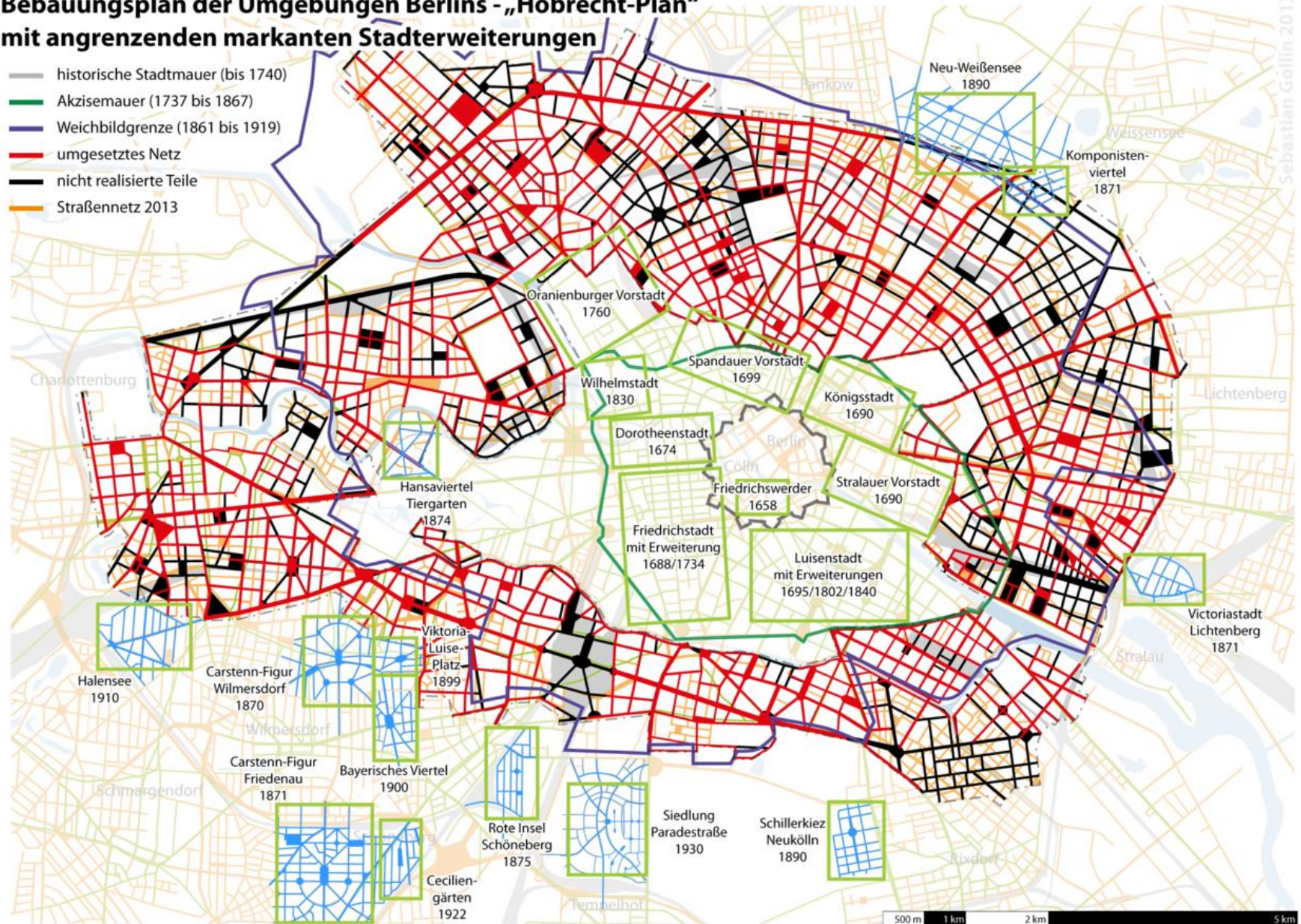
**...širenje strukture
prema infrastrukturnoj
shemi i potrebama
uslijed urbanizacije**

**ODVODNJA KAO
KONCEPT**

12 OKRUGA

Bebauungsplan der Umgebungen Berlins - „Hobrecht-Plan“ mit angrenzenden markanten Stadterweiterungen

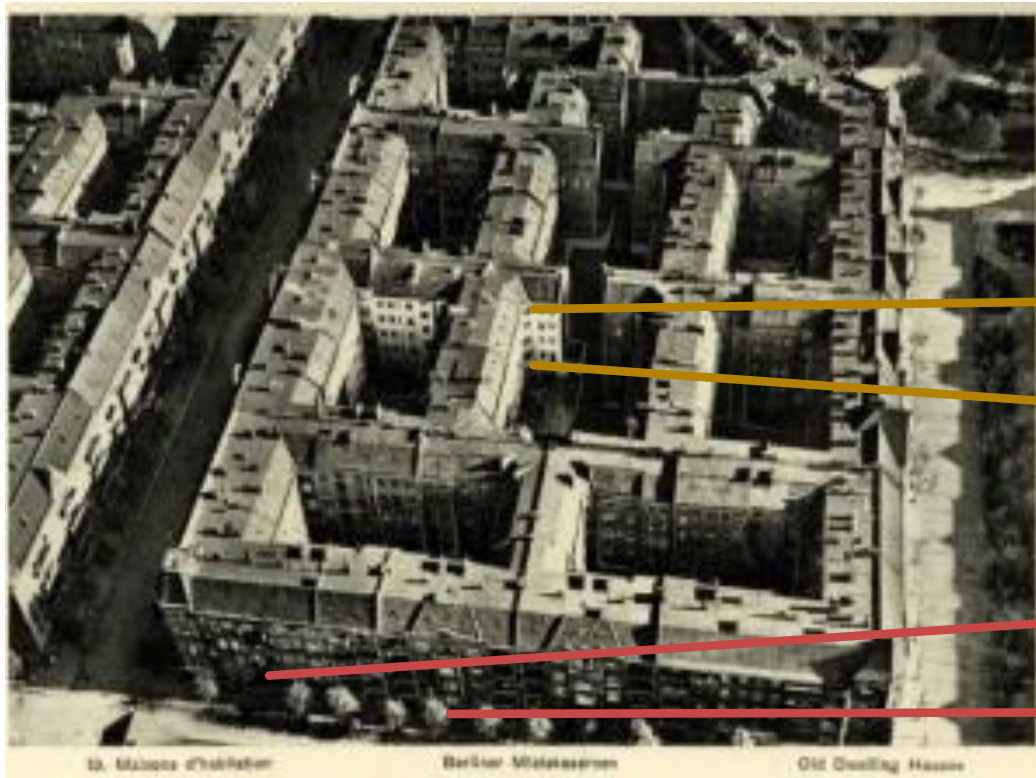
- historische Stadtmauer (bis 1740)
- Akzisemauer (1737 bis 1867)
- Weichbildgrenze (1861 bis 1919)
- umgesetztes Netz
- nicht realisierte Teile
- Straßennetz 2013

Životna sredina

Kraj 19. stoljeća – reakcija na nehigijenske uvjete - KANALIZACIJA, SUNCE I ZRAK!

Berlin.... 1862, James Hobrecht

GRADSKI BLOKOVI – P+5(6)

MIETSKASERNE v. 22 m

POVEĆALI GUSTOĆU GRADA

DRUŠTVENU STRATIFIKACIJU

FUNKCIONALNU HETEROGENOST

RADNICI

RADIONICE

**VLASNIK
BLOKA**

TRGOVINE

Bundesarchiv, Bild 183-1990-0917-021
Foto: Franke, Klaus | 17. September 1990

VATROGASNI PROLAZ 5.34X5.34

Životna sredina

Kraj 19. stoljeća – reakcija na nehigijenske uvjete

**PROMETNA INFRASTRUKTURA POSTAJE PRIORITETNA
U KONCIPIRANJU RJEŠENJA ŠIRENJA GRADOVA**

IDEJE SE CRPE IZ UTOPIISTIČKIH IDEJA IDEALNIH GRADOVA

Haussmann, Georges-Eugène (barun Haussmann), francuski pravnik (Pariz, 27. III. 1809 – Pariz, 11. I. 1891).

Razlozi urbane obnove Pariza 1853.-1871. su:

- oblikovati reprezentativne prostore oko javnih zgrada i palača;
- omogućiti preglednost prostora u slučaju suzbijanja nemira;
- poboljšati sanitarne prilike rušenjem siromašnih kvartova;
- izgradnjom širokih ulica omogućiti strujanje zraka i osunčanje, te kretanje vojske i policije;
- novim prometnicama razriješiti prometno zagušenje grada – željeznički kolodvor povezati sa središtima za trgovinu i zabavu;
- stvoriti lijepu prijestolnicu po uzoru na London (sredina 19. st. – London 600 ha perivoja; Pariz 80 ha perivoja: Tuileries, Palais Royal, Luxembourg)
- Sustav vodovoda i kanalizacije (odvojeni)
- Neoklasicistička pročelja, istaci na drugoj etaži
- Društvena stratifikacija – horizontalna – niže klase na rub grada

AVENUE

- 1) put oivičen drvoredom koji vodi do dvorca, hrama ili grada
- 2) široka velegradska ulica s drvoredom s odlikama prilaza - vodi prema reprezentativnoj zgradi ili trgu

Izvor avenije u antici: uvijek je bila znak autoriteta (Egipat - aleja sfingi, Perzija, Rim).

Nema je u srednjem vijeku. Revitalizacija u renesansnoj i kulminacija u baroknoj perivojnoj arhitekturi. Važna tema u oblikovanju grada 18. i 19. stoljeća

BOULEVARD

- široka gradska ulica namijenjena jakom prometu, često s drvoredom
- bulevari su imali i funkciju spriječavanja revolucionarnih akcija radničke klase jer se na njima zbog velike širine nisu mogle podizati barikade a i kontrola vojske je bila mnogo efikasnija.

3 faze preobrazbe:

1. 1853-1859- aerer, unifier et embellir
2. 1859-1867: unutarnja rekonstrukcija, povezivanje bulevarima
3. 1860-1870: širenje grada na vanjsko područje

1. Faza

1. Rue de Rivoli
2. Rue Saint-Antoine

3. Boulevard Strasbourg
4. Boulevard Sebastopol
5. Boulevard Michel

1. Hotel_Grand Hotel du Louvre
2. Trg_Fontaine du Palmier
3. Park_Bois de Boulogne

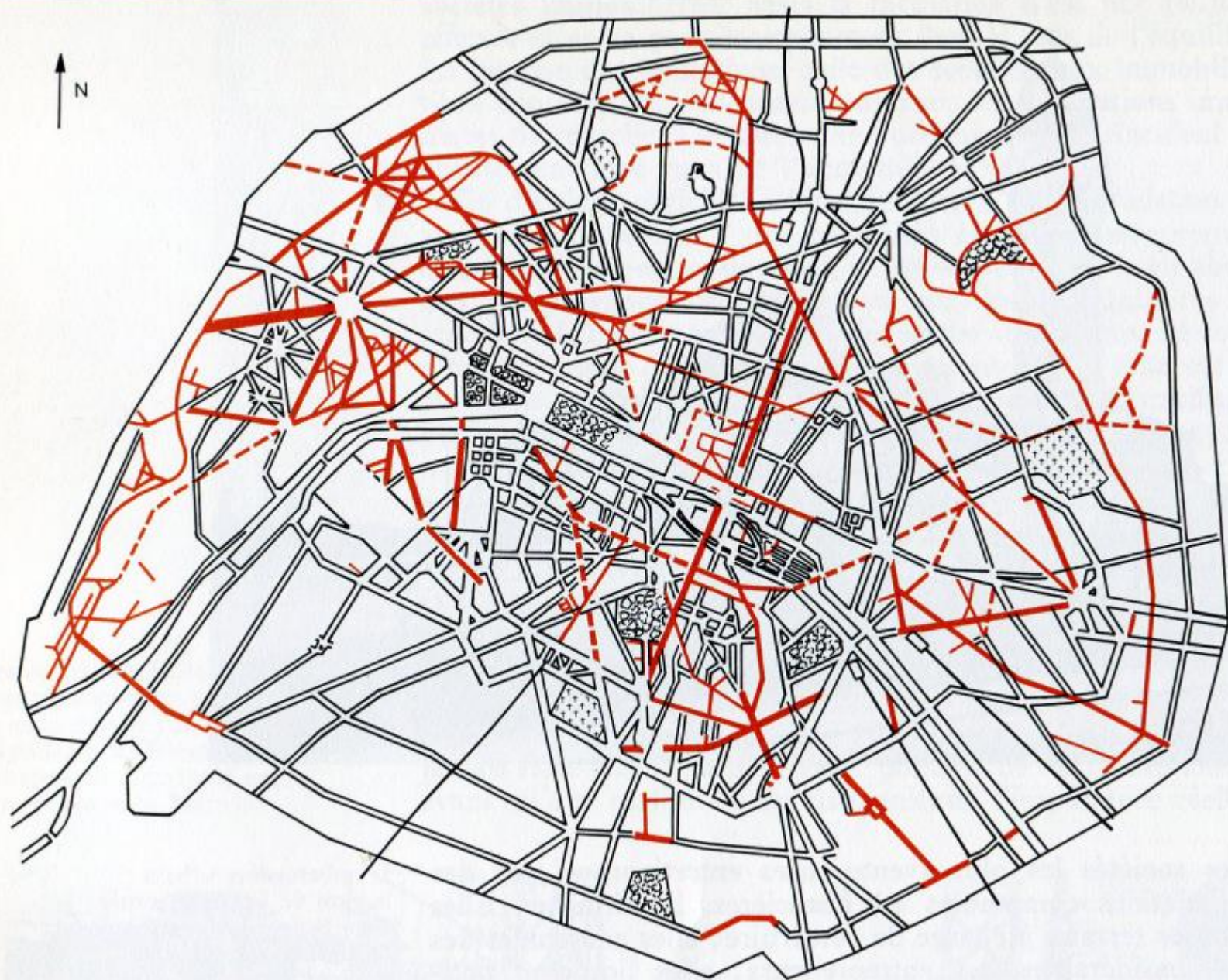
2. Faza

1. Trg Place du Chateau-d'Eau
2. Željeznička stanica
3. Parkovi
4. Javne zgrade
5. Prometna infrastruktura

3. Faza

1. Parkovi
2. Trg oko Notre Dame
3. Infrastruktura prema vanjskom području grada

https://www.youtube.com/watch?v=mBAT7e1_n70

RUE DE RIVOLI - Percier i Fontaine

- najznačajniji urbanistički zahvat prve polovice 19. stoljeća;
- ulica uobličuje sjeverno pročelje Jardin des Tuileries
- pogled iz stambenih zgrada na Jardin des Tuileries
- jedinstveno oblikovanje pročelja
- utjecaj na Regent's Park u Londonu
- produžetak ulice u drugoj polovici 19. st

https://www.youtube.com/watch?v=mBAT7e1_n70

barcelona

beč

berlin

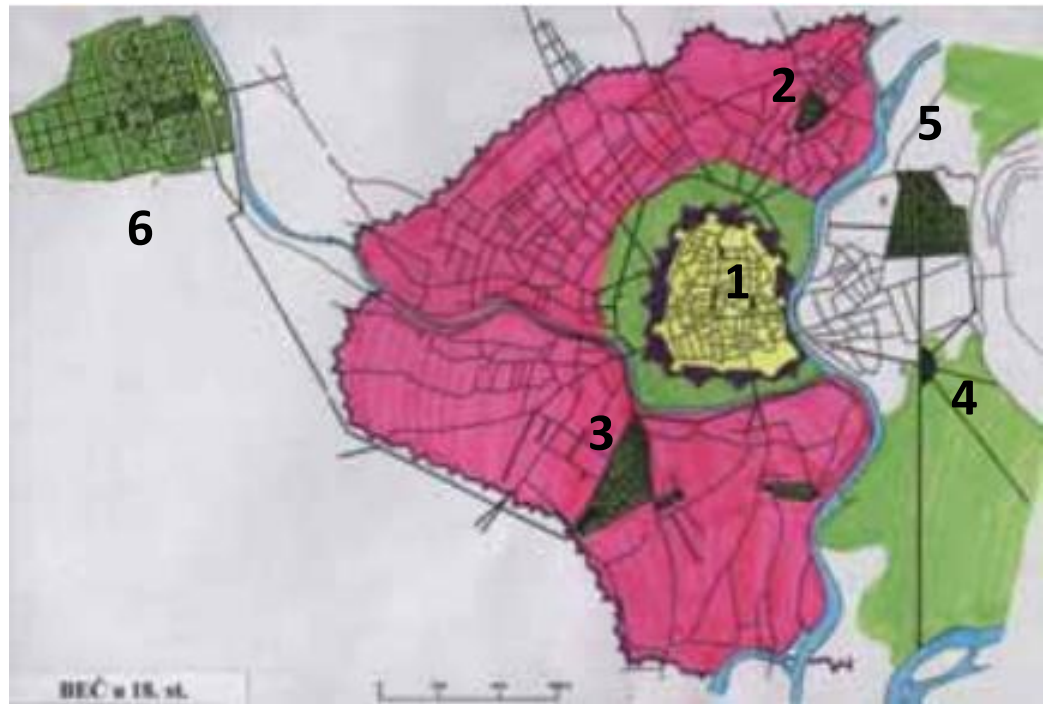

BEČ - URBANA PREOBRAZBA

1859.-1885.

U 18. stoljeću grad se neplanirano širi između glacisa i vanjskih gradskih zidova.

1. glacis
2. palača Liechtenstein
3. palača Belvedere prinza Eugena Savojskoga
4. Prater
5. Schlosshof (Augarten)
6. Schönbrunn

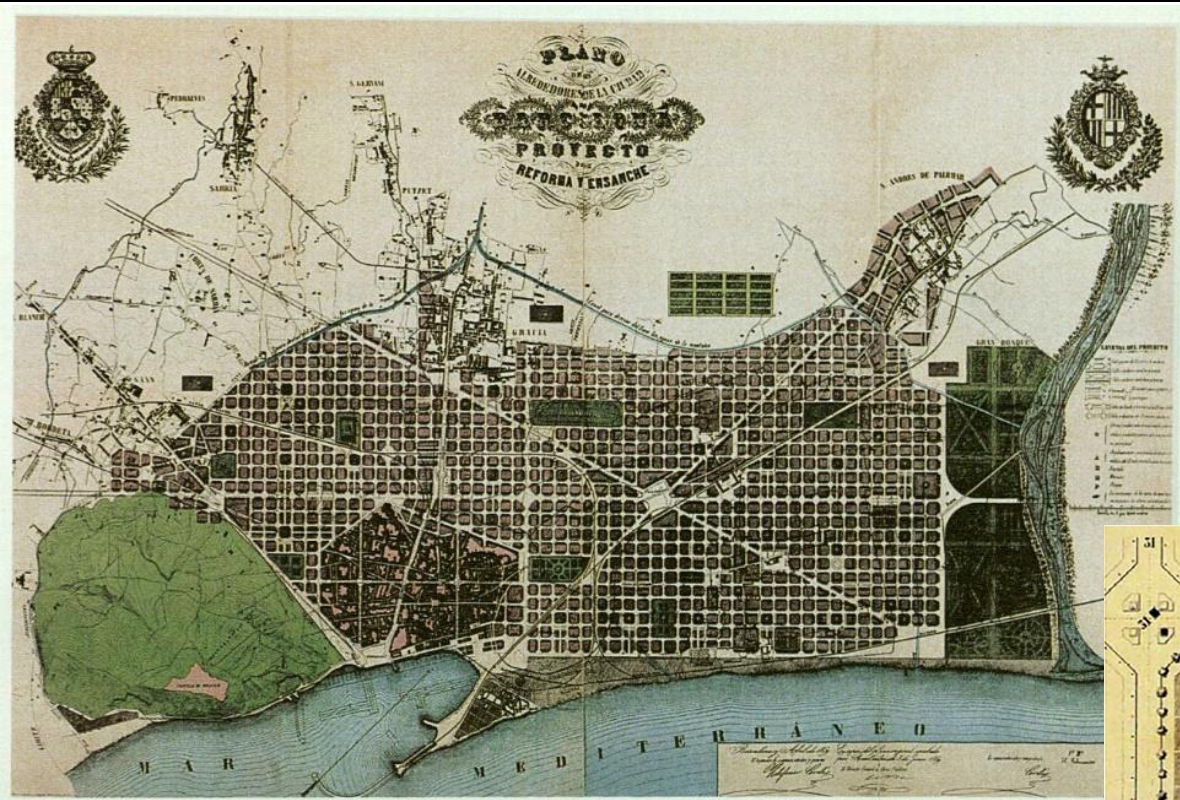

Pristup rješenju je postao uzor za slične urbanističke zahvate u: Kölnu, Nürnbergu, Leipzigu, Frankfurtu, Kopenhagenu, Brnu....

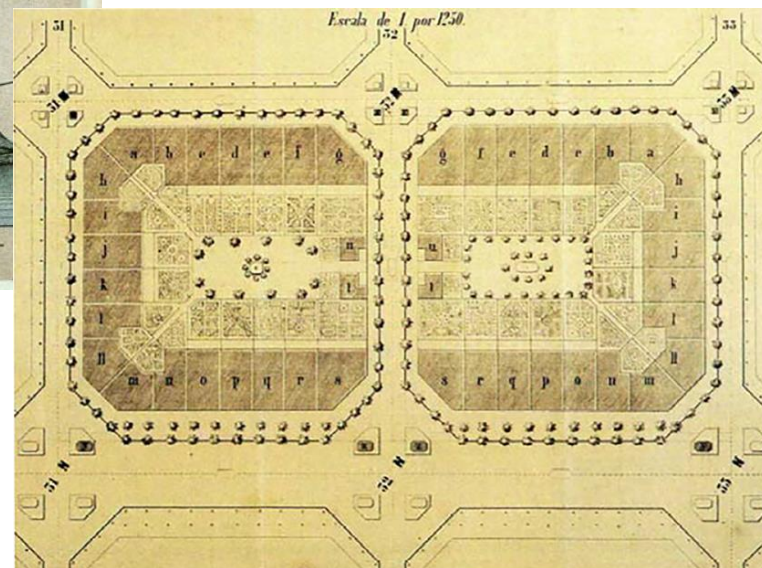
BARCELONA

Autor plana: Ildefonso Cerdá, 1859

Motiv – higijenski i prometno
unaprjeđenje
 6m^3 zraka po osobi

Karakteristike predloženog rješenja su:

- shema urbs quadrata omogućuje beskrajno širenje, a dijagonalne ulice omogućuju brzo dolaženje do središta.
- povijesna jezgra nedirnuta – “novi” grad izravno se naslanja na “stari” grad.
- američki predložak grada.
- plan nije u potpunosti ostvaren, ali je odredio kasniji razvoj;
- plan je predviđao preveliki demografski i gospodarski razvoj, nudio je rješenje za višu razinu urbane evolucije; u to vrijeme teško bi ga ostvario bilo koji europski grad;
- urbana mreža + autonomni sustav četvrti i rezidencijalnih jezgri;
- neodrživost plana tamo gdje je pretpostavljao nisku gustoću;
- provedivost plana tamo gdje je omogućio masovnu izgradnju gradskih blokova sukladno ciljevima građevne spekulacije;
- kvadratni blok s odrežanim uglovima
- osnovna urbanistička jedinica novoga grada

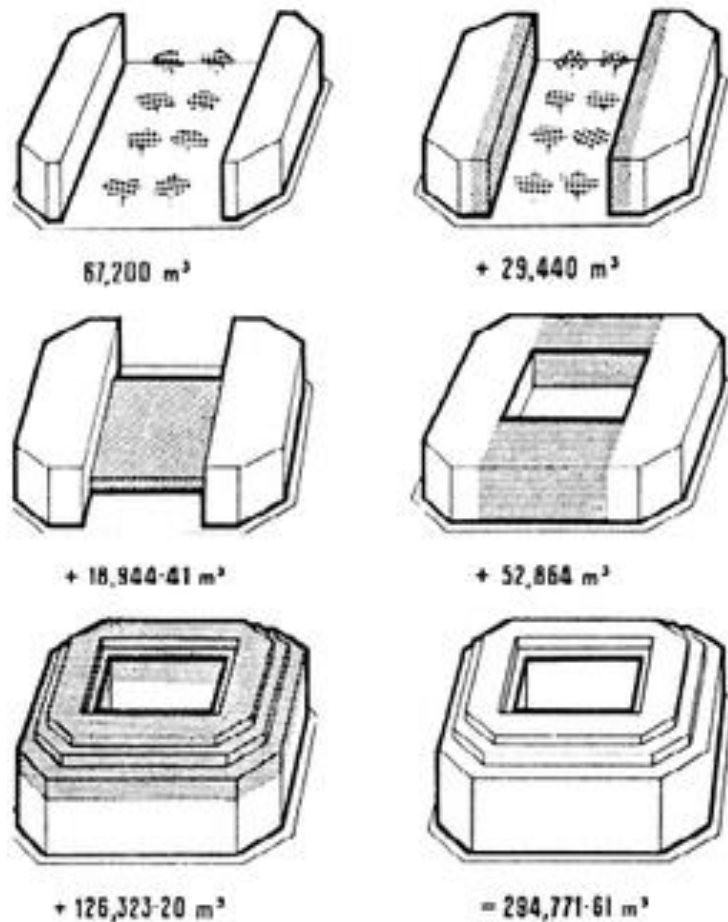

Fig. 5 The infilling of Cerda's Manzana (block). The built-up space in the average manzana increased from $67,200 m^3$ in the Plan Cerdà (top left) to almost $295,000 m^3$ in 1972 (bottom right) (source: *Construcción de la Ciudad*, No. 0, 1972).

1859 to 1972

Amsterdam 1875-1912

Nagli prirast stanovništva...dovršenje kanala
1875-1900 stanovništvo se udvostručuje

Nizozemski graditeljski zakon 1901. godina:

11 poglavlja

svaki grad preko 10 000 stanovnika – plan širenja
generalni plan se mora revidirati svakih 10 godina

način izvlaštenja zemljišta

...rješenje za podizanje stambenog standarda radničkoj klasi

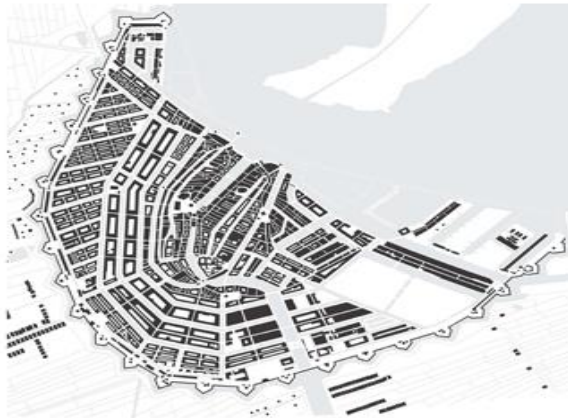
građevinska poduzeća – državne kredite po povoljnim uvjetima
država otkupljivala velike površine zemljišta – grad iznajmljuje
postoje komisije za ljepotu (jednobraznost pročelja)

Amsterdam

Berlageov plan za Amsterdam

Amsterdam 1625 1:8000

Amsterdam 1675 1:8000

Amsterdam 1877 1:8000

Manhattan 1787 1:8000

Manhattan 1797 1:8000

Manhattan 1836 1:8000

1877.

<https://www.facebook.com/photo.php?v=372923286184019&set=vb.153324278143922&type=2&theater>

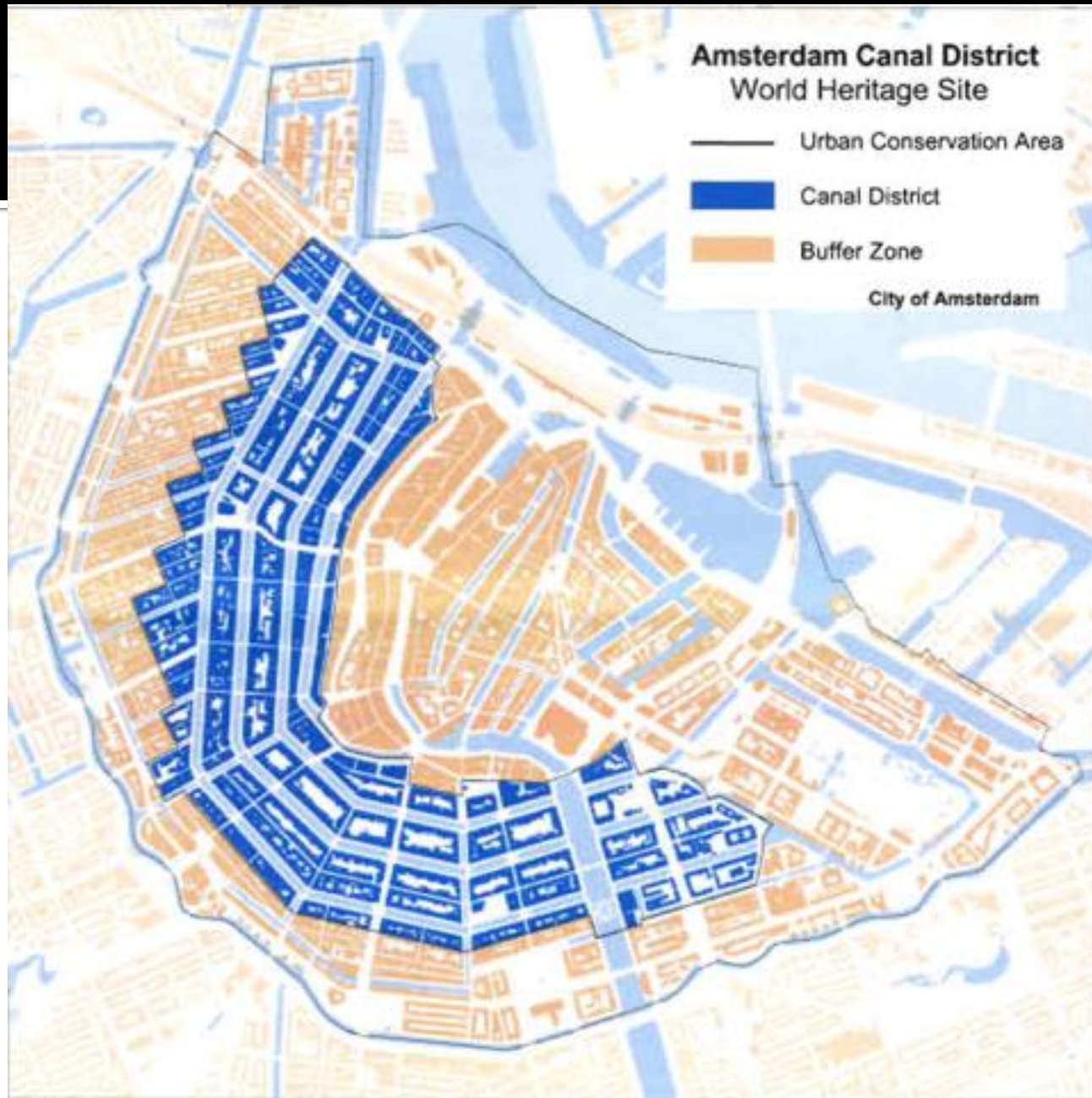
Amsterdam Canal District World Heritage Site

— Urban Conservation Area

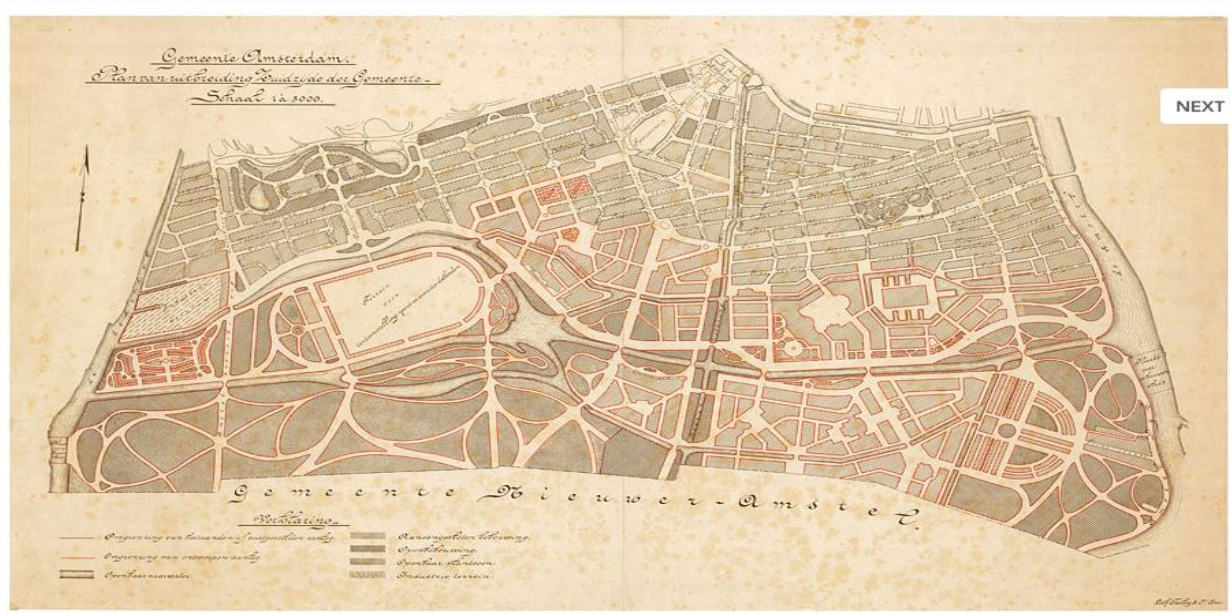
■ Canal District

■ Buffer Zone

City of Amsterdam

NAI, Premisela and Virtual Platform have merged into Het Nieuwe Instituut as of January 2013. This website is no longer maintained. For the latest information please visit www.thenewinstitute.nl

Amsterdam-South Expansion Plan: expansion of the south-side
Berlage's first design for the Amsterdam-south expansion. Approved by the city council on 11 January 1905, but never executed.
H.P. Berlage, 1905. NAI Collection, BERL 189-4
Image 4 of 8

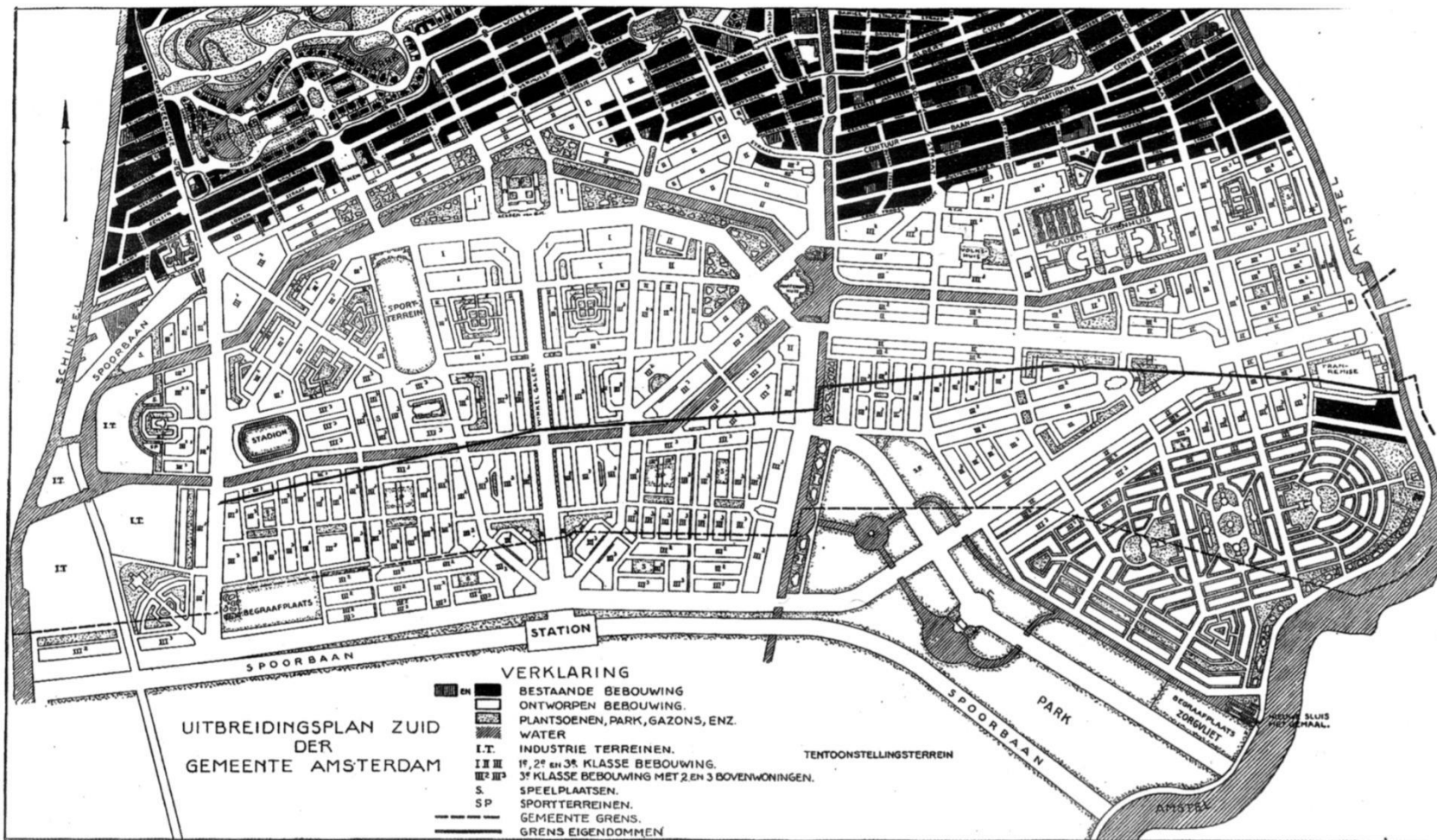
FEEDBACK

CLOSE X

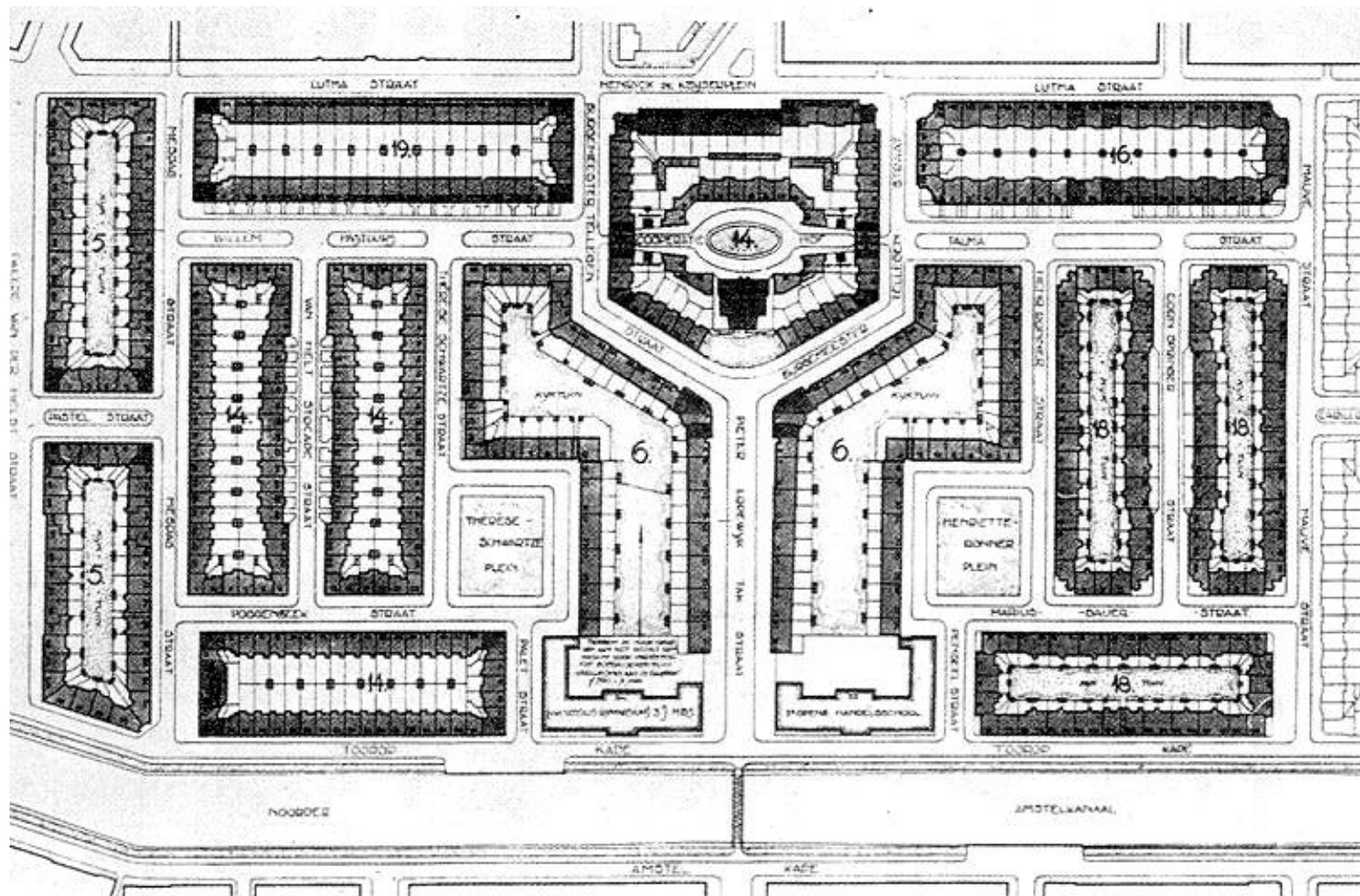
Image 5 of 8

1902.____1912/14

Uitbreidingsplan Zuid der Gemeente Amsterdam van Dr. Berlage.

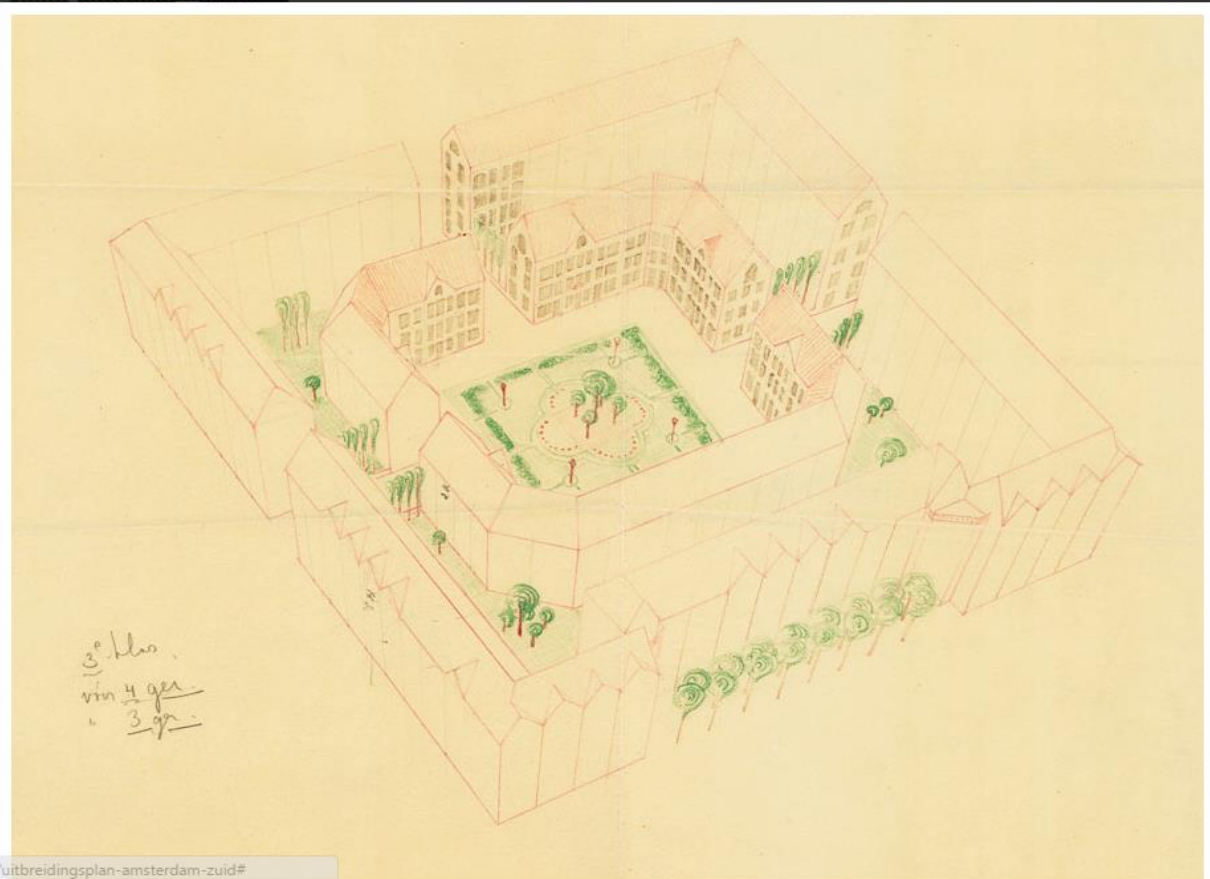
Schaal ± 1 op 10.800.

Pretraživanje članaka x Historical Plans Archives x European Cities & Techn... x Amsterdam, a model of... x Plan for Expanding the S... x Oud Amsterdam | Faceb... x

← → ↺ schatkamer.nai.nl/en/projects/uitbreidingsplan-amsterdam-zuid

NAI, Prensela and Virtual Platform have merged into Het Nieuwe Instituut as of January 2013. This website is no longer maintained. For the latest information please visit www.thenewinstitute.nl

3. blus
vin 4 ges
3 ges

schatkamer.nai.nl/en/projects/uitbreidingsplan-amsterdam-zuid#

Plan for Expandinghtml 111013_amdam_1877.pdf march_lect_1_histori....p...

Prikaži sva preuzimanja...

Interesne grupe

Broj poruka: 12587, nepročitano: 4322

Click to add notes

17 18

Windows taskbar icons: Internet Explorer, Google Chrome, Firefox, Bi..., n..., B..., U..., PDF 0..., PDF U..., PDF 1..., P... 2..., P... 6..., P... O..., P... U..., HR, 15:52 19.11.2015.

www.studyblue.com

Amstellaan – bulvar Y

1934.

- 750 000 stanovnika...neophodan plan za 250 000 stanovnika
 - Nedostatak tla...more
 - Višegodišnja priprema terena
 - Sustav zelenila samo na tlu koje nije primjereno gradnji (nosivost)
 - Analize ponašanja- parkovi dalje od 400 m slabije se koriste
___između dva parka 800 m
- Planiraju se jedinice od 10 000 stanova_ stambena jedinica za 3.5 korisnika

10 000 stanova (P; P+3;P+7):

6 500 – dvije sobe i kuhinja

1 500 – tri sobe

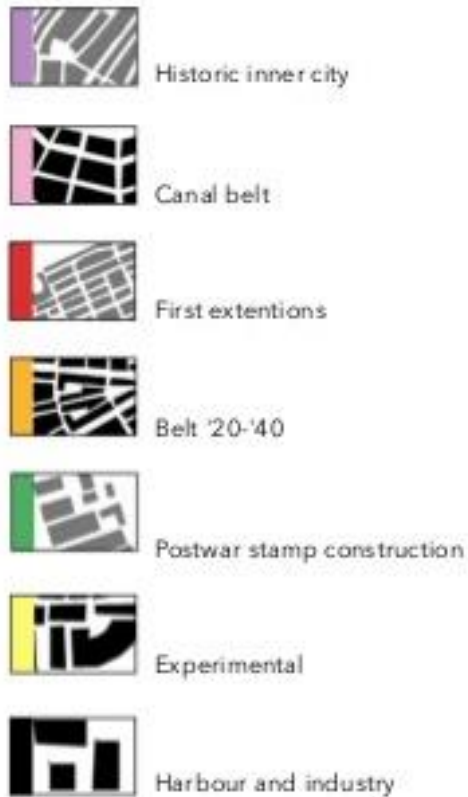
1 100 – četiri sobe

450 – obitelj sa šestoro djece

260 stanova za starije (P, orijentacija jug)

građevinska poduzeća grade
grad kontrolira – građ. dozvola i
komisija za lijepo

Urban typologies in Amsterdam

MERKELBACH & KARSTEN, 1932-1937, Amsterdam

Pločasti blok – Gropius 1930

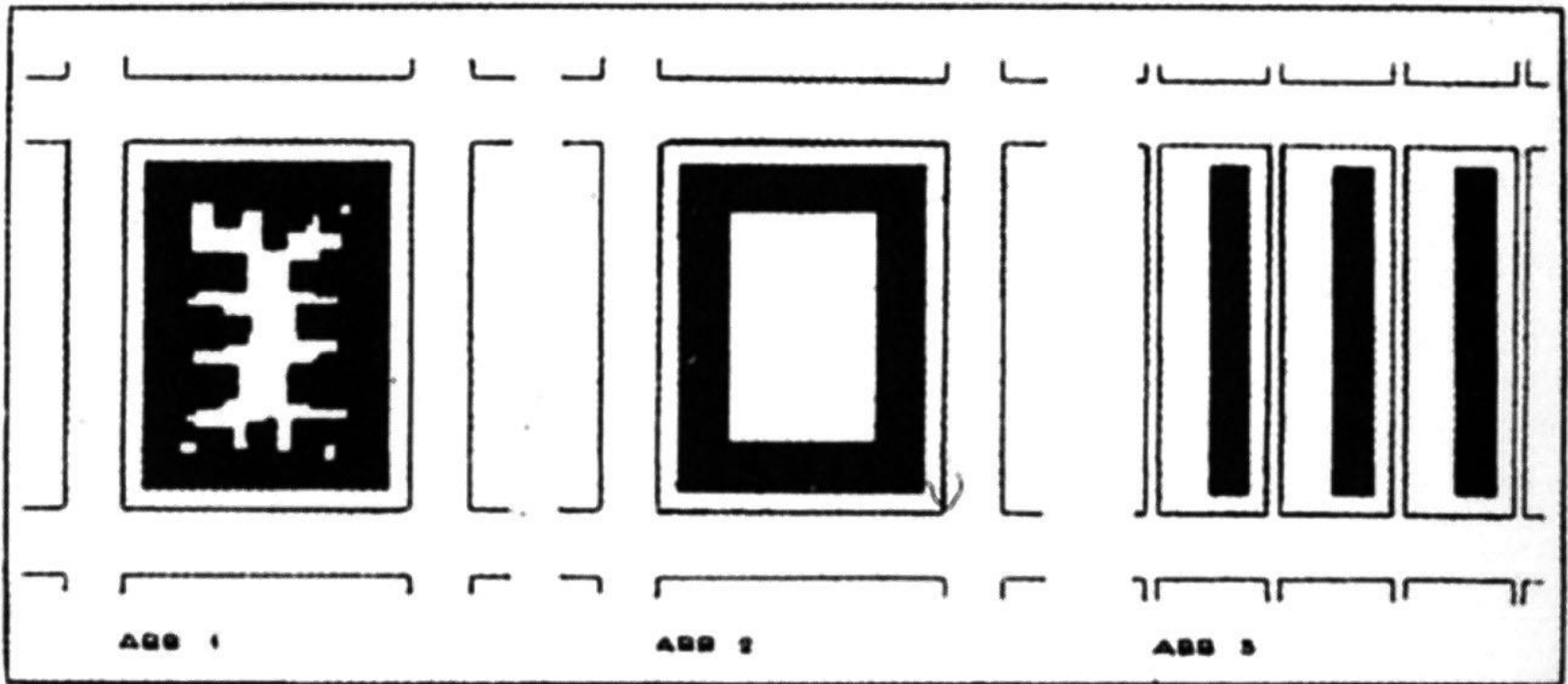
Prijedlog za izgradnju 8-10 katova

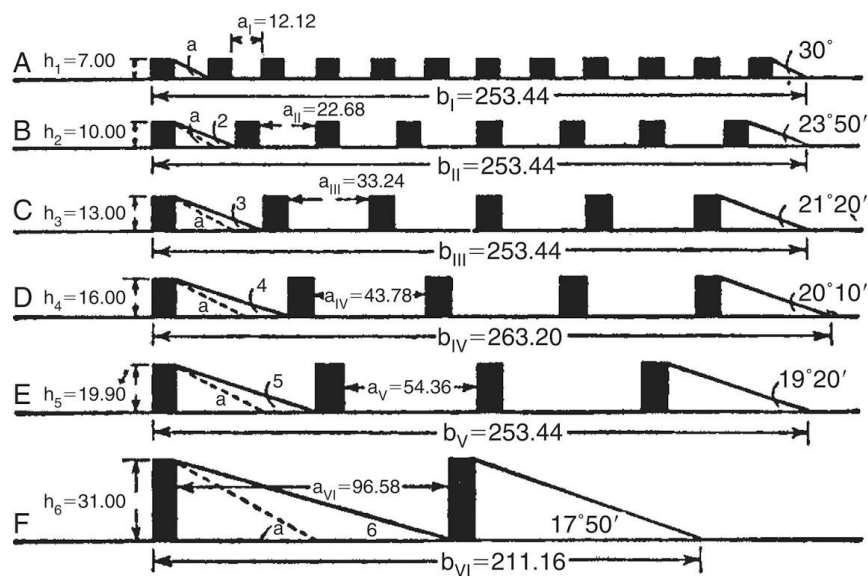
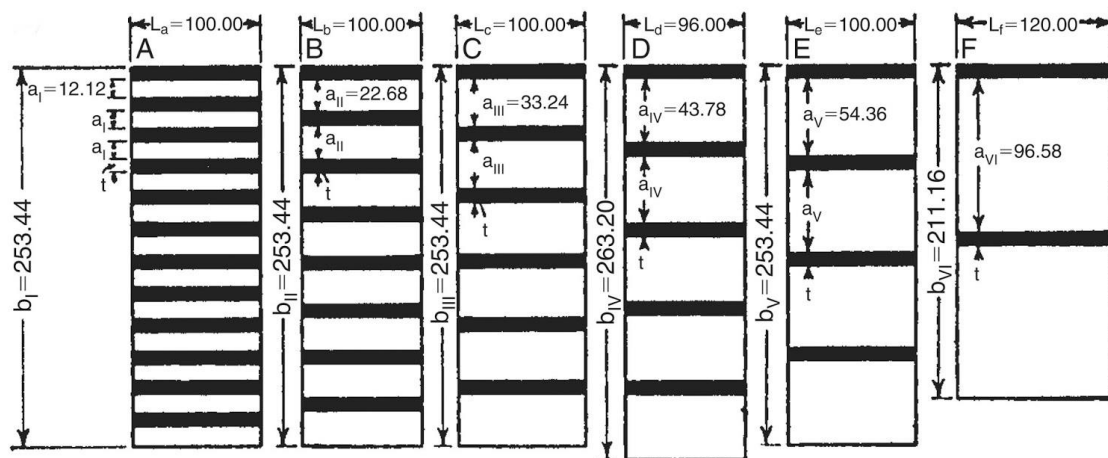
Rotterdam 1934. (2,3 sobni stanovi; 9, 10 katova)

Nema masivnog stambenog bloka

Emocionalni otpor – nova tipologija

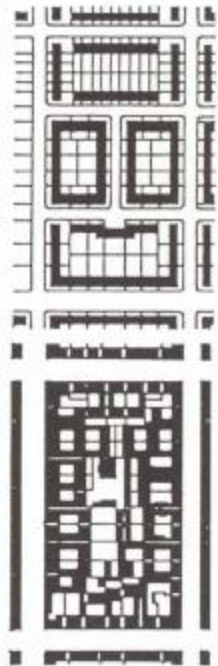
Od bloka do lamele...Gropius 1931

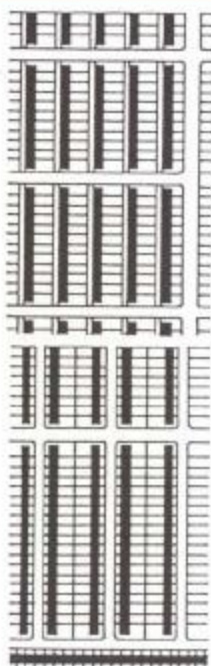
Od 1950-tih_pločasta lamela uobičajena tipologija

'10

Vom dichten Baublock (1900).. über grüne Innenhöfe (1910)...

'30

und offene Blöcke (1925)...

'50

Bremen-Neue Vahr 1957

Karlsruhe-Waldstadt 1957

'60

Frankft.- Nordweststadt 1963

Neue Stadt Wulfen 1964

'70

Berlin- Märkisch. Viertel 1963 Hamburg-Steilshoop 1970

'80

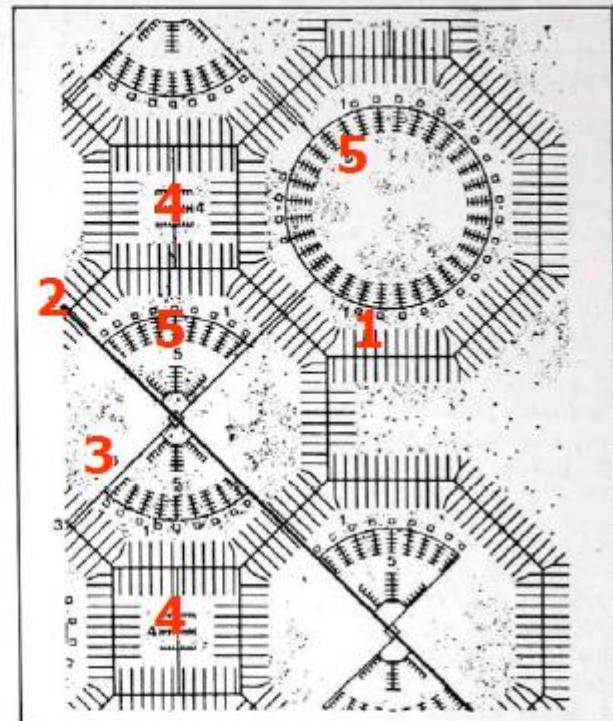
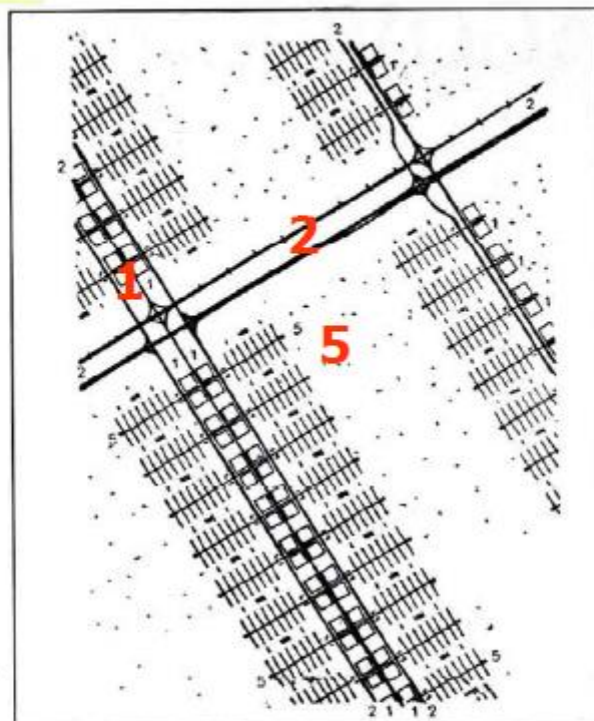
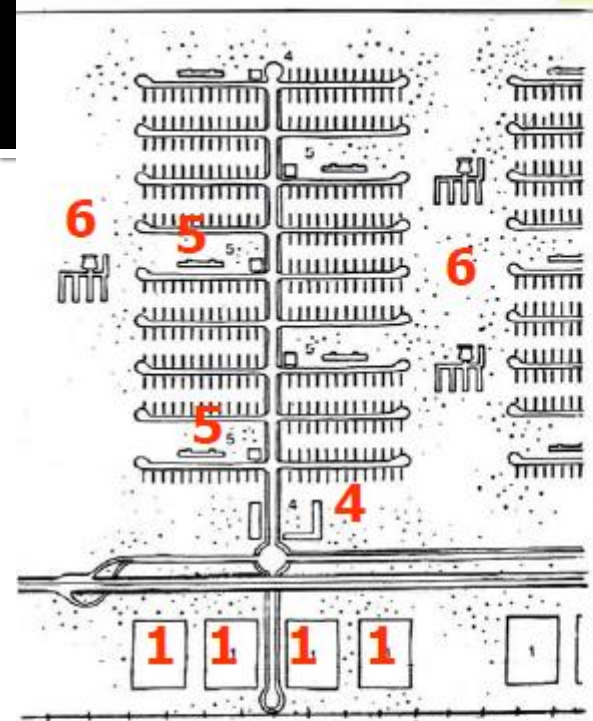

Karlsruhe-Baumgarten 1968

Nürnberg-Langwasser 1979

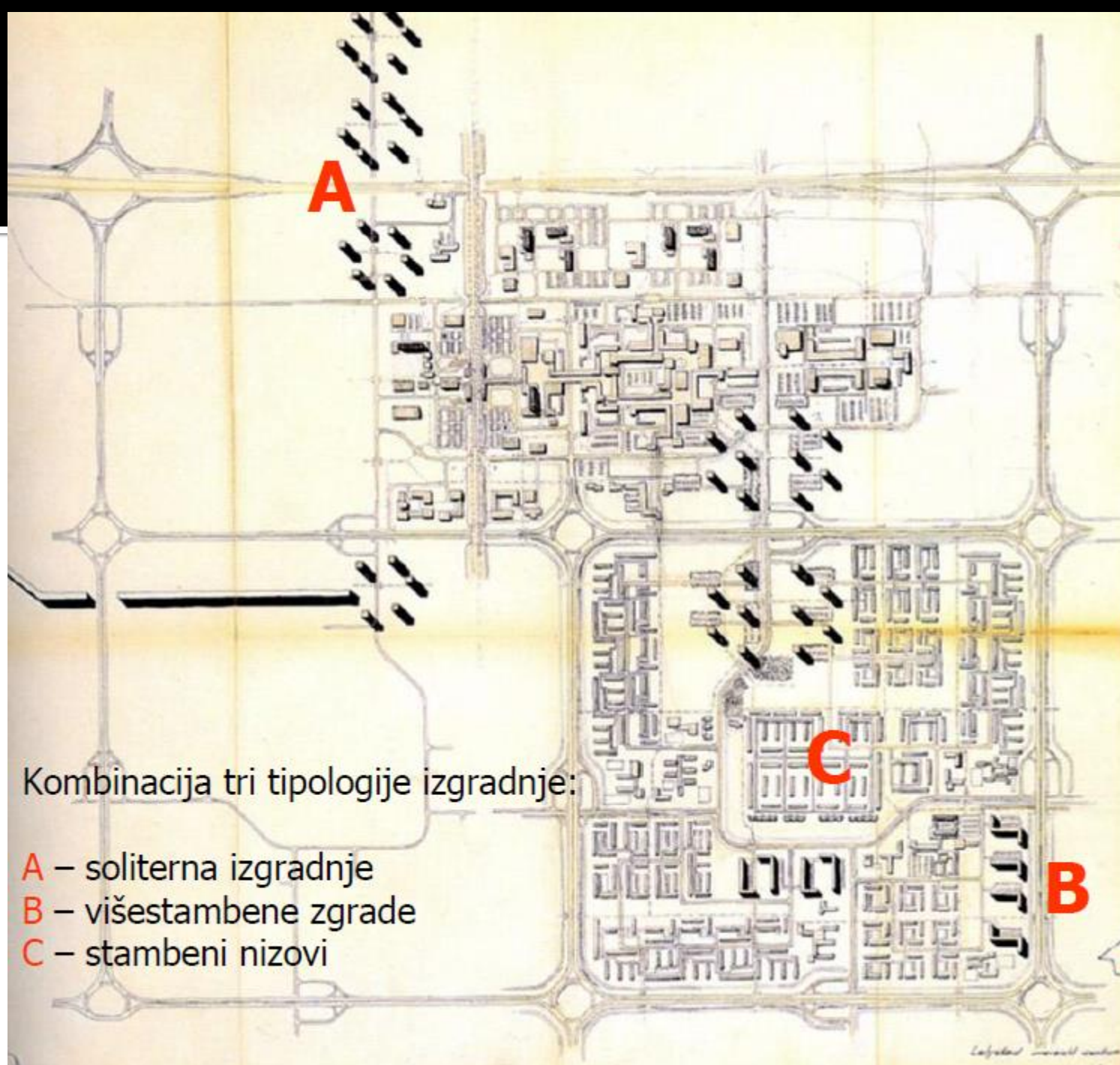
_promjena izgrađene strukture
naselja od 1900-1980. g.

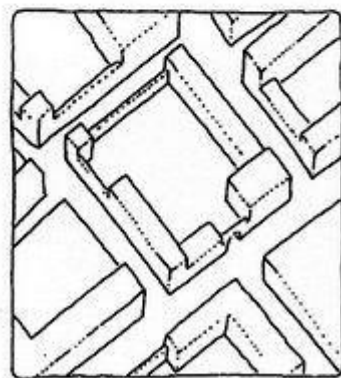
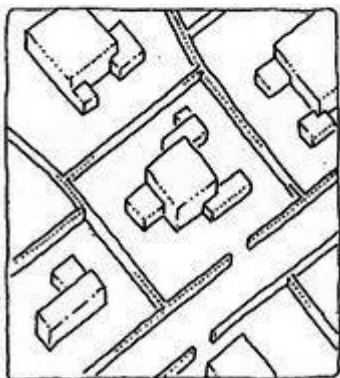
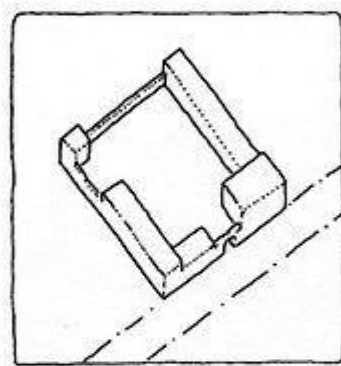
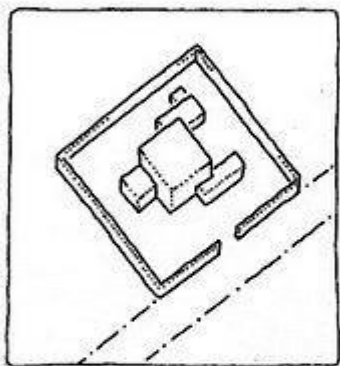
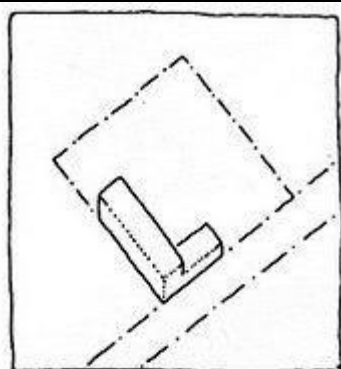
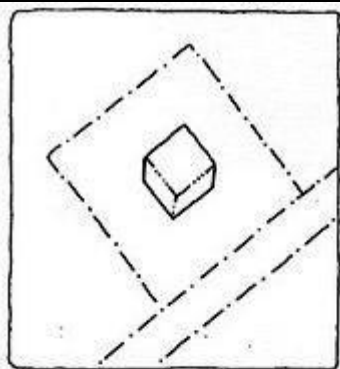

Sheme za "novi grad"- Ludwig Hilberseimer, 1944.

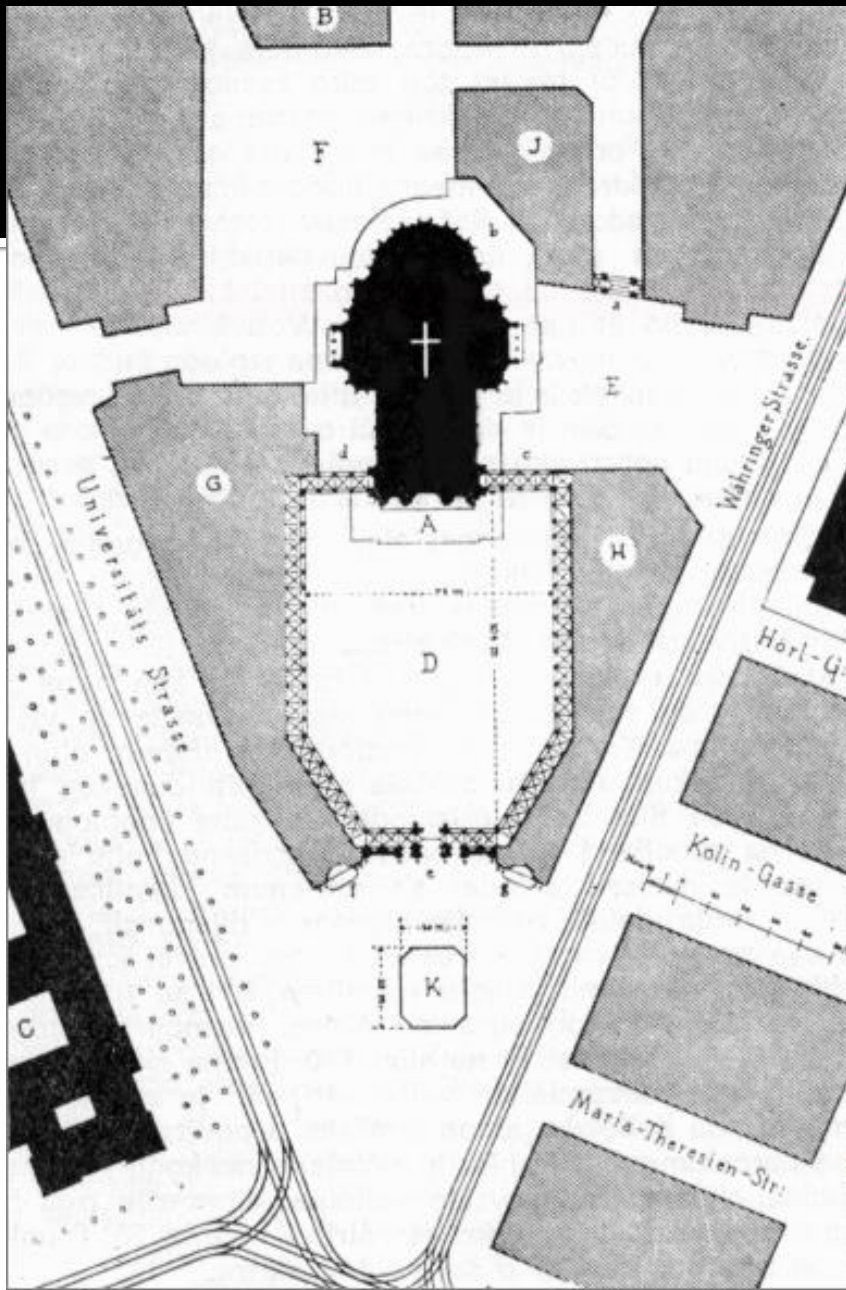
- 1_industrijski kompleksi
- 2_glavne prometnice
- 3_sekundarne prometnice
- 4_tercijarne prometnice s ruštvenim centrima
- 5_stambene jedinice
- 6_škole u zelenom pojasu
- 7_ekstenzivne i polururalne zone

ANTI-URBANO

URBANO

Camillo Sitte (1843.-1903.)
bečki urbanist
– umjetnički oblikovani grad

Camillo Sitte

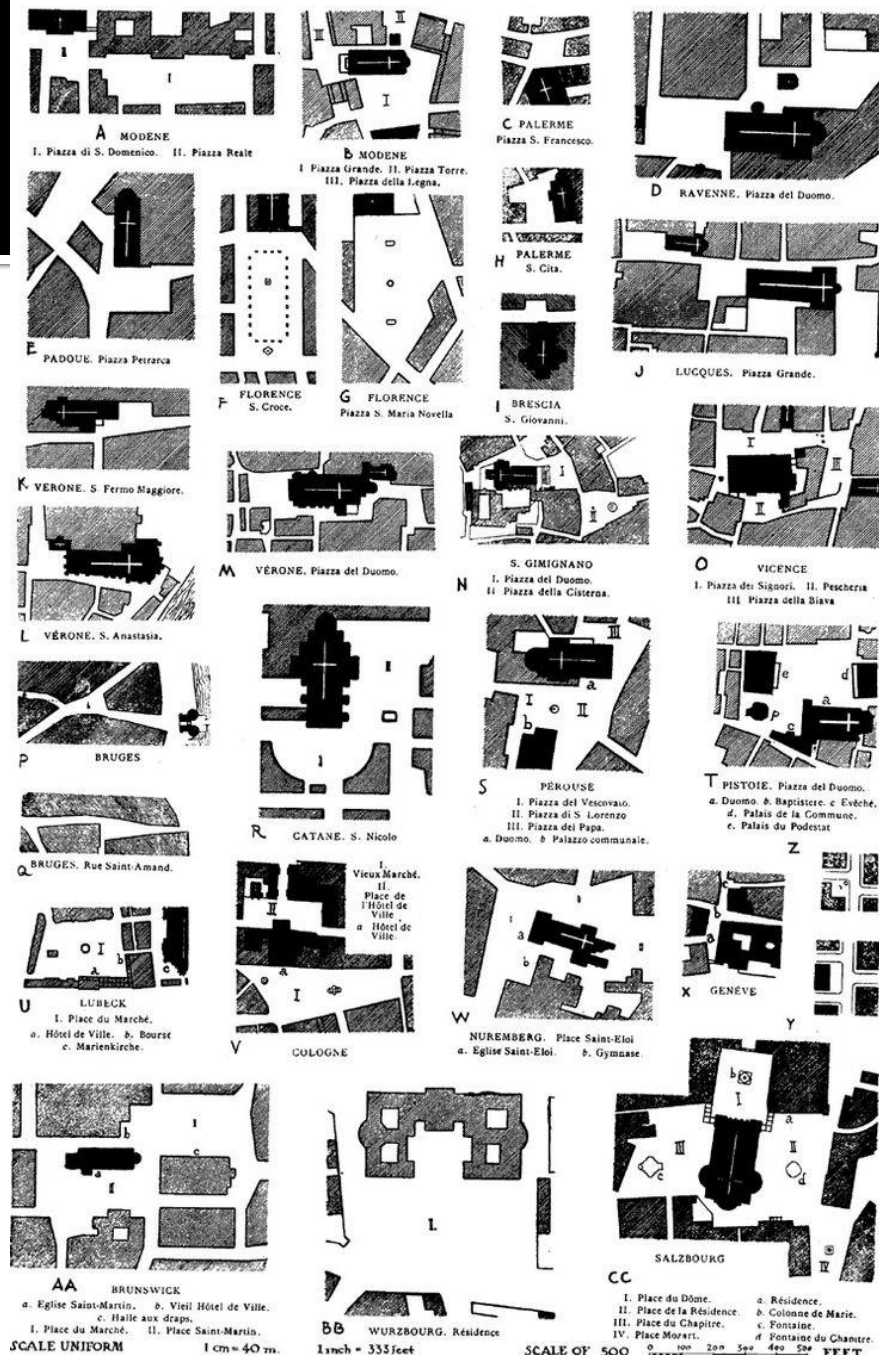
»Umjetničko oblikovanje gradova« – »Der Städtebau nach seinen künstlerischen Grundsätzen«, 1889

Reakcija na regulatorne mjere prema higijenskim i tehničkim zahtjevima

Urbane sobe/nepравilni uzorak/veliki javni trgovi bogati skupluralnim elementima

Zagovara jedinstvo okolnog prostora s arhitekturom – ne rješavanje prostornih problema isključivo arhitekturom

Sitte je kritizirajući nehumane koncepte urbanizma 19.stoljeća bio i jedan od gorljivih boraca za dominaciju pješačkog prometa i ako u njegovo doba još nije bilo automobila na gradskim ulicama.

FIGS. 48-76 (A-CC)—TWENTY-NINE PLANS, AT UNIFORM SCALE, FROM CAMILLO SITTE

"Tek u našem, matematičkom stoljeću proširenje i uređenje gradova postaje gotovo isključivo tehnička stvar. Time se rješava samo jedna strana problema, a druga strana, umjetnička, od isto je tako velike važnosti."

"Veoma je čudno da gotovo nerazumno nepravilni trgovi starih gradova uglavnom ne izgledaju loše, dok u suvremenim rješenjima nepravilni uglovi djeluju vrlo ružno."

"Pohlepa za simetrijom postala je moderna bolest."

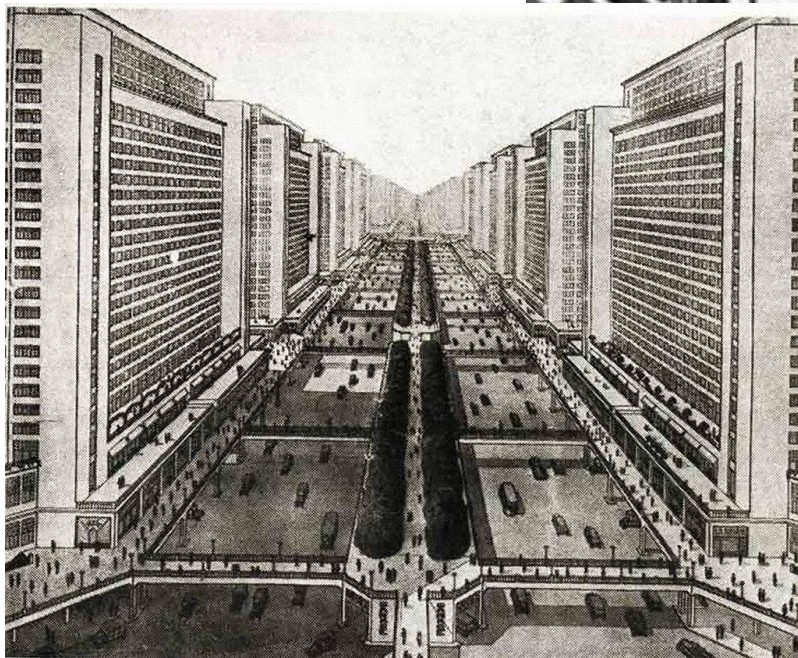
Kraj 19 stoljeća karakterizira ulazak inženjerstva u oblast graditeljstva: čelik, beton i armirani beton preuzimaju primat u savladavanju sve većih prostornih zahtjeva suvremene arhitekture.

Nove konstrukcije pospješuju i razvoj infrastrukturnih sustava.

Socijalna komponenta grada postaje značajna

NISKI GRAD

**TORNJEVI U PARKU
LE CORBUSIER
VILLE RADIEUSE**

VS.

VISOKI GRAD

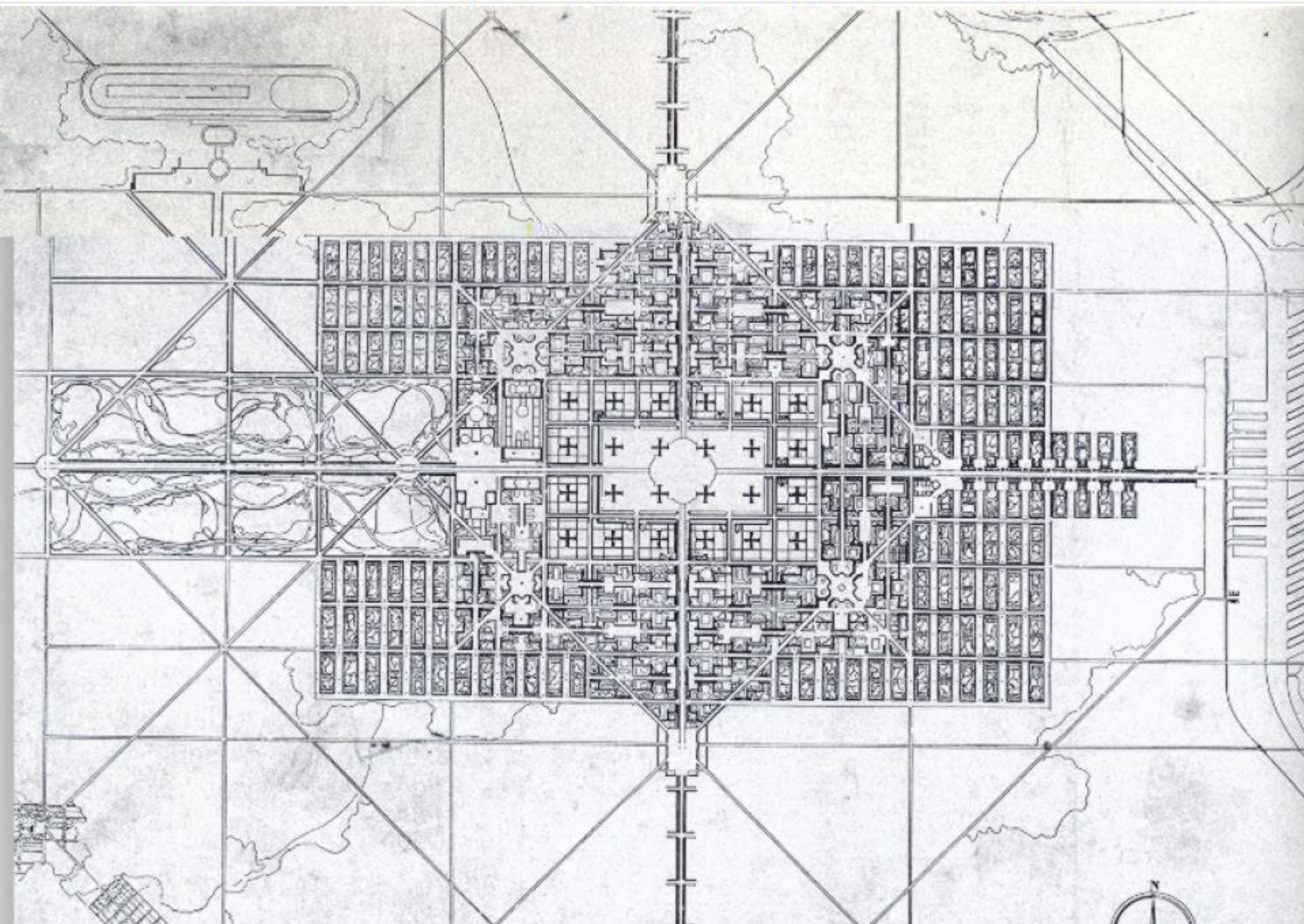

VilleContemporaine1922.

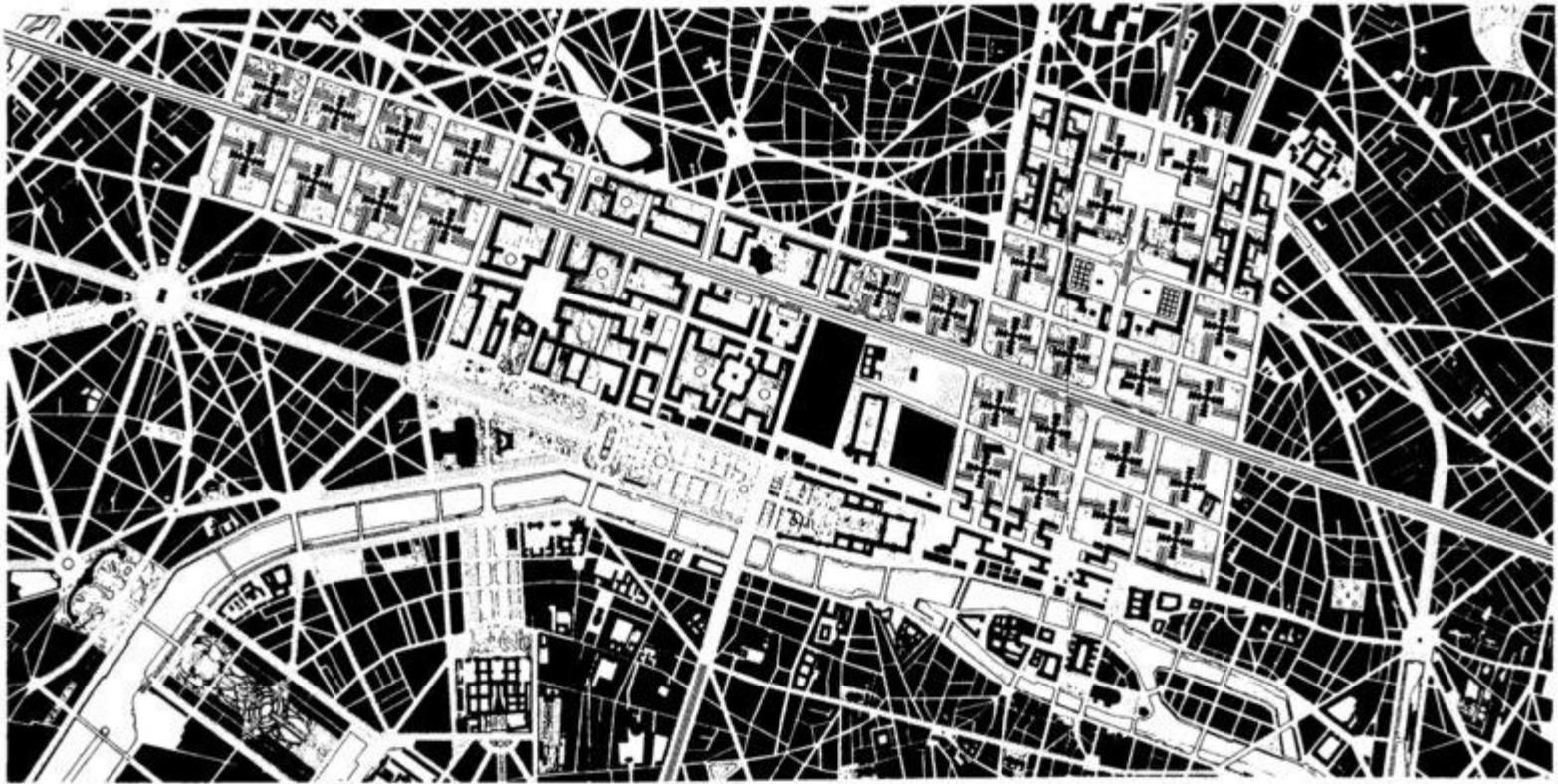
PlanVoisin1925.

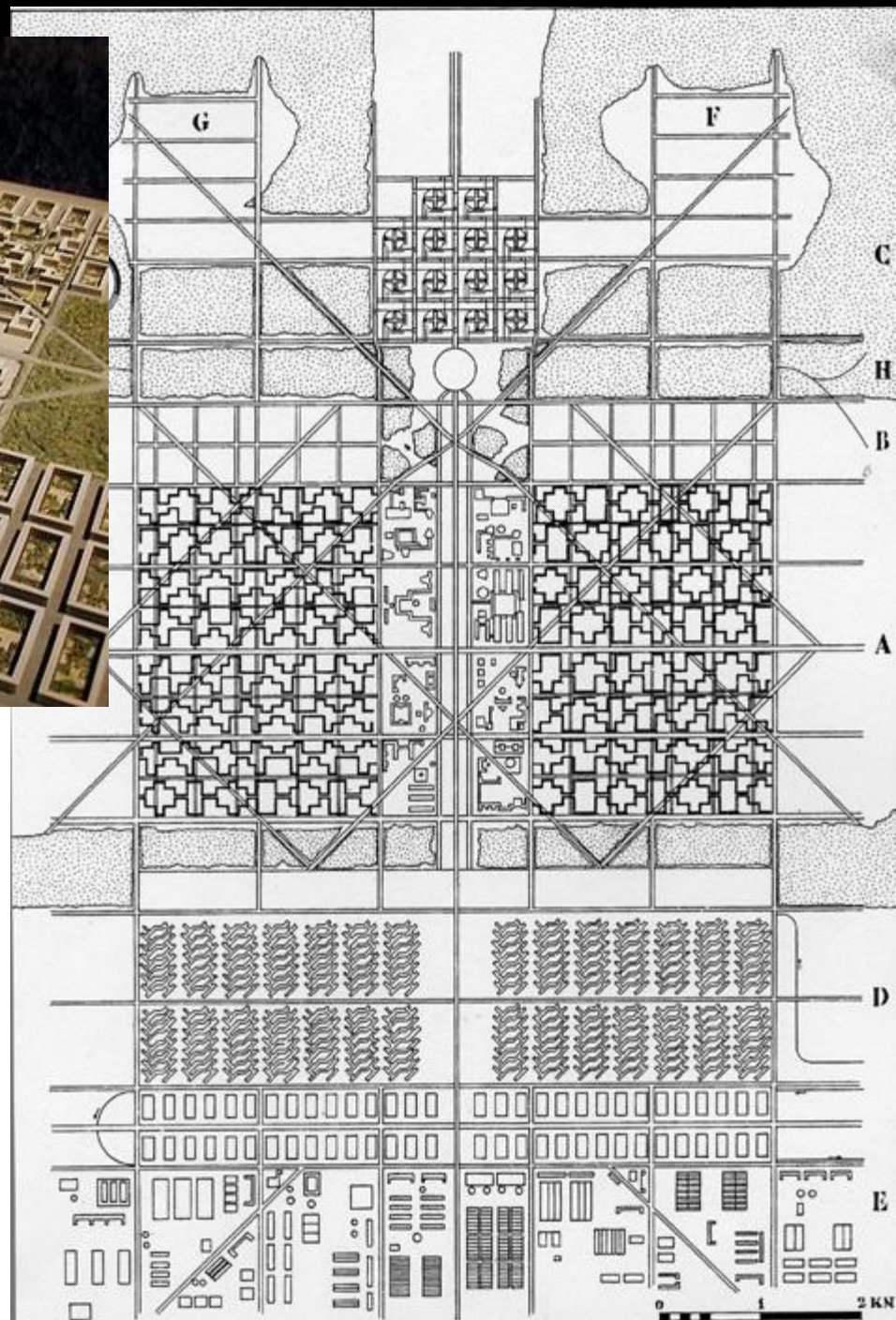
VilleRadieuse1935.

Le Corbusier_Ville Contemporaine_Suvremeni grad za 3 milijuna ljudi_1922.

PlanVoisin1925.

"Grad danas umire stvar, jer njegovo planiranje ne slijedi proporciju geometrije jedne četvrtine.

Rezultat istinske geometrije je ponavljanje, rezultat ponavljanja je standard. Savršen oblik."

Le Corbusier

Komercijalne, poslovne, zabavne i stambene **ZONE**

Stambene četvrti će sadržavati montažnih stambenih zgrada, poznatih kao **UNITE** dostižući visinu od 50 metara, jedan **UNITÉ** može primiti 2.700 stanovnika i djeluje kao vertikalno selo : ugostiteljstvo i praonica rublja su u prizemlju, a dječji vrtić i bazen na krovu. Parkovi su između objekata ujedinjuju, omogućuju građanima najviše prirodnog dnevnog svjetla, najmanje buke i rekreacijskih sadržaja u blizini stanovanja.

Unité d'Habitation, Marseille 3600 stanovnika

CIAM (akronim od francuskog: *Congrès internationaux d'architecture moderne*), društvo arhitekata koje je djelovalo od 1928. (osnovano u La Sarazzu u Švicarskoj) do 1959. Širilo ideje funkcionalizma.

1928. CIAM I, La Sarraz, Švicarska
1929. CIAM II, Frankfurt N/M, Njemačka
1930. CIAM III, Bruxelles, Belgija

1933. CIAM IV, Atena, Grčka
1937. CIAM V, Paziz, Francuska
1947. CIAM VI, Bridgwater, Engleska
1949. CIAM VII, Bergamo, Italija
1951. CIAM VIII, Hoddesdon, Engleska
1953. CIAM IX, Aix-en-Provence, Francuska
1956. CIAM X, Dubrovnik, Jugoslavija
1959. CIAM XI, Otterlo, Nizozemska

OSNIVAČKA KONFERENCIJA
O MALIM GRAĐEVINAMA
O RACIONALNOM PROSTORNOM
RAZVOJU
O FUNKCIONALNOM GRADU
O GRAĐEVINAMA I OBNOVI
O REKONSTRUKCIJI GRADOVA
O UMJETNOSTI I ARHITEKTURI
O CENTRIMA GRADOVA
O STANOVANJU
O STANOVANJU
RASPUŠTANJE CIAM-a

Kraj 20.stoljeća

- Kritika funkcionalizma - nehumano mjerilo, predimenzionirani otvoreni prostori, povratak drvoredu, ulici, trgu, bloku
- Obnova srednjevjekovnih središta - pješačke zone, prezentacija baštine
- Jencks, Venturi, Rossi, braća Krier, Lynch

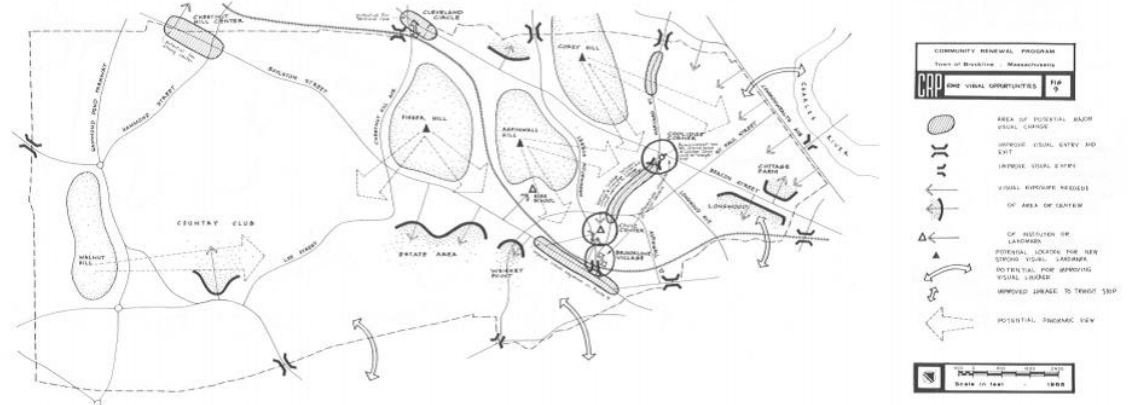
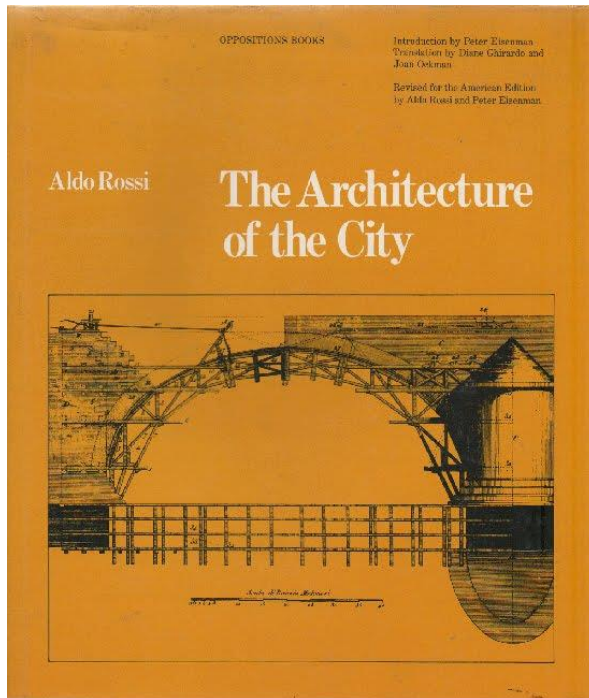

Figure 9 Some visual opportunitie

Kraj 20.stoljeća

Krier: „Naprijed drugovi, moramo natrag!”

- Grad može biti rekonstruiran samo u obliku ulica, trgova, četvrti
- Gradske četvrti moraju integrirati sve funkcije urbanog života i ne smiju biti veće od 35 ha i imati više od 15 000 stanovnika
- Ulice i trgovi moraju imati prepoznatljiv uzorak
- Dimenzije i proporcije moraju biti kao u najljepših predindustrijskih gradova
- Jednostavnost mora biti cilj urbane topografije koliko god bila kompleksna
- Grad mora biti artikuliran javnim i privatnim prostorima, spomenicima i tradicionalnom građenju